

Notulen

van het verhandelde in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Midden-Delfland, gehouden op dinsdag 8 november 2022, 16.00 uur.

Voorzitter : drs. A.P.J. van Hemmen, burgemeester

Griffier : A. de Vos

Aanwezig : de heer J. van der Eijk (VVD), de heer A.J. Gebben (VVD), de heer J.G. Jongsma (OGP Midden-Delfland), de heer N.C. Knaap (OGP Midden-Delfland), mevrouw S.A. Koppert (OGP Midden-Delfland), mevrouw D. Langeveld (CDA) de heer F.J. van Lier (Mijn Partij), de heer J.J.C. Moerman (VVD), de heer P.W. van Rijs (CDA), de heer R.H.P. Ringeling (ChristenUnie), de heer E.N.H. Roeling (Mijn Partij), de heer N.J. Ruiterman (Mijn Partij), de heer P.W. Scholtes (D66), de heer J.P. van der Spek (Mijn Partij), de heer R.E. Vieira (D66), mevrouw V. van 't Westeinde (CDA) en de heer R.H.G. Zwaard (CDA)

Afwezig : -

Tevens aanwezig: de heer F.J.M. ten Have, mw. M. Oderwald-Ruijsbroek, mevrouw W. Renzen-van Leeuwen, wethouders, dhr. J. Schrama (Stichting De Dorpshoeve Schipluiden)

1. Opening van de vergadering

De **voorzitter**: Dames en heren, goedemiddag en welkom bij wat ik toch altijd wel het hoogtepunt van het bestuurlijke jaar voor de raad vind, op de verkiezingen na. Het is het op een na belangrijkste moment voor u als raad; de bespreking en de besluitvorming over de gemeentebegroting en de heffingsverordeningen. Het moment waarop de raad op zijn nadrukkelijkst het kader stelt voor de financiële kaders, met name. Daarmee wordt het college aan het werk gezet en kunnen zij zorgen dat wat u graag wilt, gebeurt voor onze inwoners, want daar gaat het uiteindelijk om.

2. Spreekrecht voor belangstellenden

De **voorzitter**: Voordat we de vergadering verder doorlopen, komen we eerst bij agendapunt 2, het spreekrecht belangstellenden. Ik heb een aanmelding gekregen en dat is de heer Schrama van Stichting De Dorpshoeve. Ik wil u graag uitnodigen om de raad toe te spreken en dat mag u hier bij het spreekgestoelte doen. Laat ik het zo noemen, ik weet nooit of het katheter of katheders is, dus spreekgestoelte is beter. U heeft vijf minuten om de raad toe te spreken en dan zijn er wellicht nog een aantal raadsleden die u wat vragen willen stellen en ik hoop dat u dat nog even de bereidheid heeft ze dan te beantwoorden. Gaat u gang.

De heer **Schrama**: Goedemiddag. Mijn naam is Jan Schrama. Ik ben penningmeester van de Stichting De Dorpshoeve Schipluiden.

U heeft vorige week een brief van het bestuur van de SDDS ontvangen. Hierin wordt financiële ondersteuning voor De Dorpshoeve gevraagd in verband met de stijging van de energiekosten komend jaar. De Dorpshoeve heeft een vaste kracht en een kleine zeventig vrijwilligers die vrij regelmatig bij activiteiten inspringen. Naast het sporten van groot tot klein zijn er veel activiteiten voor ouderen in onze samenleving. Ook kunnen veel evenementen terugvallen op De Dorpshoeve. In december zullen wij van Greenchoice een nieuw energiecontract aangeboden krijgen. Ons contract loopt tot 31 december a.s. Dit nieuwe contract zal misschien een factor 3 hoger zijn dan het nu is. Op dit moment betalen wij € 2.200,00 exclusief btw per maand, ongeveer, het is wel eens wat meer of minder. Met deze kosten draaien wij waarschijnlijk in 2022 nog redelijk. De afrekening over 2022 hebben wij natuurlijk nog niet gehad. Ons jaarcontract loopt tot 31-12-2022. De meerkosten van 2023 kunnen wij niet opbrengen. Het bestuur kan het nieuwe contract dat per 1 januari 2023 ingaat met Greenchoice, zonder garantiestelling en iedere maand directe betaling van de meerkosten door de gemeente Midden-Delfland, niet ondertekenen.

Het bestuur van de SDDS kan de bestuursverantwoordelijkheid niet meer op zich nemen. Binnen een aantal maanden zal de stichting geen liquiditeit meer hebben, als de gemeente hier negatief op oordeelt. Dit besluit van de gemeente zal voor eind november genomen moeten worden. En het kan niet zo lang duren, zoals in het geval van de discussie over de steun tijdens de

coron lockdownperiode. Als dit voor ons negatief is, dan hebben wij namelijk de maand december nodig om alle huurders en onze werknemer op de hoogte te stellen van het eindigen van de SDDS, per 1 januari a.s.

Verder verwijst ik naar de brief 2018-27255/18Z.004832 van 4 december 2018, van het toenmalige college van B en W waarin staat 'Mogelijk doen zich de komende tijd onverwachte omstandigheden voor die van grote invloed zijn op de exploitatie van De Dorpshoeve. Wanneer dat het geval is, bespreken wij met uw bestuur de situatie die dan ontstaan is en de maatregelen die genomen moeten worden.' Dat is een citaat uit de brief, dus daar val ik een beetje op terug. Hopelijk kan er in de bespreking vanavond een gaatje in de begroting gevonden.

Bedankt voor de aandacht over deze noodkreet en een goede vergadering verder.

Heeft u nog vragen?

De **voorzitter**: Dank u wel mijnheer Schrama, u heeft zich zeer netjes aan de tijd gehouden. Dank daarvoor, ik wil even kijken wie van de raad nog een aanvullende vraag heeft. De heer Jongsma.

De heer **Jongsma**: Dank u wel voor het inspreken, mijnheer Schrama. Ik heb eigenlijk een vraag en dat is: wat zijn de mogelijkheden om de energiekosten omlaag te brengen, bijvoorbeeld door het plaatsen van zonnepanelen of dat soort zaken. Is dat een optie?

De **voorzitter**: Mijnheer Schrama, gaat uw gang.

De heer **Schrama**: Dat kan, die mogelijkheid hebben we al jaren geleden geopperd, met de toenmalige kosten van energie boven de 10.000 kWh, want we verstoken 50.000 kWh per jaar, was het niet rendabel. De energieprijzen boven de 10.000 kWh is een stuk minder dan tot 10.000 kWh. Dus de rentabiliteit van zonnecollectoren was niet rendabel en daardoor is het project afgeschoten, maar nu zou het zeer zeker helpen natuurlijk.

En als we kijken naar energiebeperkende maatregelen, op dit moment staat de thermostaat op 19 graden overal. Per ruimte kunnen we de temperatuur instellen en die gaat dus helemaal uit als er geen activiteiten zijn. We hebben wat huurders en vergaderingen en dan gaat de temperatuur hoger, als die er zijn. Verder hebben we wat koeling uitgezet en op een andere manier ingericht. Dat is niet zo eenvoudig met de bedrijfsvoering, maar dat hebben we dan maar gedaan. Verder hebben we overal ledverlichting dat is al eerder door de gemeente geïnstalleerd een aantal jaren geleden, dus wat dat betreft, kunnen we niet zoveel besparen. Het enige dat nog kan, is ledverlichting in de gymzaal. Daar is ook al eerder over gesproken en dat project is ook al eerder afgeschoten door de kosten, maar met de huidige energieprijzen is dat misschien wel rendabel. Dus daar zou over gesproken kunnen worden.

De **voorzitter**: Ik neem aan dat dit voldoende antwoord is mijnheer Jongsma? Ja, dank u wel. De heer Ringeling.

De heer **Ringeling**: De verhuurders zijn nu verenigingen, voor een groot deel. In hoeverre kan een deel van de extra kosten ook op de huurders worden afgewenteld? Snap ik wat ik bedoel?

De **voorzitter**: Gaat uw gang mijnheer Schrama.

De heer **Schrama**: Ja, dat begrijp ik. We hebben contracten met de huurders en daar staat in dat de huurverhoging ieder jaar op 1 januari vastgesteld wordt en dat is volgens het CBS-indexcijfer. Dus de huur zal per 1 januari waarschijnlijk wel een 10% stijgen, maar dat is 10% van de totale huur en dan praat ik over een bedrag dat misschien tussen de € 2.000,00 en € 3.000,00 ligt, op jaarbasis. Dat zou een maand energie zijn.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mijnheer Ringeling, is dat voldoende beantwoord? Verder nog iemand? Ik zie de heer Zwaard en dan de heer Roeling.

De heer **Zwaard**: Dank u wel voor het inspreken. U geeft aan dat er een nieuw contract met Greenchoice op u afkomt. U verwacht een factor 3. Is daar al wat meer duidelijkheid over? De tweede vraag is 'is er een gaatje in de begroting?' Waar moeten we aan denken als u het over een gaatje heeft?

De **voorzitter**: Mijnheer Schrama.

De heer **Schrama**: Dat staat ook in de tekst, we betalen nu € 2.200,00 dus een factor 3 hoger betekent € 6.000,00 per maand totaal. Dat betekent dat we € 4.000,00 meer gaan betalen. Of het dat is, of het een factor 3 is, dat weet ik niet, dat weet u ook niet. Misschien is het in januari een factor 3 en in maart als het weer lente wordt een factor 2 of een factor 1. Dat weet ik niet en dat is koffiedik kijken. Dus ik vraag een garantiestelling dat de gemeente die meerkosten betaalt ten opzichte van het huidige kostenniveau. Als het € 4.000,00 is voor januari en februari is het € 4.000,00 en als het in van maart € 3.000,00 is, dan is het € 3.000,00. Ik vraag geen bedrag, maar ik vraag een garantiestelling boven die kosten die we nu betalen.

Verder hebben we natuurlijk wat coronasteun gehad van de gemeente. De liquiditeit van De Dorpshoeve is redelijk maar we hebben niet veel armslag. Als we wat meer willen doen, projecten die we toch wel iedere keer hebben, vernieuwing die je gewoon nodig hebt bedrijfsmatig om de zaak op orde te houden en onderhoud te kunnen plegen, dan zit ik nu een beetje op de rand qua liquiditeit.

Ik kan niet zoveel extra kosten meer hebben. Dat is dus het punt waarom we als bestuur hebben gezegd 'als we vooruitkijken, hebben we dus binnen drie of vier maanden geen geld meer en dan moeten we toch de boel sluiten'. Vandaar dat we zeggen dat we onze bestuursverantwoordelijkheid niet kunnen nemen, als we wel van tevoren weten dat we moeten sluiten en dan toch doorgaan zonder garantiestelling.

De **voorzitter**: Dank u wel. Voldoende zo mijnheer Zwaard? De heer Roeling.

De heer **Roeling**: Hoe het college met u omgegaan is, daar zullen we zo nog wel op ingaan dadelijk tijdens ons betoog. Nu hebben we wel concrete vragen. We hebben het energieplafond dat natuurlijk ingaat per januari. We begrepen dat verenigingen en stichtingen ook mee kunnen liften met het MKB. Weet u of dat ook bij u van toepassing is?

De heer **Schrama**: Binnen de huidige wetgeving, die wetgeving rond MKB die ik heb nagekeken, staan buurthuizen niet genoemd. Dat hebben we natuurlijk met de lockdown ook al gehad. Dan heb je volgens de wetgeving een verkeerd nummer Kamer van Koophandel en dan val je overal buiten. Er is volgens mij helemaal geen regeling gemaakt voor dit soort zaken vanuit het rijk. Ik weet wel dat de gemeente Maassluis geld heeft uitgetrokken voor buurthuizen en verenigingen. Ik heb een bedrag gelezen van € 1 miljoen maar ik weet niet of dat waar is. Die sponsors op deze manier clubhuizen, verenigingsgebouwen en dergelijke, in afwachting misschien van een rijksregeling, maar die is er nog niet. Maar we staan een beetje voor het blok.

De **voorzitter**: Voldoende mijnheer Roeling? Verder nog iemand? Ja, mijnheer Vieira en dan de heer Ringeling nog een laatste.

De heer **Vieira**: Dank voor uw bijdrage. U geeft aan 'zeventig vrijwilligers', maar hoeveel verenigingen zijn er en hoeveel leden komen er ongeveer? Stel dat u het niet redt, hoeveel mensen worden dan gedupeerd? En even voor mijn beeldvorming, een andere vraag is 'hoe groot is het oppervlak van De Dorpshoeve?'

De heer **Schrama**: Dat weet ik niet uit mijn hoofd, het is redelijk groot. Bent u er wel eens geweest? We hebben een grote gymzaal, daar zit een aantal grote verenigingen in zoals de badminton en de gymnastiek en bij gymnastiek gymt van klein tot heel groot. Ik denk dat zij wel drie of vier dagen in de zaal zitten na de schoolgym. Badminton ook. Verder zit er zaalvoetbal. Er zijn drie elftallen zaalvoetbal. Basketbal is er, judo zat erin maar daar was te weinig animo voor en die zijn gestopt.

In de zalen zelf zitten bridge en klaverjas als verenigingen die continu bezig zijn en de voorzaal, voor de bar en zo, wordt ook volop gebruikt voor evenementen en vergaderingen. Binnenkort is Caecilia weer aanwezig in De Dorpshoeve met een uitvoering. Daar gebruiken ze ook de gymzaal voor. We hebben ook geïnvesteerd in een goede beschermvloer die goed te leggen valt voor vrijwilligers zonder dat ze hun rug breken. Verder hebben we nog vier huurders, die onderhuren of die huren bij De Dorpshoeve een ruimte, zoals o.a. Buurtzorg en een IT-bedrijfje en een bedrijf dat

allerlei opdrukken doet en allerlei zaken. Die staan ook op de markt in Schipluiden. Dus toch grote activiteiten daar. Een grote activiteit is op dinsdagavond, dan wordt er gekookt. Iedere dinsdagavond wordt er gekookt door vrijwilligers voor ouderen en alleenstaanden en mensen met een gebrek en dat loopt als een trein. We hebben tussen de dertig en veertig mensen die regelmatig komen. Op de lijst staan er 45 en die komen heel regelmatig. Vanavond eten we kip met patat en appelmoes en we koken voor 35 mensen. Dus nu is het volop bezig. Ik moet straks ook weer aan de gang.

De **voorzitter**: Dank u wel mijnheer Schrama, ik ben blij dat u patat zegt.

De heer **Schrama**: Lekker hè? De mensen zijn er gek op.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mijnheer Ringeling.

De heer **Ringeling**: U noemde een deadline waarvoor u antwoord wilde hebben. Was dat 1 december a.s.? Wat als we dan voor die tijd niets hebben gezegd?

De **voorzitter**: De heer Schrama.

De heer **Schrama**: We moeten in december een beslissing nemen. Dan moeten we ook aan de gebruikers kenbaar maken dat we als stichting stoppen en dat wij de facturen niet meer schrijven. Wat er daarna komt, is aan u. Als ik kijk naar een planning, dan zeg ik dat je in november een beslissing moet nemen als gemeente of gemeenteraad zodat wij de tijd hebben om iedereen op de hoogte te stellen. Ik denk dat we dan ook in gesprek moeten in totaliteit met de huurders en de gemeente of het gebouw doorgezet wordt. Het is lastig, er komt heel veel achter weg. Maar ik kan wel zeggen dat de energiekosten blijven, die blijven hoog, wat er ook gebeurt daarna. Als de gemeente het beheer over zou nemen, zit je toch met die kosten.

De **voorzitter**: Dank u wel. Voldoende zo voor u mijnheer Ringeling? Ik heb de indruk dat iedereen zijn vragen gesteld heeft. Mijnheer Schrama, dank u voor uw verhaal. Het feit dat u zo veel verhelderende vragen heeft gehad, tekent ook wel dat die boodschap overgekomen is.

De heer **Schrama**: Bedankt voor de aandacht.

3. Vaststellen van de agenda

De **voorzitter**: Dan komen we bij agendapunt 3, het vaststellen van de agenda. Ik ga ervan uit dat u akkoord gaat met deze relatief kleine agenda? Ja, goed.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

4. Behandeling Begroting 2023-2026

De **voorzitter**: Dan komen we bij agendapunt 4, de beraadslaging over de programmabegroting van 2023-2026. In september heeft de raad de ontwerpbegroting van 2023 mogen ontvangen. De behandeling van de begroting van 2023 is van start gegaan met een avond waarop de fracties de bij hen levende technische vragen konden stellen en vervolgens is de eerste termijn schriftelijk verlopen in de vorm van algemene beschouwingen van de fracties en een collegereactie daarop. Nu start de raad met de tweede termijn en dat is ook het moment van indienen van moties en amendementen. Gaat het goed, mijnheer Jongsma? Ik zie enige verwarring dus als ik iets raars zeg, dan... O, gelukkig. Per fractie is circa tien minuten spreektijd beschikbaar en het voorlezen van de teksten van de amendementen en de moties gaat niet af van de spreektijd. Dat zult u begrijpen. Vlak voor de vergadering is er volgens goed gebruik in deze raad de volgorde van spreken bepaald. We hebben lootjes getrokken en dat vind ik dan weer grappig zo vlak voor Sinterklaas. Zou ik even de lijst mogen, griffier? De volgorde is: als eerste spreker de fractie van het CDA, dan de fractie Mijn Partij, dan de fractie OGP Midden-Delfland, dan de fractie ChristenUnie, dan de fractie D66 en tot slot de VVD. Dan wil ik graag de fractie van het CDA uitnodigen voor zijn bijdrage. Mijnheer Zwaard, gaat uw gang.

De heer **Zwaard**: Goedemiddag. Allereerst heten we hier namens het CDA iedereen hier in onze raadzaal, of die via de livestream meekijken, van harte welkom. Dank ook aan diegenen die de moeite hebben genomen om in te spreken. Ik zag mijnheer Schrama net al weglopen, maar nogmaals dank voor het inspreken en de tijd en de moeite genomen om ons van hun problematiek op de hoogte te brengen. Ook een woord van dank richting onze ambtenaren en aan ons college voor de gepleegde inspanningen het afgelopen jaar.

Spraken we vorig jaar over een moeilijk jaar vanwege corona, het achter ons liggende jaar was zeker niet minder moeilijk, het lijkt alsof we ons van de ene naar de andere crisis bewegen. Niet ver van ons vandaan woedt immers nog steeds een oorlog die ook op ons leven van invloed is.

In onze eerste termijn brachten wij voor het CDA en onze inwoners belangrijke onderwerpen ter sprake en in De Schakel was hiervan een uittreksel te lezen. Op 10 oktober jl. stelden wij een aantal technische vragen, waarvan de meesten naar tevredenheid beantwoord zijn.

De voorgestelde conceptbegroting 2023-2026 is een in de basis robuuste, financieel sluitende begroting met zelfs ruimte voor investeringen. Tijdens twee avonden spraken wij met inwoners over de besteding van de begroting en hebben wij input opgehaald en deze verwerkt in onze algemene beschouwingen.

In onze algemene beschouwingen noemen wij vijf speerpunten: wonen, zorg voor elkaar, ondernemerschap en lokale economie, omgeving, bestuur en financiën.

Te beginnen met wonen. De druk op de woningmarkt in Nederland en dus ook in Midden-Delfland is groot en een recente uitspraak van de Raad van State maakt het allemaal niet gemakkelijker.

Het CDA vindt dat bouwen in ons open groene gebied te allen tijde voorkomen moet worden.

Bouwen doen we dus binnen onze dorpskernen, waarbij we oog moeten hebben voor alternatieve snelle, maar kwalitatief goede bouwvormen op bijvoorbeeld de locatie Euterpe in Maasland. Maar ook bij de bouwplannen zoals omgeving Hoeve Johanna, Maaslandse Zoom en Centrum Schipluiden zullen nu stappen gezet moeten worden. Er moet gebouwd gaan worden.

Daarnaast is de CDA-fractie benieuwd naar de stand van zaken bij het Centrumplan Den Hoorn, wij vragen het college om hierover op korte termijn geïnformeerd te worden.

Omdat de bestaande grondexploitaties in 2026 eindigen, vindt de CDA-fractie een actief grondbeleid wenselijk. Het CDA ziet eveneens uit naar het toegezegde actieve woningbouwprogramma met per project een planning.

Zorg voor elkaar. Het CDA maakt zich zorgen. Door de hoge inflatie en enorm stijgende energiekosten, komen huishoudens, maar ook verenigingen en instellingen in onze gemeente – we hebben het net gehoord – in de problemen. Voor het CDA is het onacceptabel dat mensen in de kou komen te zitten, rekeningen niet kunnen betalen, sportabonnementen worden stopgezet en huishoudens onvoldoende in staat zijn gezonde voeding kunnen kopen. Naar aanleiding van vragen van het CDA heeft het college toegezegd dat er dit jaar een nieuw geactualiseerd armoedebeleidsplan aan de gemeenteraad wordt gestuurd. De CDA-fractie hecht groot belang aan armoedebestrijding en wil van het college weten of het bereid is de volgende punten hierin te onderzoeken en eventueel uit te werken.

- Uitbreiding van de Collectieve Aanvullende Verzekering van 120% naar 130% van het sociaal minimum. Doordat het basispakket door het rijk is ingeperkt, ontstaat er meer druk op de aanvullende verzekering. Door uitbreiding van de gemeentepolis kunnen gezondheidsklachten onder inwoners met een laag inkomen voorkomen worden. Door het bereik van het CAV te vergroten naar 130% kan armoede onder de doelgroep 'werkende armen' voorkomen worden.

- Vereenvoudigen van de toegang tot hulp door het oprichten van een loket bij de gemeente.

- Tegemoetkoming zorgkosten voor chronisch zieken en gehandicapten en een compensatieregeling voor hun eigen risico.

- Met de wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening wordt vroegsignalering van schulden een wettelijke taak voor de gemeenten. Bedrijven en instanties mogen gemeenten waarschuwen dat hun klanten betalingsachterstanden hebben. Gemeenten zijn op hun beurt verplicht schuldhulpverlening aan te bieden als ze deze signalen ontvangen.

- Ook vinden wij het van belang om in te zetten op de groep jongeren met schulden door bijvoorbeeld voorlichtingsbijeenkomsten te houden om gezond financieel gedrag te bevorderen en om over risico's van bijvoorbeeld verslaving te praten.

De CDA-fractie is blij met de diensten van de Stichting Welzijn Midden-Delfland. Zij hebben ook het afgelopen jaar weer laten zien dat zij in staat zijn daar waar nodig hulp en activiteiten te bieden.

De **voorzitter**: Ik heb een interruptie voor u. Mijnheer Roeling, gaat uw gang.

De heer **Roeling**: Dank u wel. Het gaat over de komende winter en de mogelijke afsluitingen. Nu heeft minister Jetten een beetje voor zijn beurt gesproken. Die zei 'er zal niet afgesloten worden'. Dat blijkt dus niet het geval. Er kan worden afgesloten in de komende winter en die winter erop. Nu zijn wij als Midden-Delfland als gemeente mede-eigenaar van de netbeheerder Juva. Wie sluit er nou af? Dat is de netbeheerder. Is het CDA bereid om straks, vandaag nog, mee te werken aan een motie of amendement waarin we dan opdracht geven als raad aan Juva dat er niet afgesloten wordt, buiten de gevallen van fraude en misbruik, zodat we in ieder geval richting onze inwoners kunnen zeggen dat ze ondanks de problematiek niet afgesloten worden? Is het CDA daar bereid aan mee te werken?

De **voorzitter**: Mijnheer Zwaard.

De heer **Zwaard**: U overvalt me enigszins met deze vraag op dit moment, Maar ik ga geen ja en geen nee zeggen. Ik wacht even de inhoud van de motie af en dan zullen wij dat in onze fractie bespreken en dan komen we daar op terug.

De **voorzitter**: Gaat u verder. O, een ogenblikje. Mijnheer Roeling, ik had de indruk dat u een redelijk helder antwoord gekregen had vandaar dat ik dacht dat u klaar was. Als u nog een korte verhelderende vraag heeft, mag dat.

De heer **Roeling**: De vraag was of het CDA ook mee wil werken aan het opstellen van een motie. Dus niet zegt 'we zien het wel', maar dat het CDA actief meewerkt aan het opstellen van zo'n motie.

De **voorzitter**: Ik constateer dat u een uitnodiging doet aan het CDA en het is aan het CDA om daar ja of nee tegen te zeggen. Gaat uw gang mijnheer Zwaard.

De heer **Zwaard**: Wellicht, maar u neemt het initiatief dus ik denk dat degene die het initiatief neemt, ook de basis van de motie voor gaat leggen aan de rest van de raad. SWMD heeft ook afgelopen jaar weer laten zien dat ze in staat zijn om daar waar nodig hulp en activiteiten aan te bieden. Door de toenemende armoede maakt het CDA zich zorgen over de gevolgen van deze armoede op de ontwikkeling van zowel jong als oud. Vanaf 2021 is er fors bezuinigd op de diensten van SWMD. Naar alle waarschijnlijkheid zal er de komende jaren extra inzet nodig zijn vanwege meer vraag naar opvang en dus ook begeleiding van statushouders en de toename van huishoudens die in armoede terechtkomen. Om SWMD in de gelegenheid te stellen om de toenemende taken naar behoren te kunnen uitvoeren, dient het CDA samen met de ChristenUnie de volgende motie in.
Ik zal hem voorlezen.

Motie nr. 1 ingediend door CDA, ChristenUnie Stichting Welzijn Midden-Delfland

"De raad van de gemeente Midden-Delfland in vergadering bijeen op 8 november 2022;

overwegende dat:

- de Stichting Welzijn Midden-Delfland (SWMD) een belangrijke en waardevolle plek binnen onze gemeente inneemt;
- vanwege de hoge inflatie, stijgende energieprijzen en de toenemende onzekerheid steeds meer mensen in de (financiële) problemen komen;
- SWMD er is voor mensen die behoefte hebben aan een steuntje in de rug en mensen weer op weg helpt;
- de SWMD een belangrijke rol speelt bij de inburgering van nieuwkomers (statushouders);
- de aangeboden hulp van SWMD laagdrempelig is en preventief werkt, waardoor inzet van zwaardere en duurdere hulp kan worden voorkomen;
- SWMD waardevolle informatie en advies geeft, vele activiteiten en informatieve bijeenkomsten organiseert;
- SWMD een groot bereik heeft voor wat betreft de inzet van vrijwilligers;

- er bij SWMD in de afgelopen jaren noodgedwongen forse bezuinigingen zijn doorgevoerd;

constaterende dat:

- er een toename is van armoede en eenzaamheid onder alle leeftijdsgroepen;
- voor onze gemeente een grotere taakstelling wordt verwacht voor de opvang van statushouders;
- in Midden-Delfland weinig activiteiten zijn gericht op jongeren;
- de inzet van SWMD zich voornamelijk richt op de ouderen binnen onze gemeente;
- er steeds meer een beroep wordt gedaan op de inzet van SWMD;

verzoekt het college:

- door de toenemende belasting van het aantal statushouders en werkzaamheden een deel van de eerder genomen bezuiniging terug te draaien middels een eenmalig bedrag en dit over meerdere jaren te besteden;
- een verkennend gesprek met SWMD aan te gaan om de mogelijkheden te onderzoeken of activiteiten uitgebreid kunnen worden richting jongeren;

en gaat over tot de orde van de dag."

De **voorzitter**: Ik geef deze motie nr. 1. Gaat u verder. O, er is een interruptie van mijnheer Jongsma.

De heer **Jongsma**: Ik heb een vraag voor mijnheer Zwaard. U heeft het over een bedrag. Over wat voor bedragen hebben we het?

De **voorzitter**: Mijnheer Zwaard.

De heer **Zwaard**: Dat zal afhangen van de gesprekken tussen het college en de Stichting Welzijn Midden-Delfland om te kijken welke activiteiten zij extra willen ontplooiën en welk bedrag daarvoor nodig is.

De **voorzitter**: Mijnheer Jongsma.

De heer **Jongsma**: Ik neem aan dat u daar wel een plafond aan verbindt, of maakt dat niet uit?

De heer **Zwaard**: Ook hier groeien de bomen niet tot in de hemel dus uiteraard zit daar een plafond aan.

De **voorzitter**: Dan wil mijnheer Jongsma vast weten hoe hoog dat plafond is.

De heer **Jongsma**: Dank u wel voorzitter, ja.

De **voorzitter**: Ik zal u even helpen, mijnheer Jongsma. Mijnheer Zwaard, gaat uw gang.

De heer **Zwaard**: Die voorzet was natuurlijk niet nodig geweest. Waar moet je aan denken? Ik denk dat je richting € 50.000,00 tot € 75.000,00 per jaar zou moeten denken.

De **voorzitter**: Gaat u verder met uw tweede termijn.

De heer **Zwaard**: Doen we. Bij de jeugdhulp zien we dat er ongeveer 20% minder kinderen een beroep doet op geïndiceerde jeugdhulp. Dit is een positieve ontwikkeling en mogelijk een gevolg van eerdergenomen beheersmaatregelen binnen het Maatschappelijk Team. Daarnaast vinden wij het zorgelijk dat er minder kinderen gebruikmaken van geïndiceerde jeugdhulp en de kosten in 2021 ten opzichte van 2019 met 47% gestegen zijn. Als gemeenteraad blijkt dat wij onvoldoende sturingsinformatie ontvangen voor wat betreft de kosten, inzet en resultaten van de jeugdhulp. Wij zullen dan ook een later ingediende motie van de VVD steunen.

Sport verbreedert en bevordert de gezondheid, sport is belangrijk voor de sociale samenhang. Voor de verschillende kernen streeft het CDA naar een breder aanbod van sport en welzijn. Omdat

onduidelijk is onder welke voorwaarden sport- en welzijnsorganisaties een lening af kunnen sluiten bij de gemeente, dienen we samen met OGP Midden-Delfland de volgende motie in.

De **voorzitter**: Mijnheer Zwaard, voor u de hele motie voorleest. Dit zijn dingen die u hier gewend bent als raad, maar ik zou voorstellen om alleen het dictum voor te lezen. Het dictum is hetgeen de raad opdraagt of vraagt aan het college en de rest is onderbouwing om te komen tot het dictum; u constateert en u heeft overwegingen dat zijn zaken die prima later na te lezen zijn. Dat wint volgens mij wat tijd, omdat met name de overwegingen en constatering over het algemeen, in mijn ervaring, niet specifiek bij u, vrij lang kunnen zijn en dat leidt een beetje af van hetgeen waar het echt om gaat. Dus ik zou graag dat voorstel doen, met uw goedvinden.

De heer **Zwaard**: Ik vind dat een prima plan.

De **voorzitter**: Gaat uw gang.

De heer **Zwaard**: De motie heet Financieel Ondersteuning Investerings Welzijnsorganisaties en eindigt met het verzoek aan het college een Algemene Verordening voor Financiële Ondersteuning van Welzijnsorganisaties voor te stellen aan de raad voor de periode 2023-2026, waarbij de regelingen voor het verstrekken van een subsidie en/of een (renteloze) lening zijn opgenomen.

De **voorzitter**: Dat is motie nr. 2, ingediend door CDA en OGP Midden-Delfland en ondertekend door mevrouw Van 't Westeinde en mevrouw Koppert. Gaat uw gang.

De heer **Zwaard**: Ondernemerschap en lokale economie. Vanzelfsprekend is het CDA trots op de vele ondernemers in Midden-Delfland, van lokale middenstanders, tot onze agrariërs, van zzp'ers tot grote internationaal georiënteerde bedrijven. Zij zorgen voor werkgelegenheid, maar ook voor vitaliteit in onze gemeente en zijn van belang voor het in stand houden van sportief en maatschappelijk goed ontwikkeld Midden-Delfland. Als gemeente moeten wij onze ondernemers faciliteren en zorgen voor een zo laag mogelijke regeldruk. Het CDA vindt initiatieven zoals het broodfonds van groot belang zeker in de huidige tijdsgeest, waarin sprake is van meerdere crisissen. Het CDA vindt het ook een belangrijke stap dat er gekeken wordt naar de belevingswaarde van de bedrijven aan de Harnaskade en deze bedrijfsloodsen te voorzien van passend beeldmateriaal. Ook vraagt het CDA extra aandacht voor het vergroenen van de Harnaschpolder.

Omgeving. Een vitaal landschap is voor Midden-Delfland van levensbelang; veehouderij, bij voorkeur grondgebonden, recreatie, de weidevogels en glastuinbouw moeten hand in hand gaan. Continueren van het programma Duurzaam Boer Blijven is van groot belang. Het Bijzonder Provinciaal Landschap van Midden-Delfland geeft ons een unieke positie. Een goed ingericht Groenfonds kan zorgen voor de juiste vergoedingen aan agrariërs als beloning voor groenblauwe activiteiten. Het CDA heeft het college gevraagd om actief aan de slag te gaan om dit Groenfonds te vullen bij het bouwen van nieuwe wijken en aangaan van andere infrastructurele projecten in onze omgeving.

Het CDA ondersteunt een gebiedsgerichte aanpak met een helder perspectief voor toekomstige generaties. Een goede verkaveling van grond van stoppende boeren, deze grond voor de sector behouden en tegelijkertijd duurzaam gebruik stimuleren. In weidevogelrijke gebieden geeft dit extra kansen voor onze weidevogels.

In een eerder door het CDA gepresenteerde visie heeft het CDA aangegeven dat het belangrijk is dat er ruimte komt in de regelgeving, waarbij als een externe het bedrijf overneemt, de boer wel op zijn voormalige bedrijf mag blijven wonen. Het CDA vraagt het college onder welke voorwaarden dit mogelijk is.

Het CDA vraagt aandacht voor veiliger verkeer.

De **voorzitter**: Mijnheer Zwaard, u heeft een interruptie van de heer Van der Eijk.

De heer **Van der Eijk**: Ik hoor de heer Zwaard zeggen dat hij ervoor is dat de boer dan op de boerderij kan blijven wonen. Daar is al beleid voor hier, voor de rustende boer. U begon uw betoog ermee dat u niet wilde bouwen in het groen van onze gemeente en dat we dat te allen tijde moeten voorkomen. Botst dit niet met elkaar, wat u nu vraagt aan het college voor die woning voor die

boer, en het niet willen bouwen in het buitengebied? Ik weet niet waar het CDA hiermee naartoe wil, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Zwaard.

De heer **Zwaard**: Nee, het zou kunnen botsen, maar het hoeft niet te botsen, u wilt meteen gaan bouwen, maar dat hoorde u ons niet zeggen. Er zijn verschillende situaties denkbaar dat op een boerderij zowel de oude boer kan blijven wonen, als in het zelfde etablissement ook de nieuwe startende boer kan wonen. U hoort ons niet zeggen dat we nieuw gaan bouwen. Dat is uw suggestie. Die kunnen we misschien ter hand nemen maar zo zitten wij er niet in.

De **voorzitter**: Mijnheer Zwaard, u heeft de vraag beantwoord. ik wil u erop wijzen dat u eigenlijk al netto door de tien minuten heen bent. Ik heb de tijd steeds netjes op pauze gezet dus als u naar een afronding zou willen gaan, dan graag.

De heer **Zwaard**: Ja, prima. Het CDA vraagt aandacht voor veilig verkeer. Zo is de situatie op de kruising Oude Veiling in Maasland onverantwoord. Gelukkig wordt hier na vragen van het CDA actie ondernomen. Het CDA hecht belang aan goed openbaar vervoer en fietsveiligheid. De verkeerssituatie rond onze scholen kan beter, het CDA vraagt het college wanneer er een plan komt om samen met de scholen te kijken hoe dit verbeterd kan worden.

Het CDA vindt het belangrijk dat de opgelopen achterstand in onderhoud aan groen en wegen weggewerkt gaat worden. Het CDA vraagt het college welk niveau er gehaald gaat worden met de voorgestelde plannen.

Voor de vernieuwde Gebiedsvisie 2025-2050 moet zo breed mogelijk input opgehaald worden.

Betrokkenheid van velen is hierbij van het allergrootste belang.

Het CDA vindt dat we op gebied van duurzaamheid op de goede weg zijn. Inwoners kunnen bij het Energieloket terecht om zich te laten informeren over welke stappen zij op korte termijn kunnen ondernemen.

Het laatste blokje is bestuur en financiën. Het CDA vindt dat de dienstverlening naar onze burgers beter kan en moet, burgers wachten te lang op een reactie. Het CDA hecht eraan dat de toegankelijkheid, en goede, adequate dienstverlening aan onze burgers vergroot wordt. Het CDA vraagt het college wanneer een voorstel hieromtrent verwacht kan worden.

De lasten stijgen explosief. Het is daarom goed te zien dat bij het opstellen van de begroting gezocht is naar mogelijkheden om de gemeentelijke lasten te verlichten. De ozb stijgt met slechts 3%, de afvalstoffenheffing wordt in 2023 met 4% verlaagd en de rioolheffing blijft gelijk. Hierdoor gaan de lasten voor huurders omlaag en blijven de lasten voor huiseigenaren ongeveer gelijk. De incidentele ruimte die de komende jaren ontstaat, moeten we niet vullen met structurele investeringen. Dit zou leiden tot zigzagbeleid. Stabiliteit en voorspelbaarheid van uitgaven is belangrijk.

Tot slot. De CDA-fractie zet zich ook in 2023 voor de volle 100% in om het beste te bereiken voor Midden-Delfland. Het CDA vindt het wel van groot belang dat er gebouwd gaat worden.

Daarnaast leven we in een bijzonder tijdsgewricht; energiekosten rijzen de pan uit, door toenemende inflatie neemt de armoede toe. Daarbovenop zien we de maatschappij verharderen.

Onze jeugd maakt zich zorgen over hun toekomst. Koningin Máxima schrijft in een open brief, met als titel 'Je bent niet alleen', dat niet elke dag een 10 hoeft te zijn. Het zijn onderwerpen die ons als CDA-fractie bezighouden. Toch zijn er en zien wij voldoende lichtpuntjes. Wij als gemeenteraad van Midden-Delfland kunnen hierin onze rol vervullen door te luisteren naar wat er leeft onder de mensen. Wij willen dat onderstrepen door aan u een kaarsje uit te delen als teken van licht en hoop, maar bovenal van verdraagzaamheid.

De **voorzitter**: Dank u wel mijnheer Zwaard. Is dit een verzoek tot schorsing? Zo wordt het toch nog een beetje Sinterklaas, dames en heren.

(Er worden kaarsjes uitgedeeld aan de raadsleden.)

Voor de mensen thuis, dit moet u maar even als een korte schorsing beschouwen.

Mijnheer Zwaard, u verrast de voorzitter hiermee. Dat mag natuurlijk, maar even sloeg de schrik mij om het hart want ik had een Gall & Gall-associatie toen die dingen opengerold werden, ik ben blij dat het gewoon een degelijke kaars is. Voor hetzelfde geld was het een fles drank en dat zou

de vergadering niet ten goede komen, schat ik zomaar in. Maar dank u wel voor het mooie cadeautje.

Dan gaan we naar de fractie Mijn Partij en daarvoor ga ik ook weer de timer bijhouden. De heer Roeling voert het woord namens zijn fractie, gaat uw gang.

De heer **Roeling**: Dank u wel voorzitter, allereerst wil ik even ingaan op de inspreker van vanavond, de heer Schrama namens De Dorpshoeve. Waarschijnlijk komt er vanavond een motie die daarin probeert te voorzien. Garantie hebben we niet. Maar ons viel de manier op waarop is omgegaan met De Dorpshoeve, met het bestuur. De trage behandeling en de trage besluitvorming vallen op. Waarna De Dorpshoeve uiteindelijk zegt 'we gaan geen bezwaar meer maken want het is ongeveer einde verhaal'. Dat wil ik toch even genoemd hebben want ook wij hebben plannen voor hoe om te gaan met De Dorpshoeve in de toekomst, maar dat het op persoonlijk vlak zo gaat als nu is gebeurd, vinden we afkeurenswaardig.

De begroting. In het algemeen denk ik dat er meer partijen zullen zijn die zeggen 'de manier waarop het tot nu toe dit jaar tot stand is gekomen, is weinig ideaal'. We roepen dan ook iedereen op om het volgend jaar anders te doen, ik meen dat daar ook een motie voor komt, zodat we aan de voorkant als raad een richting kunnen aangeven en we niet uiteindelijk een wensenlijstje krijgen waar we dan een beetje mee mogen steggelen en dat is het dan en de feitelijke begroting onaangeroerd blijft. Wij denken dat dat niet de bedoeling is.

Ook zijn er enkele posten waarvan wij denken dat ze ontbreken in deze begroting, ook daar zal later vandaag op ingegaan worden. Die kostenposten die min of meer verplicht zijn, hadden gewoon in de begroting opgenomen moeten worden waardoor er nu een veel te rooskleurig beeld ontstaat over de begroting.

De **voorzitter**: Mijnheer Gebben heeft een interruptie. Gaat uw gang.

De heer **Gebben**: U heeft nu al een paar keer gezegd 'daar gaan we later op terugkomen', maar wanneer dan? U zit nu in uw termijn en ik denk dat u dat dan nu op tafel moet leggen.

De **voorzitter**: De heer Roeling.

De heer **Roeling**: Ik moet niets, dat is het voordeel. Er zijn een paar moties in omloop waar we ook onze steun aan hebben gegeven, maar die zijn niet van ons afkomstig dus het enige dat ik kan doen, is de motie en het amendement waar onze naam boven staat indienen, de rest moet u maar even afwachten.

De **voorzitter**: Volgens mij heeft u wel helderheid geschapen en voelde u zich toch een beetje verplicht om antwoord te geven op de heer Gebben. Gaat u verder.

De heer **Roeling**: Wonen. Ik hoorde de vorige spreker, de heer Zwaard van het CDA, en het is eigenlijk een soort herinnering, van jaar, op jaar, op jaar. 'Ja, we willen dit, ja, er moet naar gekeken worden'. We horen zelfs dezelfde projecten. Ja, we willen naar een actief grondbeleid, ook daarin is voorzien vanavond, mijnheer Gebben. Ook daar nog even geduld. Maar van tweeën een wordt het 'm niet. Het CDA zegt 'absoluut niet in het buitengebied'. Maar waar dan wel? We zien uit naar de discussie.

Juva, al eerder genoemd en wij denken dat we in de gelukkig omstandigheid zijn dat we als gemeente mede-eigenaar zijn van deze netbeheerder. Dat biedt kansen voor onze inwoners want voor wie denkt dat het alleen over deze winter gaat, wij denken dat de volgende winter, winter 2023-2024 een nog grotere uitdaging wordt dan waar we nu voor staan.

Als we kijken naar de reactie van het college...

De **voorzitter**: Ik heb een interruptie voor u van mevrouw Koppert.

Mevrouw **Koppert**: Mijnheer Roeling, kunt u aangeven waarom u denkt dat de winter van 23-24 een grotere uitdaging zal zijn dan die van 22-23?

De **voorzitter**: De heer Roeling.

De heer **Roeling**: Dat heeft met name met de wereldhandel te maken en het feit dat we als Nederland allerlei boycotten hebben ingevoerd op Rusland en dat we tot maart dit jaar in de gelukkige omstandigheid waren dat we continu gas hadden vanuit Rusland. Dat zal niet meer het geval zijn dus we gaan nu de reserves opmaken. Die zijn dan leeg in de zomer en we denken niet dat die reserves binnen Europees verband op voldoende niveau zullen zijn. Dan moeten we kijken naar de LNG vanuit de Verenigde Staten die vele malen duurder is dan het aardgas waar we nu over kunnen beschikken, en die is al duur.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Roeling**: Ja, Juva. Een van de kwesties, daarom heb ik ook gevraagd aan het CDA, is dat we natuurlijk iets kunnen betekenen voor onze inwoners als het gaat over het afsluiten. Minister Jetten dacht daarin te voorzien maar dat is niet gelukt dus we zullen dadelijk een motie opstellen en het college opdragen om, uitzonderingen daargelaten, niet over te gaan tot het afsluiten. Hoe ze dat allemaal regelen, dat is een mooie taak voor het college zelf.

De verduurzaming en energietransitie. De energietransitie, dat houdt natuurlijk een beetje verband met het aardgas waar we het eerder over hadden. Een jaar geleden hebben wij al gezegd 'behoud het aardgas, richt je op kernenergie'. Wat ons betreft, is de grootste fout die gemaakt is dat we onze welvaart zoals we die nu kennen, voor het overgrote deel hebben te danken aan energie en in dit geval olie en aardgas. En dat er veel te makkelijk over wordt gedacht om dat maar even terzijde te schuiven en dat we daar een beetje windmolens en zonnepanelen voor in de plaats stellen en dan gewoon verder kunnen als economie. Niets is minder waar, dat zien we van lieverlee. We hebben het einde nog niet gezien maar we roepen wederom op om iets bedachtzamer om te gaan met de energietransitie. We hebben als kleine gemeente daar geen al te grote stem in en ik verwacht...

De **voorzitter**: Een interruptie van de heer Scholtes.

De heer **Scholtes**: Ik wil dan even vragen: aan wie is die oproep? Is die oproep aan de raad aan het college? Of aan de burgers? Want die energietransitie is tenslotte iets dat we samen moeten doen. Is het misschien iets gericht aan de landelijke politiek, deze oproep? Kunt u misschien iets verhelderen voor wie de oproep is?

De **voorzitter**: De heer Roeling.

De heer **Roeling**: De oproep is aan u, dat u zich ervan bewust wordt dat het allemaal niet zo eenvoudig is als het wordt voor geschilderd. We gaan straks ook weer praten over eventuele windmolens. Nooit aan beginnen. Dat is een sterfhuis, waarschijnlijk zullen we daar geen meerderheid voor vinden maar we moeten ons als raad er steeds bewust van zijn dat het veel ingewikkelder is dan het wordt voor geschetst vanuit het rijk. We hebben het klimaatakkoord, we hebben het energieakkoord, dat wordt over de schutting geflikkerd bij de gemeenten en de regio's, en daar mogen we het mee doen.

De **voorzitter**: Even los van de woordkeus, mijnheer Roeling, ik heb de indruk dat de vraag al beantwoord was en u weidt wat verder uit. Dat is zonde van uw spreektijd.

De heer **Roeling**: Dit gaat niet van mijn spreektijd af, dat was een interruptie.

De **voorzitter**: Nee, dat is precies de reden waarom ik u er even op wijs want ik heb mijn vinger boven een knopje dat zegt 'start' en dan gaat de tijd weer lopen.

De heer **Roeling**: U heeft me door, oké.

Dat is de energietransitie. De verduurzaming, ook een heikel punt, maar we denken dat we als gemeente daar wel het voorbeeld in moeten geven. We hebben nu een gemeentehuis, schitterend maar sinds de bouw hebben we al vragen gesteld – want het was toen het duurzaamste gemeentehuis van Nederland en wij waren benieuwd hoe duurzaam het dan was – maar we zijn nu tien, twaalf jaar verder en we krijgen nog steeds geen antwoord op de vraag hoe duurzaam het

dan is. Dus misschien moeten we ons daar ook eens op richten, dat het college gewoon antwoord geeft op gestelde vragen over 'hoe duurzaam zijn we zelf nu eigenlijk?'

De boer. Ook een steeds terugkerend onderwerp. We houden ons wat meer bezig met concrete zaken waar verschillende boeren tegenaanlopen. Zo is onze vraag aan het college: wat gaan we doen met de PAS-melders want die komen natuurlijk ook steeds verder in de knel. Kunnen we iets betekenen voor de PAS-melders?

Onze bekende ganzen. Daar hebben we natuurlijk overlast van. Probeer het in de stad maar uit te leggen maar we spreken regelmatig boeren en bijna alle boeren hebben overlast, veel overlast van ganzen. Kan het college daar iets in betekenen?

De **voorzitter**: Mijnheer Zwaard heeft een interruptie.

De heer **Zwaard**: Ik hoor u zeggen 'overlast van ganzen, maar wat stelt u dan zelf voor om daar tegen te doen? 'Richtingaanwijzers of...?

De **voorzitter**: De heer Roeling.

De heer **Roeling**: Nee, schieten. Verschillende van u waren aanwezig bij het bezoek aan de boer Van Woerden, u ook voorzitter, en daar heb ik het bewust ook aan de orde gesteld en de conclusie was 'er zijn te weinig jagers in Midden-Delfland'. Dus dat is de oplossingsrichting die wij zoeken. Het schijnt dat je de meeste ganzen wel af mag schieten, maar een soort weer niet. Ik zou zeggen, begin met schieten en dan kijk je daarna wat voor soort het is. Maar goed. We worden te concreet.

De **voorzitter**: Mijnheer Roeling, we houden de tijd in de gaten en ik begrijp dat u lid wordt van een jagersgilde. Gaat u verder met uw tweede termijn.

De heer **Roeling**: Mest uitrijden. We denken dat in zo'n schitterend gebied als Midden-Delfland met z'n boeren, we ook als gemeente meer kunnen betekenen. Nu is bijna elke boer verplicht tot het mest injecteren. Wat kunnen we als gemeente betekenen om het mogelijk te maken de mest op de ouderwetse manier uit te rijden zodat vervolgens de boer de keuze heeft op welke wijze hij dat gaat uitvoeren?

Economie en inflatie, dat is ook wel een dingetje. Daar is de begroting ook wel erg rooskleurig over.

We denken niet dat we in 2023 weer met een inflatie net onder de 2% zitten, zoals beoogd, maar dat dat op zijn vroegst in 2024 zal zijn. En dat we daar ook als gemeente rekening mee dienen te houden. Voordat de tijd om is voorzitter,...

De **voorzitter**: De heer Van der Eijk heeft een interruptie dus ik zet uw tijd weer even stil.

De heer **Van der Eijk**: Ik snap wat u zegt, mijnheer Roeling, dat de gemeente rekening moet houden met de inflatie. Maar de gemeente is toch ook gehouden aan de regels van de BBV bij het opstellen van een begroting? Of bent u het daar niet mee eens?

De **voorzitter**: De heer Roeling.

De heer **Roeling**: Ja, maar de inflatie heeft op verschillende manieren gevolgen voor de gemeente. Dat is niet alleen de inkoop die we zelf doen en de boekhouding die we erop nahouden, maar dat heeft ook gevolgen voor onze inwoners en dat kan betekenen dat mensen bijvoorbeeld niet overgaan tot het verbouwen of uitbouwen van een woning vanwege de inflatie, dus minder bouwvergunningsleges of omgevingsvergunningsleges zoals dat tegenwoordig heet. Er zijn zat gevolgen van die hoge inflatie. Zijn onze inwoners wel in staat de gemeentelijke belasting te betalen? Ook dat zijn gevolgen voor de gemeente en dat komt niet komend voorjaar, maar dat zal nog een tijdje doorgaan. Wij zijn van mening dat we daar rekening mee dienen te houden.

De **voorzitter**: Helder antwoord, gaat u verder met uw betoog.

De heer **Roeling**: Ik had nog een motie en een amendement voorzitter.

De **voorzitter**: Voor het amendement wil ik ook vragen om gewoon de gewijzigde tekst dan voor te lezen. Gaat uw gang.

De heer **Roeling**: Dat is goed. Het amendement heet PUUUR en daar is veel over te doen geweest. Het staat nu ook in de begroting dus we dachten dat een amendement de juiste wijze is om het nu te behandelen. Het opgenomen subsidiebedrag voor PUUUR in 2023 voor PUUUR te laten vervallen; in 2023 een post op te nemen voor uitgave gebiedsmarketing van € 50.000,00; de overige € 50.000,00 terug te storten in de algemene reserve; het opgenomen subsidiebedrag voor PUUUR in 2024 te laten vervallen. In 2024 een post op te nemen voor uitgave gebiedsmarketing van € 50.000,00. De overige € 50.000,00 terug te storten in de algemene reserve. En hij is ondertekend.

Dan motie De Schakel. Verzoekt het college: op de gemeentelijke pagina in De Schakel ruimte te reserveren voor informatie vanuit politieke partijen (uitzonderingen daar gelaten); de partijen om de beurt hun visie op een onderwerp(en) kunnen geven. Dat is het voorzitter.

De **voorzitter**: Ik heb een interruptie van mijnheer Jongsma.

De heer **Jongsma**: Op dat punt heb ik een verhelderende vraag: in hoeverre mag dat? Moeten dan niet alle politieke partijen ruimte krijgen op die pagina, ook die nu niet in de raad zitten? Hoe zit dat?

De **voorzitter**: Mijnheer Roeling.

De heer **Roeling**: Nee, de voorwaarde is dat je in de gemeenteraad zit want anders heb je de kiesdrempel niet gehaald en dan doe je niet mee.

De **voorzitter**: Ik hoorde mijnheer Jongsma nog een andere vraag stellen, of het wettelijk mag. Heeft u daar een beeld bij?

De heer **Jongsma**: Bijna, ik vroeg me af omdat het over gemeenschapsgeld gaat, is het dan niet zo dat het dan niet aan vijf partijen is voorbehouden, in dit geval? Zes, sorry.

De **voorzitter**: De heer Roeling.

De heer **Roeling**: Zes, wij doen ook mee. Het komt oorspronkelijk natuurlijk uit de Schiphoorn, zo heette dat toen uit mijn hoofd gezegd. Daar was om de beurt een politieke partij die in de raad zat die de gelegenheid kreeg om zijn of haar visie te geven. We missen dat en we denken 'laten we dat op deze manier organiseren'. Of daar een wettelijke beperking op ligt, dat lijkt me niet maar als het anders is, hoor ik dat graag.

De **voorzitter**: Dan heb ik een interruptie van de heer Gebben.

De heer **Gebben**: Ik hoor de heer Roeling niet heel enthousiast over de begroting. Hij stipt heel veel problemen aan, maar het valt dan een beetje tegen dat hij met twee moties komt die niet eens daar betrekking op hebben, dus ik vroeg me af, gaat de heer Roeling en Mijn Partij later op de avond ook nog oplossingsrichtingen aangeven voor de problemen die zij zien?

De **voorzitter**: De heer Roeling.

De heer **Roeling**: Ik herken me er niet in dat we alleen maar problemen benoemen. We hebben serieuze kwesties benoemd. We hebben zojuist voor de boeren richting aangegeven. En aan verschillende moties doen we ook mee en dat beschouwen we dan ook als een van de onze. En verder laat ik het aan de coalitiepartijen. Om een voorbeeld te geven...

De **voorzitter**: Mijnheer Scholtes heeft een interruptie.

De heer **Roeling**: ... het collegewerkprogramma, waar is dat? Waar is dat mijnheer Gebben?

De **voorzitter**: Mijnheer Roeling, het mag, maar ik had een interruptie aangekondigd en dan mag het eigenlijk niet meer. Dat moet ik goed zeggen. Mijnheer Scholtes.

De heer **Scholtes**: Ik wil over de tekst van de motie nog een vraag stellen, daar staat 'uitzonderingen daargelaten'. Dan is mijn vraag, en dat vind ik een heel wezenlijke: wie bepaalt de uitzonderingen?

De **voorzitter**: Mijnheer Roeling.

De heer **Roeling**: Omdat dit gaat over de partijen in de gemeenteraad, lijkt me dat je daar dan afspraken over maakt. Wat het vrije woord betreft, wij gaan daar vrij ver in en dat doen we voor eigen rekening. Dus dat betekent dat ik duidelijk vermeld dat het geen onderdeel is van wat de gemeente vindt, maar dat het een mening of een opvatting is van een politieke partij. Noem het een column. Maar in ieder geval is de politieke partij daar verantwoordelijk voor, niet de gemeente. En of dat nu op de pagina moet van de gemeentelijke mededelingen of elders in het blad, daar kun je ook nog een beetje onderscheid in aangeven, maar zo dat er in ieder geval een klein podiumpje wordt geboden aan de verschillende politieke partijen.

De **voorzitter**: Dank u wel, dat was een interruptie en ik heb een nieuwe interruptie van mevrouw Langeveld.

Mevrouw **Langeveld**: Op wat u nu aangeeft, of dat nu op de plek is van de pagina's van de gemeente of een plek elders, kan ik u verzekeren dat er aan een plek elders kosten verbonden zijn. Ik meen me te herinneren dat we hier vorig jaar tijdens de begroting een voorstel hebben ingediend om vanwege de verkiezingen ruimte te reserveren in De Schakel voor de verschillende partijen. U was daarop tegen omdat dat zou gaan om gemeenschapsgeld. Hoe staat u daar dan nu tegenover, als het op een andere plek is?

De **voorzitter**: Mijnheer Roeling.

De heer **Roeling**: Het blijft gemeenschapsgeld, ja.

De **voorzitter**: Mevrouw Langeveld, volgens mij geeft mijnheer Roeling antwoord en heeft hij de vraag prima begrepen. Ik verwacht dat hij daar nog antwoord op zal geven.

De heer **Roeling**: Dat blijft gemeenschapsgeld en we hebben een soort voortschrijdend inzicht. Maar goed, het CDA heeft niet gereageerd op onze motie. Ze hebben eigenlijk nergens op gereageerd. Dus ik verwacht ook geen steun van het CDA.

De **voorzitter**: Ik stel voor dat we het CDA zelf laten gaan over hoe zij zelf tot hun standpunten komen. De reacties op de moties komen nog en hoe het in de voorbereidingen gaat, hoeft u hier verder niet te delen, denk ik. Het gaat uiteindelijk om het resultaat dat er ligt. Ik heb de indruk dat u een antwoord heeft gegeven op de vraag van het CDA. Zijn er verder nog interrupties? Want deze motie roept in ieder geval wel wat op. Dat kunnen we wel constateren.

De heer **Roeling**: Heb ik nog tijd over voorzitter?

De **voorzitter**: Dat klopt, u heeft nog een halve minuut over, een klein momentje. Ik wil eerst nog even aangeven dat het amendement PUUR de letter A heeft gekregen en de motie De Schakel het nr. 3. Ik hecht er wel aan dat de administratie op orde is. Dan gaat u uw gang en zet ik de klok weer aan als u aan het praten bent.

De heer **Roeling**: Dan wil ik mijn overgebleven tijd aan de heer Jongsma schenken. Want hij vertelde mij dat hij veel tijd nodig heeft en ik heb gezegd 'als ik tijd over heb, dan krijgt u dat'. Maar dat is aan u voorzitter.

De **voorzitter**: De heer Jongsma is de volgende spreker. Hij heeft welgeteld tien seconden over van mijnheer Roeling. We wisten dat u ruimhartig was, maar zo ruimhartig!

Er is iemand die zijn telefoon nog aan heeft staan. Dat is de pers, dat is begrijpelijk, die moet bereikbaar zijn. Dan gaan we naar de fractie van OGP Midden-Delfland. De heer Jongsma.

De heer **Jongsma**: Dank u wel voorzitter.

Allereerst bedankt onze fractie het college en onze ambtenaren voor het werk dat is verricht voor de nu voorliggende begroting en de beantwoording op onze vragen in de eerste termijn.

In deze tweede termijn staan wij graag stil bij drie onderdelen: het eerste zijn inhoudelijke dossiers en voor OGP Midden-Delfland concrete resultaten in 2023, het tweede is daadkracht van dit college en het derde is de vraag 'wat brengt deze begroting en keuzelijst ons?'

Ik begin bij de resultaten in een aantal dossiers die wij als OGP Midden-Delfland belangrijk vinden. Het eerste dat we heel belangrijk vinden, is ons bijzondere gebied en de rol van onze agrarische ondernemers daarin. Dat de ambitie van de voorgaande jaren onverminderd wordt doorgezet om het Bijzonder Provinciaal Landschap verder te versterken, vinden wij een goede zaak. In de recent gehouden raadsinformatiebijeenkomst is prima duidelijk geworden dat met goede voorbereiding nu, de komende tijd nieuwe kansen op samenwerking en externe budgetten ontstaan die weer tot volgende stappen kunnen leiden. Dat, in combinatie met de voortzetting van het programma Duurzaam Boer Blijven geeft, wat OGP Midden-Delfland betreft, een stabiele basis voor de komende tijd. Wat ons betreft, wordt daarom ook goed geïnvesteerd in stabiliteit in PUUUR. Niet voor steeds een jaar maar met een commitment tot en met 2026.

De **voorzitter**: Mijnheer Jongsma, mag ik u een praktische tip geven? iets verder van de microfoon, dan bent u beter te verstaan.

De heer **Jongsma**: Wat zegt u?

De **voorzitter**: Ik probeer alleen maar te helpen.

De heer **Jongsma**: Ja, dank u wel. Is het zo beter voor iedereen? Ik was bij PUUR en ik gaf aan dat het commitment tot en met 2026 wat ons betreft de juiste keuze is. Dat geeft de organisatie PUUUR de mogelijkheid om ook te zoeken naar externe geldbronnen en uitbreiding van hun activiteiten. Ik vraag de andere fracties of zij daar ook toe bereid zijn. Van een fractie weet ik inmiddels dat dat niet zo is.

Dan het thema Wonen. Dat was in de verkiezingen dit jaar het hoofdthema. Meer woningen in onze kernen specifiek voor starters, jonge gezinnen en doorstromende ouderen. We zijn blij dat dit college dit inmiddels ook ziet en dat we met het realiseren van 15% sociale koopwoningen een investering doen voor het beschikbaar houden van woningen voor deze doelgroep. Alleen als we 30% sociale huurwoningen realiseren, blijven deze beschikbaar voor de doelgroep. Dat willen we graag onderstrepen met een motie 30% sociaal, mede-ingediend en ondersteund door de fracties VVD, ChristenUnie, CDA en D66.

Dan lees ik nu het dictum voor. Wij verzoeken het college: om in nieuwbouwprojecten voortaan 30% sociale huur te bouwen; als uitgangspunt bij nieuwbouwprojecten minimaal 60% sociale en betaalbare woningen tot maximaal de grens van de Nationale Hypotheekgarantie toe te passen. Dit is inclusief de 30% sociale huur; de raad van Midden-Delfland het belangrijk vindt dat het ook voor particuliere partijen interessant moet blijven sociaal te bouwen binnen onze gemeente. Dit wel onder dezelfde randvoorwaarden moet geschieden zoals deze gelden voor woningstichtingen en deze woningen dus langdurig beschikbaar blijven voor de doelgroep. Dat is de motie.

De **voorzitter**: Dan is deze motie nr. 4 en ondertekend door de heer Van der Eijk, VVD, de heer Jongsma, OGP Midden-Delfland, de heer Zwaard van het CDA, de heer Vieira, D66 en de heer Ringeling van de ChristenUnie. Dank u wel. gaat u verder.

De heer **Jongsma**: Verder valt op dat het college vasthoudt aan een faciliterend grondbeleid, waarbij het initiatief om woningen te realiseren vooral bij grondeigenaren wordt gelegd. Het gaat hierbij juist vaak om complexe en kleinere locaties in onze dorpskernen. Hierdoor komt dit juist dan vaak letterlijk niet van de grond. OGP Midden-Delfland vraagt aan dit college wat er voor nodig is om juist nu met een actief grondbeleid aan de slag te gaan. Alleen dan kunnen we als gemeente daadwerkelijk voortgang boeken in de ambitie om in de dorpskernen meer woningen te bouwen. Een motie van onze collega's van D66 die zo dadelijk komt, zullen we dan ook steunen.

En als laatste belangrijk aandachtspunt in het woondossier: de lijst met instrumenten die de gemeente kan inzetten om meer te sturen op het toewijzen van woningen aan de doelgroepen. Het college geeft aan dat in 2023 bij de herziening van het grondbeleid deze lijst pas weer aan de orde komt. Wij vinden dat veel te laat, temeer omdat de Woonagenda in 2022 al zou worden geactualiseerd. Dat gaat dus dit jaar niet meer gebeuren. Onze vraag aan het college is dan ook of uiterlijk in het eerste kwartaal van 2023 zowel een herzien grondbeleid als een Woonagenda onze kant op kunnen komen. En onze kant is dan de raad.

Dan de verdere stappen in duurzaamheid. We hebben al een aantal goede stappen gezet op weg naar duurzaamheid. Ik noem de Regionale Energiestrategie waarbij we in dit gebied geen grote windmolens willen, ook geen kerncentrales, mijnheer Roeling, en verder een energietransitie met logische stappen om van het gas af te komen. Twee hartstikke goede punten. Een derde goed punt is dat er goede begeleiding is voor onze inwoners. Wij vinden het dan wel opmerkelijk dat het net ingeschakelde energieloket en het helpen van onze inwoners nu weer op de keuzelijst staat, dus dat het ook niet kan. Wij vragen ons dan toch af, wat betekent dat voor onze doelstellingen die we de komende jaren moeten halen?

De keerzijde van het nog niet duurzaam genoeg zijn van gebouwen in onze gemeente is dat met name verenigingen en stichtingen momenteel tussen wal en schip vallen. Helemaal als ze de energierekening niet meer kunnen betalen. We hebben net al het voorbeeld van De Dorpshoeve gezien. Er zijn ook anderen, zoals de tennisvereniging uit Maasland en zo zullen er straks nog meer volgen. We willen dan ook op dit moment met een motie komen om aandacht te vragen voor de problematiek en vanuit de gemeente actie te ondernemen in deze situaties. Ik dien daarom de volgende motie in: Vangnet energiekosten voor verenigingen en stichtingen zonder winstoogmerk. Dat is de volgende: Wij verzoeken het college:

- in contact te treden met verenigingen en stichtingen zonder winstoogmerk in onze gemeente over de energiekosten en hierbij te inventariseren welke verenigingen en stichtingen mogelijk in de problemen komen door stijgende energiekosten;
- te onderzoeken of het mogelijk is en zo ja op welke manier verenigingen en stichtingen in Midden-Delfland – indien noodzakelijk- ondersteund kunnen worden bij het voorkomen van financiële problemen door stijgende energiekosten;
- te onderzoeken op welke manier verenigingen en stichtingen in Midden-Delfland mogelijk ondersteund kunnen worden met betrekking tot verduurzaming om energieverbruik te verminderen, bijvoorbeeld lening voor plaatsen van zonnepanelen;
- de gemeenteraad op de kortst mogelijke termijn, en bij De Dorpshoeve gaat het dan al over december 2022, gelet op de urgentie bij sommige hierover te informeren en indien noodzakelijk en mogelijk de gemeenteraad een of meerdere oplossingen voor te leggen;

De **voorzitter**: Dat is motie nr. 5 en die is ondertekend door de heer Jongsma. Gaat u verder.

De heer **Jongsma**: Dan het volgende thema, dat is daadkracht. Kijkend naar de begroting, de bijgeleverde 'keuzelijst' en de antwoorden op onze vragen in de eerste termijn, komen we dan uit bij het tweede deel van ons betoog: de oproep om meer daadkracht van dit college.

Immers: als je doet wat je deed, krijg je wat je kreeg. Mijnheer Ringeling, u heeft hier toch iets aan poëzie, want dat zouden we als cultuur doen, daar vroeg u vanmiddag naar.

De **voorzitter**: Ik vind het altijd wel leuk als het via de voorzitter gaat, maar deze vind ik dan weer zo sympathiek, dat ik denk 'vooruit'. Maar tot een minimum alstublieft. De heer Ringeling heeft een interruptie.

De heer **Ringeling**: Kunt u het even herhalen want het ging mij iets te snel, eerlijk gezegd.

De **voorzitter**: Dat was een grapje, of was het serieus? U hoorde uw naam in positieve zin en u wilt dat gewoon echt tot u nemen. We kunnen ook zeggen dat het in de notulen staat. Het staat straks ook in de notulen maar dan nu twee keer. Gaat uw gang.

De heer **Jongsma**: Dank u wel voorzitter, ik moet snel spreken want ik heb maar kort tijd. Maar ik lees het nog een keer voor. U vroeg vanmiddag 'zit er nog cultuur in of iets bijzonders'? Een heel klein stukje dan: als je doet wat je deed, krijg je wat je kreeg.

De **voorzitter**: De heer Ringeling is tevreden, gaat u verder.

De heer **Jongsma**: Mooi.

Op een aantal aspecten zien wij een noodzaak om te kiezen voor een andere aanpak de komende jaren. Zo vraagt deze tijd om creatieve oplossingen. Op het gebied van het begeleiden van bouwplannen, de herontwikkeling van De Hoornbloem en het uitzetten van een groot aantal onderhoudswerkzaamheden aan onze wegen geeft het college aan te weinig ambtelijke capaciteit beschikbaar te hebben. In de keuzelijst legt het college voor te gaan inhuren als oplossing. Als de raad daar dus nu niet voor kiest – dat kan, het is de keuzelijst – gebeurt er dus weinig. De vraag die dit wat ons betreft dan ook oproept, is of inhuurkrachten wel beschikbaar en betaalbaar zijn. Wij roepen het college op om creatief te handelen. En voorzitter, voor ik weer een vraag krijg van de heer Gebben, wij hebben daar ook meteen een oplossing voor. Sluit personele samenwerking met buurgemeenten, het waterschap of Rijkswaterstaat. Leen mensen op detachingsbasis tijdelijk in van collega-overheden. Door de stikstofproblematiek komen vast projecten stil te vallen en dat biedt onze gemeente zeker kansen om onze opgave wel verder te brengen.

Welke concrete resultaten gaat het college in 2023 bereiken? De voorliggende ontwerpbegroting is op vele onderdelen nogal abstract over wat de concrete resultaten zijn die wij als raad het komende jaar kunnen verwachten. En waar en wanneer wij onze controlerende taak goed kunnen invullen, weten we ook niet precies. Daarnaast ontbreekt tot op de dag van vandaag, wat al eerder gememoreerd is, een collegewerkprogramma. Reden voor OGP Midden-Delfland om in onze eerste termijn te vragen naar expliciete resultaten op een aantal – voor ons belangrijke – dossiers. Het door het college gegeven antwoord is helaas vaak nogal abstract/procesmatig van aard. We doen daarom een aantal vragen in de herkansing. En om dat niet van mijn spreektijd af te laten gaan, is mijn voorstel, voorzitter, dat ik die zo dadelijk gewoon aan het college geef en dat ze daar straks een antwoord op dichtten.

De **voorzitter**: Ik vind dat persoonlijk wel lastig want dit is een openbare raadsvergadering. Als u vragen op papier aan het college gaat geven en het college gaat antwoord geven, wordt het er niet veel duidelijker op voor mensen die meeluisteren, en u heeft nog vijftien seconden.

De heer **Jongsma**: Dat kan niet.

De **voorzitter**: O, sorry, 25. Maar dat laatste was een grapje, maar u heeft het blijkbaar anders ingecalculeerd. Ik zou u willen vragen om de vragen zo compact mogelijk te houden.

De heer **Jongsma**: Dat is goed, als ze gewoon in eerste termijn antwoord hadden gegeven dan was ik nu deze tijd niet kwijt geweest. Ik ga ze voorlezen:

- Welke ambities uit het coalitieakkoord zijn reeds voor 2023 als concrete activiteiten in de begroting opgenomen en waar vinden we deze?
 - Welke concrete activiteiten gaat het college doen om de inclusiviteit in brede zin binnen onze gemeente daadwerkelijk een stap verder te helpen?
 - Welke activiteiten heeft het college voor ogen om jongeren actief te betrekken bij het bestuur van onze gemeente?
 - Hoe gaat het college stimuleren dat er daadwerkelijk meer initiatieven op duurzaamheid gaan komen vanuit onze inwoners en welke hulp in geld, menskracht of andere middelen gaat het college daarbij leveren?
 - Wat is het standpunt van het college ten aanzien van de door Rotterdam-The Hague Airport gewenste uitbreiding en het negatieve effect dat deze uitbreiding heeft op ons stiltegebied?
- Dat alles brengt ons tot slot in het stuk 'wat betekent dit alles voor de nu voorliggende ontwerpbegroting?'

Als wij het proces vanaf de wens tot het vooraf stellen van kaders door onze raad, de ontwerpbegroting met vragenrondes en eerste termijn beschouwen, zien we een begroting die wat ons betreft nog geen goed uitgangspunt voor 2023 is. De geldt voor zowel het werk van de ambtelijke organisatie, het college als ook de gemeenteraad.

Vanuit OGP Midden-Delfland zien we graag een complete begroting waar we voor het komende jaar met realistische aannames mee aan het werk gaan en niet vervallen in een soort van mini algemene beschouwingen elke keer wanneer in 2023 een periodieke begrotingswijziging op de

agenda staat. De systematiek met een 'kale begroting' en een keuzelijst geeft wat ons betreft voor nu geen voldoende beeld van wat we nu daadwerkelijk in 2023 gaan doen.

Ten aanzien van de ontwerpbegroting en de keuzelijst zoals die er nu zijn, is het voor OGP Midden-Delfland essentieel dat hier een aantal zaken beter en meer realistisch in worden opgenomen.

Zo is er geen indexatie op onderhoud wegen, sloten enzovoort. En dat is opmerkelijk. Zeker als daarbij in ogenschouw wordt genomen dat de kosten voor de N468 maar liefst 75% zijn gestegen.

Nu rekening houden met een indexatie van 10% op het geplande onderhoudswerk van € 6,5 miljoen in 2023 levert al een extra kostenpost op van € 650.000,00.

De **voorzitter**: Mijnheer Jongsma, u loopt nu echt behoorlijk uit de tijd en ik wil u echt vragen om het laatste stuk wat compacter te doen, alstublieft.

De heer **Jongsma**: Dat gaat wel lukken hoor.

De **voorzitter**: Gaat uw gang.

De heer **Jongsma**: Op dat punt willen we toch wel vast een amendement indienen. Dat amendement is bedoeld om het college een keuze te laten maken tussen of het werk te gaan doen binnen die € 6,5 miljoen, dan wel een keuze te maken in wat wel en niet wordt gedaan. Ik zal dat aangeven in dat amendement. We willen het volgende in dat amendement indienen en of we eraan vasthouden uiteindelijk hangt af van het antwoord van het college: in de begroting van 2023 een bedrag van maximaal € 6.591.180,00 inclusief indexering op te nemen voor investeringen in de infrastructuur.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie van de heer Scholtes.

De heer **Scholtes**: Ja voorzitter, waar komt dat geld vandaan? Gaan we dat gewoon opnemen en toveren we dat uit een hoge hoed of staat daar nog iets tegenover? Want we gaan nu iets opnemen maar ik zie niet waar het vanaf gaat.

De **voorzitter**: De heer Jongsma.

De heer **Jongsma**: Dan wil ik toch via de voorzitter vragen aan mijnheer Scholtes wat hij precies bedoelt want ik snap hem niet helemaal.

De **voorzitter**: Mijnheer Scholtes.

De heer **Scholtes**: U geeft een amendement aan, dus echt een schriftelijke wijziging in de begroting. Ik kan die schriftelijke wijziging niet plaatsen. U zegt 'we gaan een bedrag van € 6 miljoen ergens opnemen', maar...?

De **voorzitter**: De heer Jongsma en dan mevrouw Koppert.

De heer **Jongsma**: Ik ga dit even uitleggen. Dit college geeft aan dat het volgend jaar ongeveer € 6,5 miljoen aan onderhoud gaat uitgeven. Maar dat is niet geïndexeerd,. Op het moment dat je dat wel zou indexeren nu, en ik gaf net het voorbeeld van 75%, maar we gaan van het voorzichtige uit, met 10%, moet er dus € 650.000,00 meer betaald worden volgend jaar. Volgend jaar is ook het duurste jaar, denk ik. Als je dan zegt 'we doen het met € 6,5 miljoen', dan moet je of ergens bezuinigen of we hebben een gat in de begroting. Dus ik hoor graag van het college hoe dat zit en hoe dat opgelost wordt. Dat is wat ik betoog.

De **voorzitter**: Volgens mij heeft u een helder antwoord gegeven. Mevrouw Koppert, wilt u nog? Nee, dan de heer Gebben.

De heer **Gebben**: Ik ga dezelfde vraag stellen als mijn collega de heer Van der Eijk, heeft u dit ook naast de BBV gehouden?

De heer **Jongsma**: Wat zegt u?

De **voorzitter**: De heer Gebben vraagt of u het ook naast de BBV heeft gehouden. Dezelfde vraag als de heer Van der Eijk eerder stelde in dit debat.

De heer **Jongsma**: Dat heb ik niet gedaan. We hebben gewoon gekeken naar wat ons een reële... Het gaat mij meer om het punt, mijnheer de voorzitter, of het nu 10% is of iets meer of minder, het is gewoon een feit dat het onderhoud gewoon niet geïndexeerd is. Alles wordt geïndexeerd. Het is voor ons onbegrijpelijk dat dit niet geïndexeerd wordt.

De **voorzitter**: Volgens mij is het punt helder en de heer Gebben heeft een aanvullende vraag.

De heer **Gebben**: Kleine aanvullende vraag. Het gaat u om het punt, dus u vraagt eigenlijk aan het college andere begrotingsregels te gebruiken dan in de BBV staan.

De **voorzitter**: Dat is geen vraag, mijnheer Gebben. Dat is een constatering.

De heer **Gebben**: Ik vraag of hij vindt dat het college andere regels moet gebruiken dan er in de BBV staan.

De **voorzitter**: Dan heb ik niet goed op zitten letten. De heer Jongsma.

De heer **Jongsma**: Wat ik vind, wat wij vinden als OGP Midden-Delfland, is dat er realistisch begroot moet worden. Wij vinden op dit moment niet dat er realistisch begroot wordt. Ik hoor graag van het college of het dat wel vindt. Niet meer en niet minder. Maar ik dien wel dat amendement in.

De **voorzitter**: Dat is dan amendement B als ik het goed heb, ondertekend door mevrouw Koppert. Ik zet de klok weer aan, of bent u klaar?

De heer **Jongsma**: Goed, dan de impact van de keuzelijst, ik kom wel bijna tot een afronding.

De **voorzitter**: Ja, nu graag richting een afronding. Dames en heren, het geroezemoes maakt mensen heel slecht te verstaan dus graag de stilte betrachten, dan kunnen we alle aandacht hebben voor de kostbare tijd die de heer Jongsma nog gebruikt. Gaat uw gang.

De heer **Jongsma**: Dan de impact op de keuzelijst. Recent is het college door de provincie er op geattendeerd dat er de komende jaren meer geïnvesteerd moet worden in onze wegen om deze op een aanvaardbaar kwaliteitsniveau te krijgen. Dat betekent dat er jaarlijks € 200.000,00 extra aan budget noodzakelijk is.

Daarnaast bevat de keuzelijst onderdelen die wat OGP Midden-Delfland betreft, helemaal geen vrije keuze kunnen zijn. Denk hierbij aan de WMO, de bijstand en het minimabeleid. Dat alles betekent aan extra kosten zoals wij dat nu een beetje berekend hebben, € 750.000,00 en dat is nog exclusief een grotere stijging van de loonkosten.

In de begroting, dus zonder de keuzelijst, is een kleine plus van circa € 150.000,00. OGP Midden-Delfland en met ons meerdere fracties, vraagt zich af hoe realistisch dat eigenlijk is. Met de hierboven beschreven, meer realistische aannames is sprake van een flink tekort op de begroting in plaats van een klein overschot. Dus we denken dat we wat over hebben, maar feitelijk denk ik dat we gewoon groot tekort hebben. En dan hebben we als raad nog geen keuze gemaakt in welke activiteiten we uit de keuzelijst voor 2023 ook zouden willen doen. Hoe gaan we die dan bekostigen? Kortom, het kan en moet wat OGP Midden-Delfland betreft realistischer. Om dat kracht bij te zetten hebben we een motie gemaakt met als titel Wat valt er eigenlijk te kiezen? Ik zal het laatste stukje voorlezen. Wij verzoeken het college al in december 2022 te komen met een voorstel voor structurele invulling van de hierboven genoemde zaken plus voorstellen voor incidentele dotaties uit reserves die met het overschot in 2024 en 2025 weer kunnen worden aangevuld. Daarbij moet ook incidenteel ruimte zijn voor aanvullende wensen uit de raad. Dat is de motie Wat valt er eigenlijk te kiezen?

De **voorzitter**: Dank u wel, dat is motie nr. 6 als ik het goed heb. Die is ondertekend door mevrouw Koppert van de OGP Midden-Delfland. Dank u wel.

De heer **Jongsma**: Ik kom tot een afronding voorzitter.

Het beeld dat sterk bij ons blijft hangen, is dat we in deze begrotingscyclus op vele aspecten eigenlijk geen goede informatie hebben gekregen of in de begroting is verwerkt. Geen beschikbaar collegewerkprogramma, geen duidelijk beeld van kostenstijgingen en geen goed beeld van wat nu in 2023 wel kan en niet kan. Daarnaast hebben we dus in december nog een deel te doen als het gaat om de extra keuzes. Dat brengt mij dan ook bij de vraag: komt deze begroting gewoon te vroeg of is het college en zijn werkprogramma te laat?

Voor het begrotingsjaar 2024 verwachten wij een veel transparanter proces waarin wij als raad op basis van goede financiële informatie vooraf kaders kunnen stellen. Hiermee kan de raad dan in november in een keer een goed onderbouwde begroting vaststellen. De motie van D66 die straks zal worden ingediend, zullen we dan in basis ook steunen. Het had ook gewoon de oude motie uit 2019 kunnen zijn want die staat er nog steeds maar daar wordt nu niets mee gedaan.

Voor nu zijn we vooral benieuwd naar de antwoorden van het college en de reacties van de andere fracties in deze raad. Bedankt.

De **voorzitter**: Dank u wel mijnheer Jongsma. Dan gaan we naar de heer Ringeling, ChristenUnie. Dit gaat niet allemaal van uw tijd af, u heeft ook gewoon netjes tien minuten maar als u kunt inlopen, dan mag dat natuurlijk altijd.

De heer **Ringeling**: Voorzitter, dank aan het college voor de beantwoording van de vragen gesteld in de eerste termijn. Dank ook aan de spreker, had ik hier staan, maar die is weer weg. Dus dat is makkelijk. Maar als het niet zo'n serieus punt was van de heer Schrama over De Dorpshoeve, zou je denken 'de OGP Midden-Delfland heeft iemand ingehuurd hier om de motie kracht bij te zetten'. Een motie die wij ook hebben ondersteund, maar waarschijnlijk niet ondertekend. Het is wel een heel serieus punt. Die huishoudens en midden- en kleinbedrijf worden via een rijksregeling gecompenseerd en de verenigingen en stichtingen vallen net tussen de wal het schip. Dus het is een heel serieus punt en mijn enige punt bij de motie, die wij overigens steunen, was: is december niet te vroeg? Het jaar telt nog een week of vijf, is december niet te vroeg om al een reactie van het college te krijgen op die inventarisatie? Maar die vier, vijf weken zijn misschien voor de inventarisatie te vroeg, maar voor De Dorpshoeve is het veel te laat. Ik wil hier in het midden leggen: kunnen we niet een pragmatische oplossing bedenken? Ik snap ook wel dat De Dorpshoeve in december iets moet weten om verder te kunnen gaan. Dus mijn vraag aan het college, maar ook aan andere partijen: hoe gaan we nu met het specifieke geval Dorpshoeve om? Dan terug naar wat ik van plan was te zeggen.

Voordat ik inga op de antwoorden, eerst iets over het proces. Voorzitter, de raad heeft bij de begrotingsbehandeling in 2019 een motie aangenomen waarin het college werd opgeroepen om in de vergadercyclus van juni een kaderbrief aan de raad voor te leggen. Dat is twee jaar gebeurd. Dit jaar zijn we er, op voorstel van het college en met instemming van de raad, van afgeweken en hebben we gewerkt met een zogenoemde keuzelijst. Wat ons betreft niet echt een succes. Niet in de laatste plaats omdat die keuzelijst eigenlijk, dat heeft de vorige spreker ook al gezegd, een bonte verzameling was van semi-verplichte items en onderwerpen, omdat het een bestuurlijke afspraak of een wettelijke taak is, en ook wat onderwerpen die inderdaad vrij besteedbaar waren. Maar het waren dus onvergelykbare zaken die op die lijst voorkwamen waardoor het voor ons moeilijk kiezen was. Wat ons betreft, gaan we terug naar de kaderbrief. Er wordt vandaag nog door een partij, maar ik mag blijkbaar niet zeggen door welke partij, een motie ingediend over de kaderbrief. Maar ik wil de heer Scholtes bedanken voor zijn inspanning om tot die motie te komen, dus u merkt straks wel welke partij dat zal indienen.

De **voorzitter**: Heel subtiel, mijnheer Ringeling.

De heer **Ringeling**: Dan nu terug naar de reactie van het college op de vragen. Wij zijn over het algemeen heel enthousiast over de beantwoording. Er zijn meerdere antwoorden die mij aanspreken maar een van de antwoorden dat mij opviel was het antwoord op de vraag van de CDA-fractie hoe wij omgaan met de 'bovenstaande doelgroepen', zoals dat stond in de vraagstelling. Met bovenstaande doelgroepen worden hier niet alleen de groep tot 120% van de bijstandsnorm

bedoeld, maar ook groep net daarboven, die net buiten die rijksregelingen vallen. Dat was de vraag. Het antwoord van het college 'Wij geven een hoge urgentie aan dit vraagstuk en hebben diverse maatregelen in voorbereiding'. Voorzitter, wij zijn heel blij met dat antwoord en de vraag aan het college is: kunt u een tipje van de sluier oplichten over de maatregelen die in voorbereiding zijn?

En doorgaand op die maatregelen, lijkt het lijkt ons logisch en zou ik het college maar ook de raad als advies willen meegeven om bestaande structuren en organisaties die nu al actief zijn te gebruiken.

De eerste organisatie die in mij opkomt is de Stichting Welzijn Midden-Delfland, waarmee ik andere niet uitsluit, maar de organisatie die nu hier actief is en een goed netwerk heeft aan vrijwilligers, maar ook een goed netwerk binnen de gemeente en daarbuiten, zou een van de eerste aanspreekpunten moeten zijn. Wij zijn daarom ook mede-indiener van de motie van het CDA om met de SWMD in gesprek te gaan om te kijken wat daar de mogelijkheden zijn en wat zij nu tekortkomt om haar werk te doen. Want ik begrijp dat de SWMD nu best veel op haar bordje krijgt. Er is een toename van statushouders en de verwachting is dat dat alleen nog maar zal toenemen. Er zijn ook steeds meer mensen – verschillende van de vorige sprekers hebben daar ook al op gehint, het is een moeilijke tijd – die in de problemen komen. Dus wij zijn mede-indiener van de motie. Ook voor wat betreft de jongeren lijkt het me wel prima om daar te kijken. Steeds meer jongeren hebben problemen. Koningin Máxima, al door de eerste spreker genoemd, ziet ook het probleem van de mentale weerbaarheid van jongeren. Dus de motie wordt ook door mij van harte aanbevolen.

Als we het hebben over jongeren is het bruggetje naar het onderwijs snel gemaakt. De NPO-gelden. Na een valse start vorig jaar, moet ik zeggen dat we met het antwoord van nu heel blij zijn. We zijn vol op stoom, samen met de scholen, gemeente en scholen, om iets te doen en er echt inhoudelijk mee aan de gang te gaan. Mijn vraag hierbij is: de NPO-gelden zijn als ik het mij goed herinner, beschikbaar gesteld voor een periode van drie jaar. Dit betekent dat de NPO-gelden eindigen ergens medio 2024. Maar volgens mij kunnen we met z'n allen constateren dat we medio 2024 nog niet het resultaat hebben dat we willen bereiken. Tenminste, is dat zo, of ben ik te pessimistisch? En de daaropvolgende vraag is: is er nu al zicht op mogelijk aanvullende middelen vanuit het rijk na deze periode, als we nog niet zo ver zijn met het inlopen van die achterstanden? En als we geen zicht hebben op de middelen van het rijk en er waarschijnlijk ook geen middelen komen, zijn er andere alternatieven om dit voort te zetten? Want de manier waarop we nu aan de gang gaan, lijkt me wel prima. Dan zouden we in 2024 moeten zeggen 'stekker eruit, afgelopen'. Dat zou heel jammer zijn.

Voorzitter, dan het onderwerp 'Wonen'. Er is door verschillende sprekers al iets over gezegd. Wooncrisis. Een vraag is of de uitspraak van de RvS vorige week woensdag consequenties heeft voor onze woningbouwopgave en het programma zoals dat nu op stapel ligt of niet.

Ook hier binnen de gemeente leeft de woningbouwopgave. Maar liefst twee partijen die in deze raad zijn vertegenwoordigd hebben of recent een avond georganiseerd over wonen of gaan binnenkort een avond organiseren over wonen. Dat betekent dat het onderwerp leeft en je merkt ook dat er belangstelling voor is bij de mensen. Wij zijn ook voorstander van bouwen voor de doelgroepen waar de nood het hoogst is en we steunen daarom ook de motie die is ingediend of die nog wordt ingediend, voor 30% sociale huur. Die motie is al ingediend.

En dan het op een na laatste onderwerp, het punt PUUUR. We hebben vorige week dinsdag hier een schitterende presentatie gekregen. We hebben in de commissie twee weken geleden hier uitgebreid over gesproken en gediscussieerd over hoe verder met PUUUR. De fractie van de ChristenUnie vindt dit een lastige beslissing. Er is aan de ene kant een amendement dat zegt 'breng het bedrag voor 2023 en 2024 terug'. Halveer het bedrag eigenlijk, daar komt het op neer. Vorige week dinsdag toen het werd geopperd door de heer achter mij, ik zat daar ergens, en daar zat het bestuur, zei men 'dan stoppen we, dan trekken we stekker eruit want we kunnen niet met de helft van het bedrag'. Als je het bedrag gaat halveren, en dat snapte ik ook van het bestuur, betekent dat dat de stekker eruit gaat. Dat betekent dat alle investeringen die we tot nog toe hebben gedaan, drie keer € 100.000,00 dus € 300.000,00, weggegooid geld is, net als alle energie die we erin hebben gestopt. Aan de andere kant snap ik ook de onzekerheid en de onduidelijkheid over wat we voor dat geld krijgen en over het rendement. Om daar nog twee jaar mee door te gaan – wat krijgen we ervoor terug? In dat dilemma zitten wij. Ik wil het volgende in het midden leggen: stel dat we nog een jaar doorgaan met € 100.000,00 en die evaluatie afwachten en op basis van de evaluatie dan nog wat langere tijd doorgaan? Of niet, of stoppen we? Ik snap ook wel

dat vanuit PUUUR wordt gezegd 'we willen niet elk jaar om geld komen vragen want zo kunnen we niets opbouwen'. Maar om nu te halveren en de stekker eruit te trekken vind ik zonde van de gedane investering en de energie die erin is gestopt, dus mijn tussenvoorstel zou zijn om nog een jaar door te gaan en op basis van de evaluatie een definitief besluit te nemen over hoe we verder gaan met PUUUR.

Dan heb ik nog een laatste punt en dat is ook richting de VVD. De jeugdzorg. Al twee of drie begrotingsbehandelingen is elke keer het punt 'we moeten evalueren voor wie de jeugdzorg is, wie heeft wel recht en wie heeft geen recht erop?' Dat heeft u dit keer ook gezegd, dat u de discussie wilt. En elke keer reageren wij dan 'ja, we zijn daar ook voor'. De PvdA heeft vorig jaar ook gezegd 'wij zijn daarvoor'. Mijn vraag is, aan het college, maar ook aan de VVD, wat hebben we nodig om die discussie te voeren? Wat is er nodig om die discussie te voeren over hoe we onze jeugdzorg willen inrichten? Wie heeft recht op jeugdzorg, wat is de taak of de verantwoordelijkheid van de ouder en waar begint de taak van de gemeente, de verantwoordelijkheid van de gemeente? Die discussie is een goeie discussie. Daar doen we graag aan mee. Maar wat is er voor nodig om die discussie te voeren, om te voorkomen dat we nu niets meer doen en er volgend jaar weer hetzelfde wordt gezegd? Daar blijven we op die manier jaar in jaar uit hetzelfde roepen, maar mijn vraag zou zijn: wat hebben we er concreet voor nodig zodat we die discussie kunnen voeren op korte termijn? Voorzitter, ik ben aardig ingelopen volgens mij, in tijd.

De **voorzitter**: Ik moet u helaas teleurstellen. U zit nog steeds in de top 3.

De heer **Ringeling**: O, dank u wel.

De **voorzitter**: Ik hou het niet zo fanatiek bij. Maar ik wilde u net gaan vragen om af te ronden en dat doet u, dank u wel. Dan gaan wij naar D66. De heer Vieira.

De heer **Vieira**: Dank u, dit is de speech waar volgens mij meerdere sprekers aan gerefereerd hebben dus ik kijk ernaar uit.

Ten eerste dank aan alle ambtenaren die werk hebben gestoken in het opstellen en het beantwoorden van de vragen, trouwens goede vragen van mijn mederaadsleden, omdat het wel verhelderend gewerkt heeft om goed scherp te krijgen wat we hier doen, waarvoor we het doen en om inzicht te krijgen in kosten. Dus dank daarvoor.

Maar wat is dan die begroting? Eigenlijk zeggen we in de basis als gemeente 'we hebben langetermijndoelen rondom wegen, Sociaal Domein, groen onderhoud en ga maar door en dat kunnen we voor lange termijn vastleggen'. Dat doen wij ook. Maar we zien dat we vaak, en nu al enkele jaren, geconfronteerd worden met uitzonderlijke situaties. Er is corona geweest, daar is al aan gerefereerd door het CDA, en nu met de inflatie, waar het ook al een paar keer over ging. En dan komt er een moment dat wij als raad willen kunnen aangeven 'hé, maar dit jaar willen wij aan iets anders prioriteit geven'. Wat ons betreft – daar is al aan gerefereerd – zijn we in 2019 met de motie gekomen over kaderstellend debat, maar nu is des te meer nog eens duidelijk geworden dat het kaders stellen belangrijk is. En dat willen wij onderstrepen. Daarom zijn wij ook met een motie op dit vlak gekomen. En ik zal dan tot de overweging komen, voorzitter.

Verzoekt het college om de gemeenteraad in het voorjaar op de hoogte te brengen van de prognose over de begroting van het komende jaar, door middel van een kadernota; de gemeenteraad de benodigde informatie te verstrekken waarmee de gemeenteraad een kaderstellend debat kan voeren voor het zomerreces; de gemeenteraad gedurende het zomerreces door middel van een brief, op de hoogte te stellen van de uitkomsten van de meicirculaire en de mogelijke consequenties die gemaakt worden hierdoor. Deze motie is niet alleen door ons ondertekend maar ook door VVD, Mijn Partij, ChristenUnie en OGP Midden-Delfland.

De **voorzitter**: Dat is motie nr. 7 en ik constateer dat die is ondertekend door de heer Scholtes van D66, de heer Gebben van de VVD, de heer Roeling van Mijn Partij, de heer Ringeling van de ChristenUnie en de heer Jongsma van de OGP Midden-Delfland. Gaat u verder.

De heer **Vieira**: Voorzitter, dit jaar hebben we dus met instemming van de raad, daar wil ik wel aan refereren, gekozen om te werken met de keuzelijst, waar ook al eerder aan gerefereerd is. Er staat daar wat ons betreft ook een aantal punten op, waarvan wij van mening zijn dat die er mogelijk in hadden kunnen zitten. Daar kom ik zo even op terug. Wat wij wel graag in de keuzelijst

hadden willen zien, maar trouwens ook in de begroting, is, los van een bedrag wat iets kost, ook wat iets oplevert. Soms heb je een IT-pakket en dan denk je 'ja, ik kan het wel investeren, maar hoeveel efficiënter werken we? Hoeveel kosten bespaart dat?' Dus dat dat zou sowieso helpen op het moment dat we een keuzelijst zouden hebben.

Maar goed, wat ons betreft, als wij kijken naar waar we in zouden moeten investeren, dan is dat – er is al aan gerefereerd – de energietransitie. Dan refereer ik niet aan de windmolens, maar aan de energie specifiek. Maar de energietransitie betekent ook dat je kosten fors kunt terugbrengen. Er is door Mijn Partij aan gerefereerd, de kosten rijzen de pan uit. Dat is volgens mij juist een argument om te zeggen 'wij gaan fors verduurzamen'. We hebben een informatieavond gehad over hybridewarmtepompen. Daarmee kan je driekwart van je verbruik terugbrengen, je kunt isoleren. Daarmee kun je ook fors terugbrengen en ook dat is onderdeel van de energietransitie, dus wat ons betreft...

De **voorzitter**: Mevrouw Langeveld heeft een interruptie.

Mevrouw **Langeveld**: U heeft het over de hybridewarmtepompen. Dat we daar heel veel mee kunnen verduurzamen. Is u ook bekend dat bij heel veel woningen geen warmtepomp mogelijk is? Bij een standaardgezinswoning kan er al geen warmtepomp geplaatst worden, als ik de presentatie die hier gegeven is, goed heb gehoord.

De **voorzitter**: De heer Vieira.

De heer **Vieira**: Het is niet zo dat een oplossing die voorgedragen is voor ieder huis zou kunnen werken en sommige mensen zitten al op andere energiebronnen dan gas. Dus in die zin is dat niet de oplossing voor alles, maar isoleren weer wel. Maar goed, het is wel een voorbeeld dat wel bijdraagt en zou kunnen bijdragen aan minder uitstoot en lagere kosten voor onze inwoners dus wat ons betreft, in die keuzelijst, later in de decemberbespreking laten terugkomen. Wat vinden wij verder belangrijk? Sowieso dat wij betrouwbaar zijn als overheid. Dan denk je 'dat is een open deur natuurlijk', maar dan refereer ik even aan bijvoorbeeld PUUUR. Eigenlijk rekent de organisatie nu op een bepaald bedrag en dan ga ik mee in wat de heer Ringeling zegt, als je zo kort voor het nieuwe jaar zit, zou je eigenlijk moeten zeggen 'wat ons betreft, zou u dan dit bedrag voor het komend jaar moeten krijgen zodat u uw werk kunt voortzetten'. Maar ik vind het wel heel belangrijk en dat is een vraag aan het college, om in ieder geval goede afspraken te maken over wat je dan gaat doen.

De **voorzitter**: Mijnheer Zwaard heeft een interruptie.

De heer **Zwaard**: U heeft waarschijnlijk ook gehoord dat de mensen van PUUUR hebben aangegeven dat ze juist vier jaar vragen om continuïteit in die organisatie te krijgen. Als we nu zeggen 'we gaan het bedrag halveren of we geven maar voor een jaar', dan heffen we in feite die organisatie op. Denk ik. Bent u dat met mij eens?

De **voorzitter**: De heer Vieira.

De heer **Vieira**: Daarom stellen wij niet voor om nu te gaan korten, maar wij vinden het wel belangrijk op het moment dat je die investeringen voor een lange termijn aangaat, duidelijke afspraken te maken over wat we verwachten van de organisatie, zodat je waarde creëert die wij graag samen willen.

Indexatie en reserves, daar is aan gerefereerd. Het is gewoon heel belangrijk dat de reserves op orde zijn en daar zal ik verder geen woorden aan besteden.

Aan wonen zal ik wel aandacht besteden. Dat is sowieso een belangrijk item en wij vinden ook dat je de spaarzame kansen die er zijn en die zich voordoen op de markt moet benutten als gemeente, als college. Daarom hebben wij de volgende motie, samen met een aantal andere partijen opgesteld. De motie Wonen vraagt om strategische keuzes. Het verzoek aan het college daarin is om aan te geven wat nodig is om actief grondbeleid te voeren, specifiek voor strategische belangen die ervoor kunnen zorgen dat de woningbouwopgave van de gemeente Midden-Delfland van de grond komt en aan te geven welke middelen de raad beschikbaar moet stellen om dit te kunnen doen en de raad uiterlijk in maart 2023 hierover te informeren.

De **voorzitter**: Motie nr. 8 is ondertekend door de heer Scholtes van D66, de heer Jongsma van de OGP Midden-Delfland en de heer Ringeling van ChristenUnie. Gaat u verder.

De heer **Vieira**: Goed. Dan zijn er nog een paar losse aspecten die ik wil aankaarten. Een kaderstellend debat helpt om een aantal zaken beter te kunnen plannen, maar sommige zaken zijn onvoorzien, zoals de spreker zojuist bijvoorbeeld inbracht. De vraag die wij aan het college hebben op het vlak is: stel dat wij die investering of die garantstelling niet geven waarom gevraagd wordt, wat betekent dat dan uiteindelijk? Financieel? Maatschappelijk kunnen we het ons wel indenken. Maar de vraag is duidelijk, lijkt mij. Tot slot heb ik weinig toe te voegen, want heel veel is door ons al gezegd in eerste termijn, dus ik wens eenieder een goede voortzetting van deze avond.

De **voorzitter**: Dank u wel, u had nog tijd over. Complimenten. Dan gaan we het laatste woord aan de VVD geven.

De heer **Van der Eijk**: Dank u wel voorzitter. Ik wil vooraf vast aangeven dat ik de spreektijd die ik overhoud, zal doneren aan de fractie die na mij aan het woord is.

De financiële positie. Wij lezen dat veel partijen, net als de VVD, zorgen hebben over de financiële haalbaarheid van deze begroting. Is er wel voldoende rekening gehouden met de huidige en te verwachten inflatie, de energieprijzen en ontwikkeling van de loonkosten? Wij vinden de oproep tot enige terughoudendheid bij het begroten dan ook terecht. Laten we met z'n allen oppassen met hoeveel we uitgeven.

Vanuit verschillende partijen is aangegeven dat zij ontevreden zijn over de dienstverlening van de gemeente. Ook wij als VVD ontvangen wel eens signalen van inwoners die vinden dat zij niet tijdig geholpen worden. Deze signalen gaan vaak over onderhoud van de buitenruimte. Dit kan misschien wel eens wat beter. Wij begrijpen ook niet waar het soms misgaat, maar we weten wel dat onze medewerkers ook een flinke uitdaging hebben door de krappe bezetting. Bij dezen willen wij ook onze waardering uitspreken voor alle ambtenaren die in deze uitdagende tijden hard hun best doen voor onze inwoners.

Laten wij als raadsleden onze inwoners ook blijven wijzen op de MijnGemeente app. Zonder signalen en informatie vanuit bewoners weten onze ambtenaren ook niet precies wat er allemaal speelt. De MijnGemeente app is hier een uitstekend instrument voor.

Dat het college gaat beginnen met zijn spreekturen juichen wij natuurlijk toe.

Als VVD delen wij de mening van OGP Midden-Delfland dat veel opties in de keuzelijst geen incidentele, maar juist structurele uitgaven zijn. Immers, wij moeten gewoon aan de slag met de Omgevingswet, de energietransitie en de woningbouw. Al deze zaken vragen geld en personeel. Ze nu laten liggen, leidt hoogstwaarschijnlijk tot hogere kosten verderop in het proces.

Het probleem is dat er weinig te kiezen valt en daarnaast weinig te zeggen valt over waar op bespaard kan worden als we eventueel toch meer van de lijst zouden willen doen. Dit punt werd ook terecht door Mijn Partij gemaakt in de eerste termijn. Deze constatering is nu net voor de VVD-fractie de reden om te pleiten voor een discussie voorafgaande aan de begroting. Een kadernota en -debat zouden hierbij behulpzaam zijn. In een dergelijk debat kunnen naast de ons nu geboden opties ook de mogelijke bezuinigingsopties worden besproken.

Armoedebestrijding. Veel partijen vragen aandacht voor de armoedebestrijding. En terecht. Daar waar wij als gemeente kunnen, moeten wij mensen proberen te helpen. Inwoners hebben basiszekerheid nodig. De vraag is: hoe uitgebreid moet deze zijn? Als deze zekerheid te beperkt is, kunnen we geen maatschappelijke bijdrage meer verwachten. Als je alleen aan het overleven bent, kun je niet meer participeren. Helaas is ook ons budget beperkt. Wij zullen als raad dus goed moeten blijven afwegen: wat doen we wel en wat niet? Simpelweg roepen 'iedereen moet geholpen worden' vinden wij wat makkelijk en onverantwoord. Het blijft altijd een afweging wie we gaan helpen en met hoeveel. Elke grens die je trekt, leidt automatisch tot grensgevallen en die maken het lastig. De rol van de overheid moet wat ons betreft die van een trampoline zijn; mensen opvangen als het nodig is, hun val breken, en daarna weer laten terugveren de samenleving in.

Onze zorg spitst zich met name toe op de armoedeval. Werken moet wat de VVD betreft altijd lonend blijven. Het moet interessant blijven deel te nemen aan het arbeidsproces en op die manier je steentje bij te dragen aan de samenleving. Onze oproep is dan ook om deze armoedeval vooral niet te groot te laten worden. 120% die we nu kennen, is wat ons betreft een goede grens.

Het mag ook niet over het hoofd gezien worden dat er ook veel bedrijven en ondernemers te maken hebben met een exploderende energierekening. Deze ondernemers zorgen voor banen in onze gemeente. Het zou erg jammer zijn als er mensen op straat komen staan omdat er bedrijven omvallen. Laten we ook als raad kijken waar wij kunnen bijspringen als dat nodig is.

De VVD constateert dat veel partijen net als wij bouwen in het groen niet zien zitten. Dit betekent automatisch dat nieuwe ontwikkelingen binnen de bestaande dorpsgrenzen zullen moeten plaatsvinden. Dit is wel erg kostbaar. Goedkope koop is moeilijk te realiseren. Er werd in de eerste termijn door enkele partijen gesteld dat dit een bonus geven aan de eerste bewoners betekent. In hoeverre dit verschilt van het duur opkopen van grondlocaties en deze met negatieve grondexploitatie ontwikkelen, is voor ons niet helemaal duidelijk.

De VVD is een partij die graag meedenkt in oplossingen. Wij zien ook dat het door de ontwikkeling in de bouwrijzen en de vraag vanuit de nationale overheid wenselijk zou te kijken naar de eisen die wij als gemeente hebben gesteld aan de samenstelling van de nieuwe bouwontwikkelingen. Zeker nu de sociale huur voor 50% aan eigen inwoners kan worden toebedeeld, lijkt het ons verstandig de eis van 15% sociale koop te laten vervallen. Het is onze wens te komen tot een samenstelling van 30% sociale huur, die onderdeel uit maakt van de 60% betaalbare woningen. Daarom hebben we ook hard meegewerkt aan de motie die OGP Midden-Delfland heeft ingediend. De VVD constateert daarnaast dat een aantal partijen alweer een stap verder is met hun gedachten met betrekking tot woningbouw. Zij doen een oproep aan het college te komen tot een meer actief grondbeleid. Dit heeft wat ons betreft niet meteen prioriteit. De instrumenten om bij goede kansen voorrang te krijgen op de grondverkoop zijn er al.

De VVD vindt het nu vooral belangrijk om eerst ons geld en mensen te steken in het zo snel mogelijk tot uitvoer brengen van de bestaande plannen die we al kennen, te weten Keenenburg V, de Zuidrand in Schipluiden, de Maaslandse Zoom, het Centrumplan Den Hoorn, de herontwikkeling van De Hoornbloem.

Het Sociaal Domein. Terecht stipt het CDA de problematiek van de tariefstijgingen aan. Een stijging van 47% is op zijn zachtst gezegd opvallend. Waar gaat dit stoppen? Sluit de H10 goede contracten af of zitten we aan de bovenkant van de markt? De VVD-fractie is het niet direct eens met de constatering dat we resultaat zien van de ingezette preventie. Doen we het juiste en behalen we de resultaten die we vooraf verwachtten? Om hier meer inzicht in te krijgen, zouden we het in 2019 ingezette verbeteringsproces moeten evalueren. Hiervoor willen wij dan ook een motie indienen. De voorzitter heeft ons verzocht alleen het verzoek aan het college voor te lezen, dus bij dezen.

De **voorzitter**: Of de opdracht natuurlijk, het kan ook een opdracht aan het college zijn, dat hangt maar net van de motie af.

De heer **Van der Eijk**: Dan geef ik het college ook een opdracht: te evalueren of de beoogde effecten uit het raadsvoorstel zijn behaald. En dan heb ik teruggezocht, dat is de analyse van kostenbeheersing, versterken van het MT, Kantelen naar preventie en de Extra inzet op controle en kwaliteit. En we verzoeken het college dekking voor de evaluatie te zoeken binnen taakveld Jeugd en we verzoeken het college ook de raad voor het zomerreces te informeren over de resultaten. Zodat dit kan worden meegenomen in de kaderstelling van de raad met betrekking tot de begroting van 2024.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dat is motie nr. 9 en die is ondertekend door de heer Van der Eijk van de VVD, mevrouw Langeveld van het CDA en de heer Ringeling van de ChristenUnie. Gaat u verder.

De heer **Van der Eijk**: De ChristenUnie vroeg de VVD 'wat is er nodig om een goede discussie te hebben?' Dit lijkt ons een onderdeel daarvan. De ChristenUnie is ook mede-indiener net als het CDA, dank u wel. Ook op het dashboard wachten we al een tijdje. Dat zou ook goed helpen, verwachten wij, bij een discussie over hoe we keuzes kunnen maken. Ik hoop dat ik hiermee de vraag van de ChristenUnie beantwoord heb.

Er is ook een regiovisie met betrekking tot de jeugdzorg waaruit wordt gehandeld, maar er zijn wel grote verschillen binnen de regio Haaglanden. Het gaat erom dat deze visie passend voor Midden-Delfland wordt uitgewerkt. Misschien kunnen we de uitwerking van Westland en Pijnacker-Nootdorp eens naast elkaar leggen en kijken wat voor ons zou passen. Een enorme kerstboom optuigen

hiervoor lijkt de VVD wat over de top, hier hoeven we wat ons betreft geen tienduizenden euro's voor uit te geven.

Openbare ruimte. De afgelopen jaren heeft de VVD Midden-Delfland meerdere malen aangekaart dat het onderhoud van onze openbare ruimte niet voldoet aan de eisen en juist is verslechterd. Inmiddels is de slechte staat van dit onderhoud ook bij de provincie onder de aandacht gekomen. Nogmaals zal ik dan ook benadrukken dat de budgetten die er zijn, er zijn om te investeren in onze gemeente. Niet om eindeloos vooruit te schuiven. Onderhoud te lang uitstellen – en hierbij ook nog een stukje poëzie – is penny wise, pound foolish!

PUUUR. De vorige week gehouden informatieavond met en over PUUUR was voor de VVD erg verhelderend. Goed inzichtelijk werd wat PUUUR de afgelopen jaren met het geïnvesteerde geld heeft gedaan. De VVD-fractie is er meer van overtuigd geraakt dat de marketing van Midden-Delfland bij PUUUR in goede handen is. Het lijkt ons goed op regelmatige basis het contact tussen PUUUR en de raad in stand te houden. Als raad moeten we de stichting PUUUR zo snel mogelijk duidelijkheid geven over het budget en daarmee de voortgang van haar activiteiten.

Tot slot, wederom staan we voor een jaar met grote uitdagingen. Net als ieder jaar. Passend binnen de schaal van Midden-Delfland kunnen we ze aan. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel mijnheer Van der Eijk, ook u bent netjes binnen de tijd gebleven. O, er was nog een interruptie, maar die telt niet mee voor de tijd. Mijnheer Roeling, excuus, ik had u niet gezien, gaat uw gang.

De heer **Roeling**: De VVD sprak over het benutten van kansen en inbreiding van de kernen. Nu heeft de wethouder, uw wethouder, onlangs aangegeven dat er geen ontwikkeling zal plaatsvinden op de locatie van Halbersleben. Dat is in onze beleving een zeer gemiste kans, hoe ziet de VVD dat? De VVD zou dan toch zo'n locatie met beide handen moeten aangrijpen omdat die voldoet aan uw beleidsuitgangspunten?

De **voorzitter**: De heer Van der Eijk.

De heer **Van der Eijk**: Bij de casus die u aanhaalt, is natuurlijk vrij kort door de bocht te stellen dat daar overall direct woningen neergezet zouden kunnen worden. Er zijn daar andere bestemmingsplannen omheen en we zouden de huidige plannen wel kunnen wijzigen als raad, maar dat neemt niet weg dat er bedrijfslocaties naast zitten waar je dan ook rekening mee hebt te houden wat dan zeer negatieve effecten zou hebben op een grondexploitatie,. En daarom ook, zoals ik ook eerder zei, zouden we een soort kopersbonus als gemeente geven aan de mensen die daar dan gaan wonen en we denken dat daar ook een goede afweging moet worden gemaakt en dat de bedrijven en personen die daar nu gehuisvest zijn ook hun activiteiten moeten kunnen blijven ontplooiën. Of we zouden dan al die bedrijven moeten onteigenen. Als liberale partij vinden we onteigening wel een erg vergaand instrument om toe te passen. Ik hoop dat de vraag daarmee voldoende beantwoord is.

De **voorzitter**: De heer Knaap heeft een interruptie maar ik kijk eerst of de heer Roeling het antwoord voldoende vindt.

De heer **Roeling**: We zijn natuurlijk een aantal jaren geleden in vertrouwen bijgepraat door uw wethouder en daar was deze locatie er een van. Dat was een potentiële locatie en dat moest onderzocht worden en daar gingen we mee verder. Toen heb ik die argumenten die u nu vertelt niet gehoord. Dus wat is er in de tussentijd gebeurd, voorzitter?

De **voorzitter**: De heer Van der Eijk.

De heer **Van der Eijk**: Voortschrijdend inzicht. En daarbij, het is een beetje... Nu moet ik wat zeggen over de persoon die dat gekocht heeft en die daar ook nog een activiteit doet en dat heeft daar invloed op waardoor het dus minder haalbaar is.

De **voorzitter**: Dan gaan we naar de heer Knaap.

De heer **Knaap**: Ik hoor de heer Van der Eijk een paar dingen zeggen en ik begrijp dat als hij monopolie speelt, hij de Kalverstraat niet koopt omdat hij niet weet of hij de Leidsestraat ook kan krijgen. Volgens mij hebben we hier in Midden-Delfland een bestuur nodig dat zegt 'ik koop deze locatie vast en die hindermachten daarna, die komen daarna wel. Wij investeren voor want dan hebben we een basis om daarna ook andere dingen te doen'. Bent u daar dan wel toe bereid?

De **voorzitter**: Hoe speelt u monopolie, mijnheer Van der Eijk?

De heer **Van der Eijk**: Iedereen weet dat je bij monopolie op Utrecht het meeste geld verdient.

De **voorzitter**: Volgens mij moet u maar gewoon naar de beantwoording van de vraag. Sorry, mijnheer Knaap.

De heer **Van der Eijk**: Er moet wel uitzicht zijn op ontwikkeling en het uitzicht op ontwikkeling op die locatie is te ver weg en de stip op de horizon is te klein, zodat die eigenlijk voor de VVD niet zichtbaar is.

De **voorzitter**: Dan constateer ik dat u klaar bent en dan constateer ik ook dat we aan het einde van de tweede termijn zijn gekomen. Want alle fracties zijn aan de beurt geweest. We hebben een schorsing officieel tot 19.15 uur. Dat vind ik wat aan de krappe kant gezien het werk dat de voorzitter en het college nog moeten doen, naast een hapje eten. En er is nog een motie in de maak dus daar zult u ook tijd voor nodig hebben. Dus ik zou voor willen stellen te mikken op 19.30 uur, maar ik ben ook wel zo ruimhartig te zeggen, als u dat te krap vindt, om uiterlijk 19.45 uur te doen, anders wordt het wel erg laat. Is 19.30 uur goed? ik zie dat er veel geknikt wordt, dan gaan we voor 19.30 uur. Er is altijd nog ruimte om nog een nadere schorsing te doen. Dan gaan we voor 19.30 uur. Ik schors de vergadering en ik wens u eet smakelijk, ook voor de mensen thuis. Tot straks.

Schorsing

De **voorzitter**: Ik heropen de vergadering. Ik vraag u even uw aandacht op de voorzitter te richten. Dat hoeft maar heel kort. We gaan deze vergadering verder met de reactie en beantwoording van de collegeleden op wat de fracties voor de schorsing ter tafel hebben gebracht. Ik geef als eerste het woord aan de wethouder van Financiën, de heer Ten Have. De collegeleden hebben vijftien minuten en daar zijn ze zich zeer van bewust. Het is maar dat u het weet.

Wethouder **Ten Have**: Dan zal ik maar snel beginnen. Ik heb een paar onderdelen waar ik even bij stil wil staan.

Het eerste is het proces van de begroting. Ik hoorde er wat chagrijn over. Maar ik wil toch even in herinnering roepen, en u heeft dat zelf ook wel aangegeven, dat we in april '22 vanuit het college de brief hebben gestuurd over de jaarplanning/-cyclus – waarbij ik ook moet aantekenen dat op dat moment het college demissionair was – waarin we dit proces hebben geschetst. Er werd al gezegd 'met de instelling van de raad'. Ik was dan ook verheugd te lezen dat Mijn Partij in de schriftelijke inbreng dit proces nog verfrissend vond en gezien de situatie ook zeer gepast, maar ik merk dat het voortschrijdend inzicht bij Mijn Partij niet meer bij te houden is, want inmiddels heb ik nu mijnheer Roeling horen zeggen dat het toch echt anders moet.

We zijn bezig met een aangepaste planning-en-controlcyclus voor 2023. Die komt ook naar u als raad en daarin zullen we ook inbouwen dat er gelegenheid is om voor de zomer richtinggevende uitspraken te doen in de kaderbrief. Hoe we dat precies met de meicirculaire moeten doen, dat zien we wel. U kent de eerdere discussie daarover in het proces en de procedures, maar wij gaan wij gaan daar op inzetten. Ten overvloede wellicht, dat stond natuurlijk ook al in het coalitieakkoord dus daarmee is wat mij betreft ook de motie nummer 7 in die zin overbodig omdat die toezegging al was gedaan en we voor dit jaar een afwijkingsprocedure hebben gekozen. Maar we hebben gezegd 'we gaan dat volgend jaar anders doen'. Dus dat wat betreft het proces.

Wat betreft de inhoud. Hoe nu verder, want we stellen een begroting vast die nog redelijk kaal is, maar we hebben hier ook wel toegezegd dat we in december – en dat is dus best kort dag – met een voorstel zullen komen waarin we de keuzes aan u zullen voorleggen. Ook op basis van voortschrijdend inzicht, want dat is helemaal het toverwoord vanavond. Er is natuurlijk ook een

aantal dingen waarover sinds die tijd meer bekend is geworden. Neem de cao-lonen. Neem een bedrag voor de energietransitie dat beschikbaar is gekomen. De indexatie inschatting was in de zomer, toen we de begroting maakten, ook nog wel wat anders dan wat we nu weten. Op ICT zijn er een aantal ontwikkelingen. Dus naast de keuzelijst zijn er inmiddels ook nog een paar andere dingen. We zullen in een pakket, in een voorstel in december aan u voorleggen hoe wij voor de komende vier jaar de beschikbare ruimte gaan benutten met onderscheid tussen structureel en incidenteel.

Daarbij is wel belangrijk, maar dat zult u ook in het decembervoorstel lezen, dat we het uitgangspunt hebben dat we een structureel sluitende begroting indienen. Dus niet onder provinciaal toezicht komen, daar is ook geen enkele noodzaak toe, maar dat betekent dat we of de eerste Begroting 2023 structureel sluitend moeten maken – de heer Jongsma heeft al gezegd 'dat is een heel beperkt saldo, dus daar komen we er waarschijnlijk niet mee' – en/of het laatste begrotingsjaar sluitend maken. Dat betekent 2026. In 2026 hebben we ongeveer € 600.000,00 aan structurele ruimte. In de tussentijd, in de jaren daartussen, hebben we best ook nog veel incidentele ruimte, want het is een beetje een heuvelkje. We hebben in '23 maar weinig ruimte, in '24 en '25 opeens best veel geld en in '26 weer beschikbare ruimte. En daarna wacht het ravijn van Kaag, zoals dat heet. Maar dat moeten we dan nog zien. We gaan dus mikken op een structureel sluitende begroting in '26, dat wil zeggen dat we met een pakket komen voor structurele maatregelen van € 600.000,00 met ingang van '23 of opbouwend in '23. Dat betekent dat we in '23 een tekort zullen hebben ten laste van de algemene reserve en vervolgens incidentele ruimte om in de komende vier jaar andere dingen te doen op basis van een apart voorstel met het aantonen van nut en noodzaak. Overschotten kunnen terug de algemene reserve in en in '26 mikken we dan op een structureel sluitende begroting. Daarmee is wat mij betreft motie nummer 6 in die zin ook overbodig omdat die toezegging dat we dat gaan doen er al lag. Ook op die manier. En omdat we ook druk bezig zijn met dat voorstel, dus ook gewoon gaan zorgen dat dat in december aan u wordt voorgelegd.

Wat betreft de indexatie. Ik kan me voorstellen dat daar zorgen over zijn. Toch zien wij op onze investeringen nog niet dat we uit de bocht vliegen. Zoals bijvoorbeeld bij de N468 aan de orde is. Dat zit bij de N468 vooral bij de materiaalkosten. Met name in de staalprijsen voor die damwanden. Als u kijkt naar onze investeringslijst op pagina 26 van de begroting, staat daar die € 6,5 miljoen die OGP Midden-Delfland ook genoemd heeft. Dan zijn dat toch andere categorieën werkzaamheden, wegenonderhoud en groenonderhoud die vooral loongevoelig zijn en niet zoveel prijsgevoelig. En daarbij geldt al dat we die € 6,5 miljoen als u de begroting vaststelt, gewoon als krediet beschikbaar hebben en mochten we daar niet mee uitkomen, dan komen we naar u terug bij de raad om aanvullend krediet te vragen, dan wel kijken we zelf of we binnen die € 6,5 miljoen per onderdeel kunnen blijven. Dus daarmee is dat amendement volgens mij niet nodig, want die € 6,5 miljoen staat al in de begroting zonder indexatie en dat is ons uitgangspunt. Als we het daar niet mee kunnen doen, dan komen we of naar u terug, of dan moeten we gaan herprioriteren. Dus dat gebeurt in die zin vanzelf, maar we hebben afgelopen jaar nog eens nagekeken 'zijn we nu op investeringskredieten tegen budgettaire problemen aangelopen?' Dan is er eigenlijk maar op een of twee projecten daadwerkelijk sprake van overschrijding. Dat hebben we ook aan u voorgelegd, maar daar waren ook specifieke redenen voor. Dus ik ben daar nog niet zo heel somber over. Mocht het nodig zijn om die investeringskredieten te verhogen, nogmaals, dan leggen we dat aan u voor. Dan is het effect daarvan dat we hogere kapitaallasten hebben, structureel, maar dat is dan ook maar een beperkt stukje, want dat zijn alleen rentekapitaallasten.

Als we dan gaan naar de begroting en hoe we omgaan met leningen, subsidies en dat soort zaken, dan kom ik bij motie nummer 2. Die motie vraagt motie eigenlijk om een specifieke verordening voor financiële bijdragen. Ik denk dat de geest van de motie vooral gaat over, zo interpreteer ik het dan maar even, 'college, denk na over hoe je om wilt gaan met aanvragen van organisaties voor leningen of subsidies, welk afwegingskader heb je daar nou bij?' Dat is op zichzelf natuurlijk een heel terechte vraag en we zien ook wel en we verwachten ook wel dat die vragen vanuit het verenigingsleven zich vaker zullen gaan voordoen en we daar dus wat beter op moeten gaan formuleren; wat wel en wat niet? En hoe kijken we daar nou naar? Wat ons betreft, doen we dat in het kader van de financiële verordening waar die mogelijkheid opgenomen staat, dat 'hoe gaan wij om met aanvragen tot leningen?' Daar gaat het wat mij betreft vooral over aanvragen voor leningen, voor investeringen, die instellingen/organisaties doen die ze zelf niet kunnen doen en waarvoor ze onze hulp nodig hebben. Als het gaat om subsidies, hebben we daar een kader voor. Dat is de algemene subsidieregeling. En daar zijn ook subsidiebudgetten voor. Dus ik snap de

geest van de motie, maar zoals het er nu staat om een aparte verordening te maken voor financiële bijdragen welzijnsorganisaties, gaat wat ons betreft wat te ver. Ik wil dan nog even, als het gaat over de inhoud van de begroting, stilstaan bij een zorg die ook breed door u is geuit in het kader van...

De **voorzitter**: Sorry, ik zat even niet op te letten. Mevrouw Van 't Westeinde.

Mevrouw **Van 't Westeinde**: Ja voorzitter, dat is begrijpelijk. Ik moest er zelf ook nog even over nadenken. In zoverre was in ieder geval dan bij mij niet bekend dat er een aparte subsidieverordening was waar ook nieuwe accommodaties of nieuwe ontwikkelingen, grote ontwikkelingen onder vallen. Misschien kan het dan inderdaad zo geïnterpreteerd worden dat dan de vraag is: wanneer hebben we wat? Dus wanneer val je dan onder die subsidieverordening en wanneer onder de nieuwe regeling die komt? Is dat een interpretatie die de wethouder mee kan nemen?

De **voorzitter**: Wethouder.

Wethouder **Ten Have**: Ja voorzitter, dat kan. Wij zullen hierop terugkomen om te kijken of en wat en hoe we de financiële verordening zouden moeten aanpassen. En daarin kunnen we deze vraag meenemen.

De **voorzitter**: Gaat uw gang.

Mevrouw **Van 't Westeinde**: Voorzitter, dan nog een aanvulling. De geest van de motie was goed geduid. Een deel van de geest van de motie zit ook in het duidelijkheid kunnen geven aan de organisaties waar het over gaat. En dan denk ik wel dat het voor hen ook wel goed is om te weten 'er zijn twee kaders die mogelijk van toepassing kunnen zijn'. Dus dat nog even als uitleg waarom het wel goed is dat deze twee hier beide blijven staan.

De **voorzitter**: Wethouder.

Wethouder **Ten Have**: Even kijken of ik u goed begrijp, want wat betekent het dan wat u zegt?

Mevrouw **Van 't Westeinde**: In de uitwerking zal uiteindelijk een stuk communicatie richting de desbetreffende organisaties relevant zijn. En dan gaat het over zowel de subsidies als over de leningen.

Wethouder **Ten Have**: Natuurlijk, op het moment dat we bij u terugkomen over 'moeten wij iets aanpassen en welke criteria hanteren wij daar waar dan?', dan is dat in debat met u en zullen we daar ook gewoon iets over communiceren. Maar dat gebeurt in mijn optiek dan vanzelf.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Wethouder **Ten Have**: Een zorg die ook breed is geuit betreft de toenemende financiële problemen van onze inwoners. Daar zal mijn collega zo meteen nog wel iets over zeggen in het kader van armoedebelaid. Ik wil vanuit mijn portefeuille nog wel even zeggen dat we ook kijken naar de mogelijkheid van kwijtschelding van gemeentelijke heffingen en belastingen. Daarin volgen we landelijke regelgeving. Daar is recent een verruimingsmogelijkheid gekomen en we zijn bezig met een voorstel aan de raad om te kijken hoe we die verruimingsmogelijkheid ook hier kunnen toepassen, zodat die zo snel mogelijk gaat gelden voor de belastingen en leges van 2023. Dus daar komen we met een concreet voorstel.

Daarmee heb ik nog een punt als het gaat over begroting en wil ik daarna nog naar twee andere onderwerpen. Een zorg die breed wordt geuit en die ik op zichzelf ook wel heb, is dat wij met de begroting altijd problemen hebben om de boel sluitend te krijgen en als we vervolgens kijken naar de jaarrekeningen en de periodieke begrotingsoverzichten, zien we onderuitputting. Het lijkt vaak bij die onderuitputting dat dat gebeurt omdat we dingen laten liggen of er nog niet aan toe komen. Bij de derde periode begrotingswijziging zullen we vanuit het college ook wat beter duiden dat er meerdere oorzaken zijn waardoor de onderuitputting optreedt of projecten doorschuiven. Dat kan

zijn, bijvoorbeeld omdat er beoordeeld is dat een investering gepland staat vanuit een investeringsprogramma. Bijvoorbeeld bruggen, ik noem maar wat, waar dan staat dat we die een keer in de tien jaar vervangen. Dan komt iets automatisch in 2026 op de lijst, of in 2023. Vervolgens gaan we kijken hoe het eigenlijk staat met die brug; moet hij echt vervangen worden? Dan kan de conclusie zijn dat die best vier of vijf jaar mee kan en dan is er een doorschuifbudget, want dan schuif je die investering door, maar dat is denk ik alleen maar vanuit zorgvuldig beheer. Het kan ook zijn dat we gestart zijn met een aanbesteding, maar dat dat net even over de jaargrens loopt. Het kan zijn dat we afhankelijk zijn van derden, van werken van het hoogheemraadschap of van Rijkswaterstaat. Het kan ook zijn dat we projecten afsluiten en dat er nog een restantkredietje is dat we misschien nog nodig hebben voor afrondende werkzaamheden die misschien nog komen, waarvan we het nog niet zeker weten. Dus wat ik maar wil zeggen: er zijn meerdere factoren die tot die doorschuifbudgetten leiden en ik zeg hier ook toe dat we daar beter inzicht in zullen proberen te geven omdat ik ook wel een beetje de perceptie weg wil halen dat er elk jaar maar niets gebeurt op het gemeentehuis en daardoor dingen doorschuiven.

De **voorzitter**: De heer Knaap heeft een interruptie.

De heer **Knaap**: Ik snap heel goed wat de wethouder zegt over die doorschuifbudgetten. Ik verwacht dan ook van de wethouder, en hopelijk gaat hij daarin mee, dat hij in december dan ook duidelijk aangeeft hoeveel van die enorme lijst die volgend jaar leidt tot € 6,5 miljoen uitgaven in het in beheer en onderhoudsdomain, ook daadwerkelijk realistisch is. Alles wat nu nog niet is gestart of bijna is gestart, is al kansloos voor volgend jaar. Dus ik verwacht wel van het wethouder dat hij in december ook echt even kenbaar maakt hoe realistisch die lijst is. Bent u daartoe bereid?

De **voorzitter**: Wethouder.

Wethouder **Ten Have**: Ja. Alleen of dat in december lukt, weet ik niet. Ze zijn nu druk bezig met het voorstel voor de structurele begrotingsinvulling. Ik moet even kijken of dat in die tijd lukt. Maar u gaat ook al een paar jaar mee en u heeft hopelijk kunnen constateren dat we eerder zicht hebben op wat we doorschuiven en dat dat niet meer pas op het laatste moment in de jaarrekening zichtbaar wordt maar dat we dat nu al wel in een eerdere periodieke begrotingswijziging opnemen. We gaan zeker kritisch kijken naar die hele lijst voor 2023. Dat hebben we ook al wel eerder gedaan maar dat gaan we opnieuw doen. Ik weet alleen niet of dat in december wordt.

De **voorzitter**: Voldoende, mijnheer Knaap?

De heer **Knaap**: Enigszins onbevredigend maar voldoende.

De **voorzitter**: Dat was precies mijn vraag. U heeft nog drie minuten wethouder.

Wethouder **Ten Have**: Er kan niet alles tegelijk. Mijn tijd loopt, ik heb nog twee onderwerpen, voorzitter.

Voor grondbeleid ligt een motie voor waarin eigenlijk wordt gevraagd te kijken naar actiever grondbeleid. In onze huidige nota Grondbeleid is dat actief grondbeleid al mogelijk maar ik denk dat het goed is om met u of met een commissie van de raad, bijvoorbeeld de Auditcommissie, het gesprek eens te gaan voeren, wat willen we nu met dat actief grondbeleid, wat is daarvoor nodig en wat verwachten we daarvan? Ik ben daar op zich wel voorstander van, ook ben ik voorstander van actief grondbeleid, maar het is geen panacee om sneller te kunnen bouwen, meer te kunnen bouwen of goedkoper te kunnen bouwen. We moeten gronden marktconform verwerken. We moeten gronden marktconform uitgeven. Ik zou in die zin met de motie mee willen gaan dat we zeggen 'laten we, voordat we nu een hele nota gaan schrijven, dat gesprek met een deskundige over actief grondbeleid eens voeren over hoe u als raad daarin staat en wat u daarmee wilt, welke instrumenten daarvoor zijn en welke kaders daarvoor gelden et cetera'. Dan kunnen we eventueel altijd nog een nota schrijven. Ik ga eerst liever dat gesprek met u aan dan een nota bij u op de mat gooien en vervolgens daar met elkaar weer een hele discussie over te hebben. In die zin, de geest van de motie wil ik graag omarmen, maar niet toezeggen dat we al beginnen met de nota. Laten we beginnen met dat gesprek over actief grondbeleid.

Tot slot dan nog even de boeren, voorzitter, ook nog wel een belangrijk thema. Ja, wij gaan voluit verder met Duurzaam Boer Blijven, met dat hele programma. Dat is acuter en urgenter dan ooit. We zijn bezig, en dat is onze ambitie, om de minister – welke minister dat tegen die tijd dan ook is – in april aanwezig te laten zijn bij de uitreiking van onze certificaten. We zijn bezig met een poldergerichte aanpak. We zijn bezig met het valideren van ons certificaat, omdat ik eigenlijk wil laten zien dat dat een landelijk bruikbaar monitorinstrument is. Wij weten exact welk bedrijf wat uitstoot en hoe zich dat ontwikkeld heeft over de afgelopen tien jaar. Daar lopen we voorop. We zijn bezig met die poldergewijze aanpak om het weidevogelgebied te vergroten. We zijn bezig om de continuïteit van de bedrijfsvoering te verzekeren en jonge boeren de kans te geven. Dus ja, die ambitie is er en die blijft er. Ik denk dat wij daar best nog een tandje bovenop mogen doen om te laten zien dat wij met dit programma in alles wat nu speelt vooroplopen en veel verder zijn dan vergelijkbare regio's in het land. Dat gesprek en die discussie hebben we ook met de provincie. De gedeputeerde was een hele avond aanwezig bij de startavond van Duurzaam Boer Blijven. We gaan een gebiedsgericht programma maken met de provincie. Ik denk dat wij daarin een voorbeeld kunnen zijn voor andere gebiedsgerichte aanpakken. Ik weet niet of mijn wekker nog loopt, maar volgens mij heb ik al mijn punten geprobeerd te behandelen.

De **voorzitter**: U heeft nog tien seconden over dus dat gaat goed. Ik zie nog een interruptie van de heer Roeling. Dat gaat niet van de tijd af.

De heer **Roeling**: Ik heb nog een vraag gesteld over de PAS-melders, de ganzen en de mestinjectie of uitrijden. Ik weet niet bij wiens portefeuille dat ligt, maar omdat de heer Ten Have over boeren begon...

De **voorzitter**: Ik zie dat wethouder Ten Have zich verantwoordelijk voelt voor deze vraag. Of een deel ervan. Wethouder Ten Have.

Wethouder **Ten Have**: Ik had gehoopt dat de heer Roeling die vraag zou stellen want ik had nog maar tien seconden en nu is het interruptie waarop ik gewoon kan antwoorden. De PAS-melders is bij ons een groot probleem, want wij hebben relatief meer PAS-melders omdat wij wat kleinere bedrijven hebben dan gemiddeld in Nederland. Alleen dat probleem ligt formeel niet op ons bord, maar bij de provincie. Maar we zijn met LTO en met de boeren bezig met een plan bij de provincie om te kijken of we tot stikstofherverdeling kunnen komen, zodanig dat PAS-melders daarmee uit de voeten kunnen. Alleen zijn wij daar niet formeel de verantwoordelijke partij voor, maar het is een groot probleem en we zijn ermee bezig en we hebben dat gesprek ook met de provincie daarover. Voor wat betreft de ganzen, moet ik u even het antwoord schuldig blijven op wat wij als gemeente daarin kunnen en mogen doen. Behalve schieten en dan pas kijken. Toevallig spreek ik morgen nog iemand die jager blijkt te zijn. Ik zal hem zeker de tip geven dat hij hier aan de gang kan.

En het mestoverschot. Dat vind ik ook een gecompliceerde vraag om nu in een paar seconden te beantwoorden omdat dat ook te maken heeft met regelgeving, veranderende regelgeving in de het GOB, het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Ik zou willen voorstellen dat we apart een keer terugkomen op alles wat er in het programma Duurzaam Boer Blijven speelt, inclusief deze problematiek van derogatie, mestoverschotten et cetera omdat de problemen daar ook nogal in beweging zijn. Gezien het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid hebben we deze week ook een bijeenkomst over gehad met de boeren en daarin gaat best veel veranderen, maar is ook nog veel onduidelijk. Daar speelt dit element ook een rol. Dus ik kan u voor dit moment daar nog niet een goed antwoord op geven, maar ik zou willen voorstellen dat we daar apart wat dieper op ingaan.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan gaan we naar wethouder Renzen.

Wethouder **Renzen**: Dank u wel. De raad heeft de huidige Woonagenda verlengd tot einde dit jaar. Zoals iedereen weet, staat er op dit moment veel druk op de woningmarkt en er is zowel vanuit de Rijksoverheid als vanuit provincie nieuw beleid in voorbereiding. Als antwoord op de vraag van OGP Midden-Delfland 'wanneer kunnen we die nieuwe Woonagenda verwachten?' kan ik zeggen 'zodra we als college budget hebben en aan de gang mogen met de nieuwe Woonagenda, pakken we dat

meteen op'. Ik verwacht dat we daar dan ongeveer wel tot aan de zomer nodig hebben, maar dat is ook een beetje afhankelijk van hoe breed we met elkaar de opmaat naar een nieuwe Woonagenda oppakken. Ik denk dat het ook goed is dat we in de eerstvolgende commissie over wonen het daar als agendapunt uitgebreid bespreken.

De **voorzitter**: De heer Jongsma heeft een interruptie.

De heer **Jongsma**: Een vraag aan de wethouder. De wethouder had het over budget, zodra budget beschikbaar is. Waar moet het budget vandaan komen?

De **voorzitter**: Wethouder.

Wethouder **Renzen**: Voorzitter, het staat op lijst 2, dus het zit niet in de begroting die nu voorligt, dus vanuit het college nemen we dit mee in de eerste periodieke begrotingswijziging.

De **voorzitter**: De heer Jongsma.

De heer **Jongsma**: Dus als ik het goed begrijp: stel dat we geen budget daarvoor beschikbaar stellen, wat is dan de consequentie?

Wethouder **Renzen**: De consequentie is dan dat er geen nieuwe Woonagenda gemaakt zal worden, dus dan blijven we het doen met de Woonagenda zoals die nu is.

De **voorzitter**: De heer Jongsma.

De heer **Jongsma**: Maar in 2022 zouden we al een nieuwe Woonagenda krijgen. Toen was er wel budget.

De **voorzitter**: Wethouder.

Wethouder **Renzen**: In '22 heeft de raad besloten om hem in ieder geval te actualiseren tot einde 2022. Op dit moment hebben we dus budget nodig om een nieuwe Woonagenda te maken. Dat budget was er toen ook niet.

De **voorzitter**: De heer Jongsma.

De heer **Jongsma**: Volgens mij was het budget er wel, maar zou het doorgeschoven worden. We hebben het de hele tijd over doorschuifbudgetten. Ik vind het wel een beetje te gek dat er nu eerst nieuw geld voor een Woonagenda moet komen dat er al zou moeten zijn. Dus het is dan mijn vraag, waar is dat geld gebleven?

De **voorzitter**: Wethouder.

Wethouder **Renzen**: Dat geld was er voor de periode ook niet. Niet specifiek om een nieuwe Woonagenda te maken. Dat is ook een van de redenen geweest dat we hem hebben geactualiseerd en nog even hebben gehouden. Als de raad toen had besloten 'we willen een nieuwe Woonagenda', op dat moment, dan had er ook op dat moment budget bij gemoeten. Alleen zover is het niet gekomen.

De **voorzitter**: Mijnheer Jongsma, u ziet water branden, als ik het zo zie. Volgens mij heeft u nog behoefte aan een aanvullende vraag.

De heer **Jongsma**: Ik hoor dit wel met verbazing aan voorzitter, want ik ben in de veronderstelling dat ik een Woonagenda krijg en ik denk niet ik alleen, maar de hele raad. We wachten op de Woonagenda. Er is geen geld dus dan kun je heel lang wachten maar er komt niets. Maar we krijgen ook niet het verzoek 'u wilt toch zo graag een Woonagenda, zou u misschien geld ter beschikking willen stellen want dan kan ik ja of nee zeggen'? Het antwoord is overigens ja want we willen die Woonagenda. Ik snap dit niet zo goed. Dus uw conclusie is juist dat ik water zie branden

en ik vind het wel bijzonder, om het zo maar te zeggen. Kort samengevat komt het er dus op neer dat we eerst opnieuw geld beschikbaar moeten stellen voor een nieuwe Woonagenda en dan vind ik het wel opmerkelijk dat het college roept 'we moeten vaart maken, vaart maken, vaart maken met woningbouw', en dan is er geen budget en gebeurt er dus niets. Ik vind dat raar.

De **voorzitter**: Nog een vraag wethouder, waar het geld gebleven is.

Wethouder **Renzen**: Ik heb net al aangegeven, er was geen geld en dat is dus nu niet achtergebleven vanuit de vorige collegeperiode. Overigens wil ik wel even het onderscheid maken tussen het maken van een nieuwe Woonagenda en voortgang in woningbouwprojecten. Die twee dingen zijn met elkaar verbonden, maar het zijn tegelijkertijd wel twee verschillende dingen, het is niet zo dat we omdat we nog geen nieuwe Woonagenda hebben, daarmee lopende woningbouwprojecten vertraging oplopen. Dat is niet zo. Voorzitter, als u het goed vindt, dan ga ik verder.

De **voorzitter**: Ik wil alles goed vinden, maar interrupties gaan altijd voor en dan kijk ik naar mijnheer Zwaard.

De heer **Zwaard**: In mijn en onze beleving hebben we een toezegging gehad dat er een nieuwe Woonagenda zou komen. In ieder geval is de behoefte bij de raad daar zeer groot aan. Ik verwacht dan eigenlijk van de wethouder een wat proactievere houding. Het is net alsof wij de voorzet moeten geven en wij budget beschikbaar moeten stellen voordat u aan de gang gaat. Terwijl de roep om die nieuwe Woonagenda er wel degelijk is en die noodzaak is er ook. Dus wat dat betreft, had ik gehoopt op een wat proactievere houding.

De **voorzitter**: Heeft u nog een vraag? Dat is meestal de bedoeling van een interruptie.

De heer **Zwaard**: Hoe kijkt de wethouder hiernaar?

De **voorzitter**: Gaat uw gang, wethouder.

Wethouder **Renzen**: Ik hoor eigenlijk wel een kans, als u het me zo op de vrouw af vraagt. U heeft gezien dat het maken van de nieuwe Woonagenda op lijst 2 staat en u had natuurlijk een amendement kunnen indienen bij deze begroting als het zo belangrijk is, dat we gewoon per direct al met die Woonagenda aan de slag gaan. Dus dat is mijn antwoord.

De **voorzitter**: Ik dacht 'hier gaan interrupties op komen', en ik word niet teleurgesteld. De heer Knaap en dan de heer Scholtes.

De heer **Knaap**: Dan ga ik toch eventjes terug naar de begroting en dan ga ik al die 180 pagina's door en dan vraag ik me even serieus af op welke pagina staat dat, hoe kan ik weten dat er geen geld voor is? Dan moet ik dus weten waar wel geld voor is in de begroting, dan ga ik heel hard zoeken, dan staat er in abstractie iets 'we gaan door en we gaan met de Woonagenda aan de slag'. Waar kan ik uit de begroting opmaken dat er geen geld was voor een Woonagenda?

De **voorzitter**: Wethouder.

Wethouder **Renzen**: Als de raad de lijst 2 erbij pakt, dan staan op die lijst 2 verschillende onderdelen genoemd, waaronder een Woonagenda. Ook een programmamanager Wonen, extra geld voor een planeconoom, maar ook geld voor bijvoorbeeld de Omgevingswet. Dat zijn allemaal zaken waarvan het college zegt 'die zijn belangrijk, maar het zat nog niet in de huidige begroting, dus het zit niet structureel in de begroting'. Dat is de reden dat het op lijst 2 is komen te staan en dit alles om aan de raad inzichtelijk te maken wat structureel in onze begroting zit. Maar op lijst 2 zijn zaken gezet waarvan het college zegt 'die moeten eigenlijk ook in de begroting'. Dat is langer beleid. Maar dat willen we wel transparant en open aan de raad voorleggen, zodat de raad daaraan voorafgaand een voorstel dat wij gaan doen toekomen aan de raad over die lijst 2, daar zijn standpunten over kan geven. Dit alles om u niet een dichtgetimmerde begroting voor te leggen.

De **voorzitter**: Ik zie nu ook een interruptie van de heer Gebben maar ik ga eerst naar de heer Scholtes.

De heer **Scholtes**: Misschien dat mijn belevingswereld heel anders is in dit geval, maar ik had hem niet eens in deze begroting verwacht en willen zien omdat we in 2022 de Woonagenda voor een jaar hebben verlengd en uiteindelijk zouden we binnen een jaar een nieuwe Woonagenda krijgen. Als het budget pas in 2023 in de begroting komt dan is het heel kort dag om voor maart of voor april een Woonagenda in elkaar te zetten. Dus is de wethouder het met me eens dat die niet in de begroting voor 2023 had moeten staan maar in de begroting voor 2022, desnoods doorgevoerd met een periodieke begrotingswijziging?

De **voorzitter**: Wethouder.

Wethouder **Renzen**: Als ik nu verschillende partijen hier zo op hoor reageren, dan had dat misschien ontmoeten maar het zat er niet in 2022. En het budget moet nog vrijgegeven worden door de raad voor de Woonagenda. Dat is ook de reden dat wij pas hierop kunnen inhuren op het moment dat het budget er is.

De **voorzitter**: De heer Gebben.

De heer **Gebben**: We zijn het erover eens dat het budget er nog niet is. Ik zie het amendement wel komen, dus bij dezen de vraag aan de wethouder vooraf: als u vanavond uw budget krijgt, hoeveel sneller hebben we dan een Woonagenda?

De **voorzitter**: Wethouder.

Wethouder **Renzen**: Dan kan ik er in ieder geval per morgen mee aan de slag, maar dan gaan er natuurlijk ook wel een aantal maanden overheen. Ook wanneer je dit proces goed wilt doen met elkaar. Dus wanneer je ook gewoon onderzoek wilt doen naar de lokale woningmarkt, dan is eind maart 2023 te kort dag. Dus ik verwacht ook dan dat ik zeker tot het voorjaar nodig zal hebben om dit goed te doen, maar dat is wel even afhankelijk van hoe grondig wij onderzoek willen doen naar de lokale woningmarkt.

De **voorzitter**: De heer Roeling.

De heer **Roeling**: De heer Van Lier is razendsnel en hij heeft de 180 pagina's even doorgenomen. Op pagina 54 en 55 staat wel degelijk opgenomen – dat gaat over beleidsveld volkshuisvesting – 'wat gaan we daarvoor doen? Concrete doelen en acties voor 2023'. Daar staat bij instrumenten 'te actualiseren Woonagenda 2023-2027'. Als mijn collega's in de veronderstelling waren dat dit wel degelijk was opgenomen in de begroting en zich vervolgens afvroegen 'waar moeten we vinden dat het niet uitgevoerd wordt?', denken wij dat wel degelijk hier is opgenomen dat de te actualiseren Woonagenda 2023-2027 een actie is, een concreet doel voor 2023. Dus dan is het compleet aan het college hoe het dit vanavond gaat oplossen. Dan neem je de raad een beetje in de maling want iedereen is de veronderstelling dat we die afspraken hadden, dat er geld was. Dat blijkt ook uit de begroting en vervolgens horen we nu vanavond 'nee, dat doen we bij de eerste begrotingswijziging 2023'. Dat wordt maart. Voordat je een agenda hebt, zit je dan in september, oktober volgend jaar. Dus de concrete vraag is: als we allemaal kijken naar deze begroting, hoe gaat het college dit vanavond oplossen? Hoe gaat het binnen de eigen begroting blijven? Dat is de vraag. Niets raad, hoe gaat het college binnen de eigen begroting die het aan de gemeenteraad heeft voorgelegd blijven?

De **voorzitter**: Mijnheer Roeling, wellicht even ten overvloede maar op het moment dat de begroting bij de raad ligt, dan gaat de raad er zelf over. Maar als u bedoelt te zeggen – want ik probeer even te kijken of ik uw vraag goed begrijp – dat als de raad nu niets doet, het college het gewoon heeft op te lossen, dan snap ik uw vraag wel. Maar anders is het echt aan de raad zelf. Maar ik kijk ook even naar de wethouder, of zij de vraag anders begrepen heeft dan ik. Of beter begrepen heeft dan ik, dat is net wat beter geformuleerd.

Wethouder **Renzen**: Kijk, ik begrijp de heer Roeling en de andere raadsleden wel. In zoverre dat de begroting zoals die voorligt, maar met die tweede lijst, wel bij elkaar horen, maar dat we nou juist ook vanavond bij u ophalen wat...

De **voorzitter**: Ik heb een interruptie van mijnheer Jongsma.

De heer **Jongsma**: Ik ben het niet met de wethouder eens. Zij stelt dat die keuzelijst onderdeel is van de begroting. We krijgen de hele avond te horen dat in de begroting alle basisdingen zitten, de dingen die we hadden afgesproken, waaronder het opstellen van een Woonagenda. Die keuzelijst is extra en dat doen we daarnaast, erbij. Dit is basis, dit is onderdeel daarvan. Ik snap überhaupt niet dat dit op een keuzelijst moet, want dit is nota bene het item, het ding van Midden-Delfland. Wonen. Dat moet bij alles bovenaan staan. Dus ik vind het dan heel gek dat het nu ineens in de keuzelijst erbij moet. Dus wethouder, leg nog een keer uit hoe het kan dat wij alsnog extra geld moeten uitgeven voor iets dat in de basisbegroting zou moeten zitten? Of staat zelfs, u geeft dat toe. Het staat in die begroting. Dus ik begrijp dat niet. Legt u dat alstublieft nog een keer uit.

De **voorzitter**: Dat is wel een laatste poging, mijnheer Jongsma want ik heb de indruk dat de wethouder al meerdere pogingen ondernomen heeft om het uit te leggen. Ik wil de wethouder graag het woord geven, maar dan stel ik wel voor dat dit ook de laatste poging is want na drie keer moet het duidelijk zijn, of het wordt niet duidelijk. Dat is de keuze die dan voorligt. Wethouder gaat uw gang.

Wethouder **Renzen**: Het is spijtig om te horen dat de raad in de veronderstelling is dat veel dingen wel in de begroting zitten die er dus nu nog niet in zitten. Wat op lijst 2 staat, zit dus niet in de begroting en dat is omdat het er niet structureel in zat. Daarom hebben wij dat op lijst 2 gezet om inzichtelijk te maken aan u wat er eventueel bij komt. En wat we altijd al deden. Dat is de reden. Ik kan het dus niet leuker maken. Het zijn wel belangrijke zaken. Een nieuwe Woonagenda is er een voorbeeld van. Er staan natuurlijk meerdere voorbeelden op die lijst, waarvan raadsleden ook zullen zeggen 'maar dat is ook heel belangrijk'. Leuker dan dat kan ik nu eventjes de boodschap niet maken.

De **voorzitter**: Goed, ik stel voor dat we verder gaan met de beantwoording.

Wethouder **Renzen**: Met betrekking tot de motie over de afspraken woningbouw. Het college is het eens met de constatering en de overwegingen die in die motie zijn omschreven. Wij denken dat het goed is om voortaan 30% sociale huur en daarbovenop ook nog eens 30% extra betaalbare woningen op te nemen en we omarmen om die reden de motie. Bij elkaar 60% betaalbare woningen. Dat is fijn. Dat is waar we vooral behoefte aan hebben. Het is belangrijk dat we bouwen voor de vitaliteit van de dorpen. We hebben meer betaalbare woningen nodig. Dus we zijn blij met de motie. Fijn dat de raad meedenkt om er samen met het colleges voor te zorgen dat we woningbouwprojecten vooral vooruit trekken en dat we dus zorgen dat we de juiste woningen voor de juiste doelgroepen bouwen.

Goed ook dat er aandacht voor is dat wanneer we sociaal bouwen, we er met elkaar voor zorgen dat die woningen voor de langere termijn sociaal geborgd zijn. Voorzitter, wij doen dit doen dit al door met particulieren af te spreken dat wanneer zij zelf woningen sociaal verhuren, dit minimaal voor een periode van 25 jaar moet zijn. Daarmee sluiten we ook aan bij de afspraken die binnen de woonregio Haaglanden daarover gemaakt zijn, waarin alle gemeenten hetzelfde doen en 25 jaar minimaal hebben afgesproken.

Binnenkort zal het college ook een besloten commissie inplannen. Dat was een vraag van het CDA. Daarin zullen we de raad bijpraten over de plannen van het Centrumplan Den Hoorn. En er is inmiddels ook een commissievergadering ingepland om met de raad bijeen te komen en de verschillende woningbouwprojecten en de planning daarvan ook met elkaar te bespreken. Dus dat gaan we doen.

De **voorzitter**: Mijnheer Zwaard, een interruptie.

De heer **Zwaard**: 'Binnenkort', kunt u wat duidelijker zijn? Kunt u daar een termijn aan hangen?

Wethouder **Renzen**: Daar kan ik gelukkig heel duidelijk over zijn, dat is 6 december a.s.

De **voorzitter**: Concreter kunt u het niet krijgen mijnheer Zwaard. Gaat u verder.

Wethouder **Renzen**: Tot slot. We blijven ook in 2023 intensief samenwerken met onze woningbouwcorporatie Wonen Midden-Delfland. We maken ieder jaar de jaarlijkse prestatieafspraken met hen, maar ook met de huurdersverenigingen. En er zit ook nog een nieuwe huisvestingsverordening aan te komen. Die vervalt op 1 juli 2023 en wij zullen ook met een besluit daarvoor komen. In afstemming met ...

De **voorzitter**: Mijnheer Jongsma heeft een interruptie.

De heer **Jongsma**: Ik vroeg me af: is daar ook nog geld mee gemoeid, want dan wil ik het ook graag weten.

De **voorzitter**: Wethouder.

Wethouder **Renzen**: Ik voelde het al aankomen, voorzitter, maar ik dacht 'ik zeg het toch'. Want ja, dat staat ook op die tweede lijst. Maar we hebben dus wel een nieuwe huisvestingsverordening nodig. In samenwerking met de hele Haagse regio. Dat staat ook op de lijst omdat we dat voorgaande jaren niet hadden.

De **voorzitter**: De heer Scholtes.

De heer **Scholtes**: Ik hoor de wethouder zeggen 'we hebben hem nodig'. De tweede lijst is een keuzelijst. Kan de wethouder dan wel toelichten Waarom die op lijst 2 staat en niet gewoon in de begroting is opgenomen?

De **voorzitter**: Wethouder.

Wethouder **Renzen**: Dat zeg ik net, omdat het voorgaande jaren er niet in zat, dus het is om aan u inzichtelijk te maken wat er bij komt.

De **voorzitter**: De heer Knaap.

De heer **Knaap**: Ik haak even aan op die lijst met wooninstrumenten die wij ooit hebben gehad, in januari 2022. Daar stond bijvoorbeeld zelfbewoningsplicht en opkoopbescherming in. Is de wethouder bereid om in de huisvestingsverordening ook dat soort stappen meteen op te nemen?

De **voorzitter**: Wethouder.

Wethouder **Renzen**: Ik denk dat het goed is om dat in die commissie te bespreken en om daar ook het net op te halen over hoe daar raadsbreed over gedacht wordt.

Voorzitter, ik ga verder met motie 5 Vangnet voor energiekosten voor verenigingen en stichtingen zonder winstoogmerk. Het college deelt de in deze motie beschreven zorgen over de impact van de stijgende energiekosten voor verenigingen en stichtingen. De gestegen energiekosten raken ons allemaal en dus ook onze verenigingen. Voor de korte termijn geldt dat de Rijksoverheid voor de semicollectieve sector momenteel kijkt wat een passende oplossing kan zijn. Het kabinet heeft aangegeven de Kamer uiterlijk 1 december a.s. daarover te informeren en de gevolgen bij de najaarsnota te verwerken. Vooruitlopend op de maatregelen van het rijk, eigenlijk een beetje zoals dat bij corona ook werkte, onderhouden wij contacten met onze stichtingen en verenigingen om een beeld te behouden van de situatie in onze gemeente. De sportverenigingen hebben in een recente bijeenkomst aangegeven op dit moment nog uit te komen, maar ze maken zich wel zorgen over de toekomst. Wij houden de landelijke maatregelen goed in de gaten en op het moment dat het rijk met een regeling komt, gaan wij dat natuurlijk meteen ook doorzetten naar onze verenigingen, zoals we dat ook deden bij corona.

Er kunnen ook situaties zijn dat de nood hoog is. De heer Schrama heeft vanmiddag ingesproken namens stichting De Dorpshoeve en daar is de nood hoog. Ik vind dat we als college daar

maatwerk moeten toepassen. We hebben ook al aangegeven 'we gaan in gesprek met De Dorpshoeve en we moeten gewoon met elkaar kijken wat er nodig is om ervoor te zorgen dat De Dorpshoeve overeind blijft'. Ik wil heel duidelijk benadrukken dat De Dorpshoeve een belangrijke voorziening is in Schipluiden en niet alleen de voorzieningen an sich, maar het brengt ook sociale cohesie en vitaliteit in Schipluiden en dat willen we behouden, met De Dorpshoeve. Dus wij gaan in gesprek.

De **voorzitter**: Mijnheer Zwaard heeft een interruptie.

De heer **Zwaard**: Dank u wel, heel sympathiek van u en ik kan het volgen. Heeft u inzicht of er meerdere stichtingen zijn die binnen korte termijn bij u aankloppen?

De **voorzitter**: Wethouder.

Wethouder **Renzen**: Voor nu, anders dan dat we ook een sportverenigingen al gesproken hebben, zijn bij ons nog geen berichten gekomen dat andere organisaties vergelijkbaar met De Dorpshoeve zeggen 'wij staan op omvallen'. Dat is eigenlijk wat ze vanavond hebben gezegd.

De **voorzitter**: Mijnheer Jongsma.

De heer **Jongsma**: Ik wil via u aan mijnheer Zwaard vragen of dat niet des te meer een reden is om mijn motie te ondersteunen, want daarin verzoek ik toch echt om in contact te komen met verenigingen en stichtingen. U geeft zelf ook steeds aan 'ik verwacht een actiever college'. In deze motie wordt het college dan gemotiveerd en geactiveerd om vooral ook zelfstandig even op zoek te gaan in plaats van andersom. Het is heel vaak zo dat verenigingen het heel lang een beetje proberen en misschien dan net de laat zijn, dus ik zie het liever andersom en vraag mijn collega-raadsleden dan ook deze motie toch te ondersteunen, want dan wordt het wat actiever, dan wordt het concreet. Ik wil vragen of mijnheer Zwaard dat met mij eens is en dat wil ondersteunen.

De **voorzitter**: Gezien het onderwerp, ben ik wat ruimhartig, maar het is wel een novum, voor mij dan, om een interruptie op een interruptie te doen waar de wethouder vervolgens niets mee kan. Dat is eigenlijk een beetje tweedetermijnwerk, maar ik gun het u van harte. Maar wees daar terughoudend in alstublieft. Wethouder, gaat u verder met uw beantwoording.

Wethouder **Renzen**: Daarnaast is het ook belangrijk dat we kijken naar de wat langere termijn en dan zou het natuurlijk mooi zijn als we kunnen kijken of wij kunnen faciliteren dat verenigingen en stichtingen ook verder verduurzamen om naar de toekomst toe gewoon zuiniger met energie om te gaan. We willen daarin faciliteren. We denken mee met stichtingen en verenigingen over de mogelijkheden die marktpartijen bieden om samen met hen tot structurele verduurzaming en daarmee een kostenverlaging te komen en ook vanuit de regio zijn hier wellicht mogelijkheden. Zo is een van de speerpunten binnen de RES-regio om middels de versnellingsaanpak zonne-energie op parkeerplaatsen de komende jaren de opwek uit zonne-energie regionaal te laten groeien. Dus mijn collega-wethouder Oderwald is daar druk mee.

De **voorzitter**: Mijnheer Knaap heeft een interruptie.

De heer **Knaap**: Toch even de checkvraag: staan deze ambities op lijst 2 of zitten ze in de basis begroting? Want u wilt iets, maar kunt u ook iets?

De **voorzitter**: Wethouder.

Wethouder **Renzen**: Helaas heb ik daar dan ook een negatieve boodschap. Het staat op lijst 2. Het betekent dat we met die budgetten verder willen gaan en nogmaals, niet voor alle budgetten, maar wel bepaalde budgetten voor de hele energiestrategie. Het zat niet structureel in de begroting, we maken het nu inzichtelijk op lijst 2 en het zit dus niet al in de begroting die u vaststelt vanavond. Ik ga verder met het amendement van PUUUR. Het behouden en versterken van ons Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland met daarin haar historische dorpskernen is een belangrijke taak van deze gemeente. Het is ook belangrijk dat wij daar bekendheid aan geven in de regio en

daarbuiten. En dat doen we met gebiedsmarketing. PUUUR voert die gebiedsmarketing voor ons uit. Er staat inmiddels een sterk merk, PUUUR, maar het is wel belangrijk dat de komende jaren dit nog verder wordt versterkt en verder uitgewerkt. Maar ook dat PUUUR gaat laten zien dat PUUUR continuïteit heeft. Het is belangrijk dat voor de komende jaren structureel geld in de begroting zit, zodat PUUUR niet alleen maar binnen de jaargrenzen wat projecten kan doen, maar ook door jaargrenzen heen kan laten zien dat er continuïteit is en daarmee meer mogelijkheden krijgt, ook regionaal, ook met andere gemeenten, om samen te werken en het merk PUUUR nog verder te versterken. Dus ik raad het amendement ingediend door Mijn Partij dan ook ten zeerste af. Het zou zonde zijn om nu te stoppen met de gebiedsmarketing van PUUUR. Zij voeren de gebiedsmarketing goed uit. Ze gooien dat geld niet over de balk.

De **voorzitter**: De heer Roeling heeft een interruptie.

De heer **Roeling**: Als ik de wethouder hoor, dan is die evaluatie is al geweest, want ze kijkt al jaren verder. 'We moeten dit, moeten verder en we moeten beter'. Volgens mij zouden we eerst evalueren voordat we überhaupt naar de toekomst kijken. Als ik zo de wethouder hoor, dan heeft ze die evaluatie persoonlijk zelf op een namiddag gedaan en is ze tot de conclusie gekomen dat we al sowieso verdergaan. Dus concrete vraag: wanneer vindt dan die evaluatie plaats voordat we wat toekomstperspectief kunnen bieden aan PUUUR, dat overigens samen met LTO is opgericht, maar LTO heeft inmiddels de handen eraf gehaald. Maar dat terzijde.

De **voorzitter**: Wethouder.

Wethouder **Renzen**: In de commissie is heel duidelijk in het voorstel aangegeven dat het belangrijk is dat PUUUR de komende twee jaar sowieso lucht krijgt, zodat ze ook kunnen waarmaken dat ze continuïteit kunnen bieden, maar dat we die twee jaar ook gebruiken om te evalueren. Dus in 2023-2024 maken we nog een vijfjaarstermijn van PUUUR af. Binnen die termijn evalueren we ook en we komen tijdig voor de jaren daarna als college met een voorstel en dan kunt u zich daar als raad over buigen, op tijd.

De **voorzitter**: Gaat u verder. O, mijnheer Scholtes heeft nog een interruptie.

De heer **Scholtes**: Misschien dat de wethouder 'tijdig' iets beter kan definiëren in 'voor het einde van 2023', of 'halverwege 2023' of 'Q1 2023', iets van die strekking?

De **voorzitter**: Wethouder.

Wethouder **Renzen**: In ieder geval voor 2025 want anders zou het plotseling stoppen of doorgaan. Dus we zullen de jaren 2023 en 2024 nodig hebben om met PUUUR te evalueren en binnen die termijn ook met een vervolgvoorstel te komen. Dat betekent dat je daar binnen nu en een halfjaar wel mee moet starten want anders ben je niet op tijd. Tot zover, voorzitter en ik ben ook aan het eind van mijn beantwoording.

De **voorzitter**: Dank u wel. Verder geen interrupties meer, dan gaan we naar wethouder Oderwald. Gaat uw gang.

Wethouder **Oderwald**: Dank aan deze raad voor alle mooie reflecties die er gegeven zijn. Ik wil beginnen met mijn beantwoording bij de vraag die het CDA heeft gesteld over armoede. Er komt een nieuw geactualiseerd armoedepan, dat komt nog eind van dit jaar bij u aan. Dat is geactualiseerd en gaat ook in op schulden en daar zullen we de punten die u genoemd heeft, de collectieveverzekeringsgrens verruimen, vereenvoudiging van de toegang, hulp door een loket, compensatieregeling chronische zieken, vroegsignalering, hulpverlening en jongeren en schulden en alle punten, ook over verslaving, in meenemen. Ook het punt dat de VVD noemde op het gebied van armoede om de armoedeval op een goede manier te borgen. Dus dat komt naar u toe. Ik heb een vraag gekregen over de fietsveiligheid bij scholen. We gaan ermee van start door een eerste gesprek te voeren met het ROVZH, het Regionaal Ondersteuningsbureau Verkeersveiligheid dat een heel actieplan heeft gemaakt, Maak een punt van nul. Zij hebben daar voor scholen

specifieke programma's voor en wij gaan kijken wat zij daarvoor kunnen bieden. Dan zullen we via de commissielijst naar u terug laten komen hoe we daar verder mee denken te gaan. Dan heb ik ook een vraag van het CDA gekregen over dienstverlening. Dat is een herhaling van de vraag die we ook in de eerste termijn in de schriftelijke ronde gekregen hebben. Dus ik ga het antwoord niet echt herhalen. Maar 'het voorstel voor de gemeentelijke dienstverlening'? 'De gemeentelijke dienstverlening' is nogal een breed begrip, dus ik denk dat we gewoon netjes in stukjes moeten blijven knippen wat we daar dan onder verstaan. Heel veel zaken pakken we op. Daar rapporteren we ook over en ik denk dat het goed is om dat in het oog te houden om dat ook daadwerkelijk goed te doen; welk element van welke dienstverlening loopt nou goed en waar niet? En ik vond het ook prettig dat de heer Van der Eijk refereerde aan de MijnGemeente app om zaken beter te melden, zodat we ook dingen goed op het vizier kunnen hebben. Maar het antwoord blijft staan. We gaan alvast starten met een projectleider die concreet met het eerste onderwerp van start gaat om de telefonische bereikbaarheid te verbeteren. En daarna gaan we zeker ook gewoon goed kijken hoe we de termijnen beter kunnen bewaken op allerlei dossiers, vooral doorlooptijden van...

De **voorzitter**: Mevrouw Koppert heeft een interruptie.

Mevrouw **Koppert**: Meteen de vraag: na wat we net allemaal bediscussieerd hebben, staat deze projectleider op lijst 2 of is er al budget voor?

Wethouder **Oderwald**: Die is gewoon in het programma opgenomen.

De **voorzitter**: Mevrouw Langeveld.

Mevrouw **Langeveld**: Kunt u aangeven wanneer dit gaat starten? De projectleider?

Wethouder **Oderwald**: 2 december. Ja.

De **voorzitter**: Mevrouw Van 't Westeinde. We zijn er nog niet, wethouder Oderwald.

Mevrouw **Van 't Westeinde**: Nog een vraag, want wat houdt die projectleider in? Die gaat in de gaten houden of de telefoontjes beantwoord worden? Help me heel even daar wat beeld bij krijgen.

Wethouder **Oderwald**: We gaan een verbetertraject starten om de telefonische bereikbaarheid te verbeteren en dus eigenlijk gewoon een implementatieplan uitwerken of uitvoeren dat er al lang ligt om de telefooncentrale beter in te regelen. Dat gaat zorgen voor betere bereikbaarheid van de diverse vakafdelingen.

Er zijn veel meer punten die deze projectleider gaat doen hoor, maar dat is een voorbeeld dat ik er nu de uithaal om het wat concreter voor u te maken.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Wethouder **Oderwald**: Even kijken, dan ga ik door naar de motie die ingediend is over Stichting Welzijn Midden-Delfland. Een heel belangrijke organisatie voor onze gemeente, voor het welzijnswerk. En we zien ook inderdaad dat sinds de bezuinigingen toch de wereld beetje veranderd is. We kennen de Oekraïne-crisis en alles wat die met energievraagstukken teweegbrengt. Dat is een rode lijn door deze avond ongeveer. En ik ben zeer erkentelijk voor hoe Stichting Welzijn Midden-Delfland functioneert in deze gemeente en welk werk zij verzetten met een grote hoeveelheid vrijwilligers. Ze voeren dus vele welzijnstaken uit op het gebied van ontmoeting, advisering en ondersteuning van kwetsbare inwoners. En even kijken, ik ga nu even zorgen dat ik de juiste elementen niet ga herhalen die ik uit mijn hoofd heb gedaan en die hier op papier staan. Ja, jongerenwerk wordt in uw motie genoemd. Dat vind ik zelf niet automatisch een kerntaak die bij de SWMD hoort.

De **voorzitter**: Een interruptie van mevrouw Langeveld.

Mevrouw **Langeveld**: Waar leest u in de motie dat Het gaat over jongerenwerk?

De **voorzitter**: Wethouder.

Wethouder **Oderwald**: Ik moet u zeggen dat ik misschien reageer op een voorlaatste versie van de motie, dus dat zou best kunnen.

Mevrouw **Langeveld**: Nee hoor, er staat geen jongerenwerk in. Er staat in 'een verkennend gesprek met Stichting Welzijn Midden-Delfland aan te gaan om de mogelijkheden te onderzoeken of activiteiten uitgebreid kunnen worden naar jongeren'. Dus een verkennend gesprek staat erin en er staat geen jongerenwerk in. Bent u dat met mij eens, dat jongerenwerk iets anders is dan hier staat?

Wethouder **Oderwald**: Ja, zeker, maar ik denk dat we...

De **voorzitter**: Dames en heren, wel even alstublieft een spreker per keer. Ik weet niet wie er nu allemaal aan het woord zijn, dat kan ik dan even niet volgen, maar de wethouder heeft nu het woord.

Wethouder **Oderwald**: Ik denk dat we elkaar goed begrijpen, mevrouw Langeveld. Dus voorzitter, ik ga even verder. Ik denk dat het heel goed is om het gesprek met de SWMD aan te gaan over wat nu precies in concreetheid de taken zijn die ze op dit moment hebben en wat de kerntaken zijn die ze hebben en wat de veranderingen in de wereld teweeg hebben gebracht op hun taakgebied. Ik zwem nog steeds door mijn tekst en ik wil niet in herhaling vallen, dus ik neem een seconde tijd om te kijken waar ik ben. We gaan structureel het gesprek aan.

De **voorzitter**: Mevrouw Koppert heeft een interruptie.

Mevrouw **Koppert**: U zegt 'het gesprek aangaan met de Stichting Welzijn Midden-Delfland', maar er zijn meer organisaties die zich bezighouden met de problematiek, zoals beschreven in de motie. Gaat u dan met al deze partijen een gesprek aan?

De **voorzitter**: Wethouder.

Wethouder **Oderwald**: We gaan in eerste instantie vooral het gesprek aan met SWMD, omdat dat de organisatie is waar we op dit moment de meeste taken bij belegd hebben. Maar uiteraard kunnen we ook bekijken welke vragen er nog meer leven, welke organisaties daarbij van toepassing zijn en zodoende kunnen we dat verder gaan doen.

De **voorzitter**: Mevrouw Langeveld.

Mevrouw **Langeveld**: Ik ben even benieuwd. U geeft aan dat u het gesprek aangaat met Stichting Welzijn Midden-Delfland. Dat is natuurlijk hartstikke goed, daar ben ik ook heel erg blij mee. U geeft ook aan dat u daar de situatie op dit moment, waar toch wel een heel groot deel van Nederland tegen aanloopt, wilt bespreken. Die punten staan ook al in de motie. De vraag die dat bij mij oproept, is de volgende. De situatie is al een tijd schrijnend onder inwoners. Bent u al eerder een gesprek met Stichting Welzijn Midden-Delfland aangegaan en heeft u al eerder signalen gehoord over waar zij op dit moment tegen aanlopen? Want ik heb van de week toch wel ernstige signalen van hen gehoord waar ze tegen aanlopen, dus ik ben benieuwd of die ook bij u bekend zijn.

De **voorzitter**: Wethouder.

Wethouder **Oderwald**: Ik heb al diverse gesprekken met ze gevoerd, net als die ambtelijk hebben plaatsgevonden met deze organisatie. Vandaar dat we ook gewoon al concrete afspraken hebben staan om dit te op te pakken. Dit is niet iets wat ik nu aan het vertellen ben omdat deze motie hier voorligt, maar dit is gewoon al lopende praktijk. Dat gaan we al in gang zetten om dat onder de loep te nemen en te kijken wat er nodig is en wat er speelt en hoe we dat kunnen gaan doen en welke vraagstukken ze nu uitvoeren en welke ze moeten laten liggen vanwege beperkingen in

middelen. Dus we gaan dit gewoon oppakken, uitvoeren en kijken op welke manier we het eventueel nog vanwege financiële aanpassingen mee terug zouden moeten nemen om u daarbij te betrekken.

De **voorzitter**: Dan heb ik een interruptie van mijnheer Gebben.

De heer **Gebben**: Fijn om te horen dat u structureel met de Stichting Welzijn Midden-Delfland in gesprek bent. Wat boven de markt blijft hangen nu, is waar we hiervoor zitten. Is er gesproken over wat voor budget zij nodig denken te hebben voor alle dingen waar ze nu tegenaan lopen?

De **voorzitter**: Wethouder.

Wethouder **Oderwald**: Nee, dat is er zeker niet en daarom zou ik ook eigenlijk nog willen afwachten wat daadwerkelijk nodig is. Daar hebben we het gesprek nog onvoldoende over gevoerd en daarom vind ik het ook heel moeilijk om nu te zeggen 'er is meer geld nodig'. Ik denk dat dat mogelijk later wel het geval is, maar ik denk dat het goed is dat we gewoon met elkaar tot een goed afsprakenpakket komen wat er dan precies extra nodig is, of dat ook daadwerkelijk nodig is en daarover zou ik u dan ook het liefst gewoon willen informeren. Want het is ook een bepaalde weging; kunnen ze sommige taken misschien op een effectievere manier uitvoeren of liggen die eigenlijk daar toch niet al te goed? Dat wil ik als een geheel bekijken.

De **voorzitter**: Dan weer twee interrupties. De heer Zwaard was net iets eerder. De voorzitter gaat erover, mijnheer Zwaard, maar ik vind wel dat u een punt heeft, dus mevrouw Langeveld.

Mevrouw **Langeveld**: Ik heb nog een heel kleine vraag aan de wethouder, kunt u aangeven op welke termijn u ons op de hoogte gaat houden van de bevindingen en de uitkomsten van het gesprek dat u hebt gehad met Stichting Welzijn Midden-Delfland? En bent u ook bereid om de punten die hier in de motie staan, mee te nemen en daar ook concreet een antwoord op te geven naar ons als raad?

Wethouder **Oderwald**: Ja zeker, voorzitter, als ik aan het woord mag.

De **voorzitter**: Gaat uw gang.

Wethouder **Oderwald**: Het is de bedoeling, het gesprek staat volgens mij deze maand nog gepland. Ik denk dat we dan in ieder geval via de commissielijst, maar waarschijnlijk ook via een raadsinformatiebrief bij u terugkomen op wat we als benodigdheden zien om dat welzijnswerk goed in stand te houden en te kijken hoe we daar een gehele integrale afweging in kunnen maken met elkaar.

De **voorzitter**: Dan nu wel naar de heer Zwaard. Het hoeft niet meer? Zo. Fractiediscipline waarschijnlijk. Dan zie ik de heer Ringeling.

De heer **Ringeling**: Trek ik een goede conclusie als ik concludeer dat u over beide punten met de SWMD gaat praten? Dus zowel over wat er nu plaatsvindt en waar er eventueel tekort aan middelen zijn, als ook over het jongerenwerk? Betreft u beide punten in het gesprek of heb ik het niet goed begrepen? Sorry, over de uitbreiding van, over het verkennend gesprek over de eventuele uitbreiding naar jongeren.

De **voorzitter**: Wethouder.

Wethouder **Oderwald**: Ik constateer dat de heer Ringeling dezelfde verwarring en woordkeuzestruikelingen maakt als ik. Maar jazeker gaan we dat onderwerp voor de jeugd daar ook in meenemen en is het de bedoeling het gewoon in gang te gaan zetten.

De **voorzitter**: Bent u erdoorheen?

Wethouder **Oderwald**: Nee, ik ben er zeker nog niet doorheen.

De **voorzitter**: Wel door de tijd. U heeft veel interrupties gehad en ik ben hem vergeten uit te zetten dus ik ben eigenlijk kwijt hoe lang u al aan het woord bent.

Wethouder **Oderwald**: Dan naar de motie van de VVD over de evaluatie plan van aanpak kostenbeheersing jeugdhulp 2019. Ik wil er een paar kleine nuanceringen bij maken. Het plan van aanpak Kostenbeheersing 2019, dat toegekend is door de raad, is incidenteel geld geweest en de middelen eindigen daarvoor niet in 2023, maar die zijn reeds lang beëindigd. Over de voortgang en de resultaten van het plan van aanpak is in de raad destijds meermalen een informatiesessie geweest, zoals via de presentatie van de raads werkgroep op 27 juni 2019, de raadsbrief voortgang plan van aanpak, dat was ook al veel eerder, en een presentatie in de werkgroep op 28 november 2019. Dus daar bent u over geïnformeerd. Het is daarom ook voor ons als college niet zinvol om drie jaar na dato dat plan van aanpak specifiek te gaan evalueren. Maar ik denk dat ik wel begrijp waar u heen wilt met deze motie. Dus ik denk dat ik op zich aan het concept voor u tegemoet kan komen omdat we gewoon goed moeten kijken wat we nodig hebben. Dat is ook de vraag die de heer Ringeling stelde, wat hebben we nodig om met elkaar de discussie te gaan voeren? Ik denk dat we daar gewoon goede stappen gaan maken met de raads werkgroep die we op 17 november a.s. hebben. Waar we u dan zullen informeren over de voortgang van de ontwikkelingen van het Maatschappelijk Team en allerlei cijfers van het gebruik en de kosten en de jeugdzorg. In feite alle punten die u hier aan kadert en dat is ruimschoots voor de zomer. We zullen dat in het vroege voorjaar gaan doen zodat we daadwerkelijk ook kunnen rapporteren over de verdere resultaten en de benodigde vervolgstappen. Dus ja, ik kan deze motie niet omarmen zoals het er letterlijk staat, maar ik zeg u toe dat ik u op alle manieren ga voorzien van de informatie om te onderzoeken wat het effect is op het Maatschappelijk Team en dergelijke.

De **voorzitter**: Mevrouw Langeveld.

Mevrouw **Langeveld**: U geeft inderdaad de raads werkgroepen die zijn geweest en de wijze waarop wij geïnformeerd zijn door het college aan. In de motie staat heel duidelijk 'een evaluatie van de eerdere beheersmaatregelen die genomen zijn'. Er is geïnvesteerd, een aantal jaren geleden, omdat er een drastisch tekort was. Daar hebben we extra financiële middelen voor ingezet. Daar is een mooi plan van aanpak uit ontstaan. Mogelijk zien we nu wel de resultaten omdat er minder kinderen in de jeugdhulp zitten, maar de kosten stijgen wel enorm. Een feit is, de afgelopen jaren, en dan vergelijk ik dat met omringende gemeentes, dat wij geen sturingsinformatie hebben waar wij op kunnen sturen zoals 'wat gaat er hier goed in Midden-Delfland, wat gaat er minder goed? Waar moet aan gewerkt worden? Hoe kunnen we de grip krijgen op de kosten?' Et cetera, zo kunnen we een heel lange lijst aanhalen. De VVD heeft het ook benoemd in haar betoog. Het staat nu in een motie, dus u geeft aan 'u gaat ons informatie geven'. Ja, we hebben een raads werkgroep volgende week en daarin zullen we zeker wat cijfers krijgen, maar ik denk juist dat de bedoeling van deze motie is dat dat dieper gaat, dat we echt willen weten 'wat is er goed gegaan, wat is er minder goed gegaan en wat hebben we nodig om te kunnen sturen op de kosten?' Want die rijzen de pan uit en ik wil niet zeggen dat dat eraan ligt dat er niet goed gewerkt wordt, zeker niet, want ik denk dat er echt mensen in het Maatschappelijk Team hun uiterste best doen. Het is een gegeven, een landelijk gegeven, dat de tarieven binnen de jeugdhulp de pan uit rijzen en wij willen als raad kunnen sturen op die kosten. En hoe we dat moeten gaan doen? Ik heb geen flauw idee hoe ik dat hier als raadslid moet doen omdat ik merk dat de informatie mij ontbreekt.

De **voorzitter**: Mevrouw Langeveld?

Mevrouw **Langeveld**: Bent u dat met mij eens? Dat een evaluatie daarin wel zinvol kan zijn? Ik zag het in mijn linkerhoek. Ik dacht 'ik zal hem gauw voor zijn'.

De **voorzitter**: U hoorde me niet eens?

Mevrouw **Langeveld**: Dank u wel. Het is even een betoog geworden, maar ik vond het wel even belangrijk om dat te doen.

De **voorzitter**: Ik heb u ook niet voor niets de ruimte gegeven, maar ik had idee dat u iets breder ging, maar u had uzelf nog volledig in de hand. Ik heb u onderschat, dank u wel. We gaan naar de wethouder.

Wethouder **Oderwald**: Ik ben het ermee eens, volledig mee eens is misschien wat overdreven, maar we hebben u ook geïnformeerd dat het op een aantal onderwerpen over met name het dashboard inderdaad wat is blijven liggen om u goed te informeren. Dat kunnen we nu juist wel gaan doen. We zullen u dan ook na deze raadsinformatiesessie komende week, dacht ik uit mijn hoofd, ook echt schriftelijk gaan rapporteren over de verdere resultaten die behaald zijn om dat inzicht waar u naar vraagt ook daadwerkelijk te geven. Maar een evaluatie van het plan van 2019, dat lijkt me niet zo zinvol. Ik denk dat het meer een evaluatie is van de staande praktijk. Wat we nu doen, wat we de actuele jaren gedaan hebben, want 2019 is al wat langer geleden. Dat plan was al afgelopen. Die middelen zijn al voorbij. Dus ik denk dat ik volledig tegemoetkom aan uw informatiebehoefte en...

De **voorzitter**: Ik wil even voorkomen dat we nu gaan herhalen, want ik heb het idee dat u allebei hetzelfde wilt, maar dat kan aan mij liggen. Mevrouw Langeveld, geeft u dan nog even het accent van wat u dan nog mist.

Mevrouw **Langeveld**: U geeft aan, wethouder, dat het plan van aanpak evalueren van 2019 geen zin heeft. Wij geven als raad aan, in ieder geval in deze motie, dat we graag het plan van aanpak van 2019 geëvalueerd willen hebben, want daar zijn wel degelijk beheersmaatregelen op genomen waarvan wij ook het resultaat willen zien; heeft het effect gehad wat we hebben ingezet? En dat heeft niet alleen maar met cijfers te maken, maar dat is wel breder dan een dashboard, wat u aangeeft.

De **voorzitter**: Een laatste poging, wethouder.

Wethouder **Oderwald**: Ik omarm gewoon de bedoeling die u aangeeft. Alleen zijn er na 2019 nog meerdere plannen geweest, dus ik wil graag het geheel aan u presenteren van alle maatregelen en dan niet alleen van het plan in 2019.

De **voorzitter**: De heer Gebben.

De heer **Gebben**: Ik ga even mevrouw Langeveld denk ik een beetje helpen. Wij zijn in 2019 begonnen en hebben vooral ingezet op preventie. Kunt u dat dan ook heel duidelijk meenemen, want we willen heel graag weten wat het effect daarvan is geweest. Zijn we op de goede weg of hebben we een verkeerde route genomen? Dat is wat onder andere ook het CDA heel graag wil, denk ik.

De **voorzitter**: Maar nu ga ik even ingrijpen, want u maakt het nog helderder, mijnheer Gebben, maar het is wel een herhaling van wat er steeds gezegd is en volgens mij hebben we een motie waarop het college aangeeft wat het advies op de motie is. Letterlijk zegt het college 'dat kunnen we niet omarmen'. Maar de geest en de bedoeling ervan wel. U wilt weten hoe de staande praktijk is, hoe dat werkt en hoe het beter kan. Dat is wat de wethouder nu een aantal keer gezegd heeft. En u mag altijd nog stemmen over de motie en als die het haalt zal het college zich daartoe moeten verhouden. Dat ook omwille van de tijd, want uiteindelijk moeten we voorkomen dat we in rondjes draaien. Wethouder, wilt u proberen richting afronding te gaan?

Wethouder **Oderwald**: Jazeker, ik heb nog een laatste vraag, een laatste aandachtspunt voor deze termijn. De NPO-gelden waar de heer Ringeling het over had en de vraag of we dat niet kunnen verlengen. Ja, het is natuurlijk heel mooi eenmalig geld dat vanuit het ministerie van Onderwijs ook daadwerkelijk een langere termijn ter besteding heeft gekregen. Dat is met twee schooljaren verlengd, zodat het ook in de schooljaren 2024 en 2025 nog ter besteding kan worden gebruikt. Maar helaas, het is op zich eenmalig geld. Het is verlengd met twee schooljaren, maar dat betekent niet dat het structureel geld is geworden en we zullen dan ook met het lokale overleg met de onderwijsinstellingen gaan kijken wat dat betekent. Op zich stopt het dus en het is tijdelijk geld,

maar de bedoeling was heel mooi en we gaan kijken wat we in stand kunnen houden en willen houden en vooral ook wat nodig is. Daarover zal ik u blijven informeren.

De **voorzitter**: Ik zie de heer Ringeling.

De heer **Ringeling**: Is hetzelfde budget gespreid over meerdere jaren of is er extra budget bij gekomen?

De **voorzitter**: Wethouder.

Wethouder **Oderwald**: Een heel terechte vraag voorzitter, want op zich zijn alle gelden al besteed. Je mag er alleen langer over doen. Tenminste, hier lokaal hebben we al besteed, belegd en uitgegeven of een plan gemaakt waar we het aan uitgeven. Maar je mag er wel langer over doen.

De **voorzitter**: Dank u wel. O, mijnheer Knaap.

De heer **Knaap**: Ik ga ervan uit dat mevrouw Oderwald klaar was met haar betoog en antwoorden? Ik heb vanuit OGP Midden-Delfland nog even een vraag aan het college, want we hebben natuurlijk geduldig afgewacht of wij antwoord zouden krijgen op de vragen...

De **voorzitter**: Mijnheer Knaap, we zijn er nog niet helemaal want er is nog een portefeuillehouder die niet aan het woord is geweest. Dat ben ik.

De heer **Knaap**: Dan geef ik u nog even de ruimte.

Portefeuillehouder **Van Hemmen**: Ik heb een vraag en een motie. Het is enigszins compact. Normaal gesproken zou ik even kunnen schorsen en een plaatsvervangend voorzitter vragen, maar ik denk dat gezien de hoeveelheid, dat ook zonder kan en mocht het te gek worden, dan probeer ik mijzelf in de hand te houden en schors ik alsnog. Dus mocht het een debat worden, om het zo maar te zeggen.

Ik heb een vraag van OGP Midden-Delfland of er in het kader van personele samenwerking een mogelijkheid zou zijn om met de regio aan de slag te gaan omdat daar de constatering onder ligt dat er door stikstof veel stilvalt en dat betekent dus dat er waarschijnlijk capaciteit beschikbaar zou zijn. Ik weet dat er op dit moment een samenwerking is in de regio, die bestaat al enige jaren, van 24 gemeenten en dat heet de RegioIngenieurs of het Ingenieursbureau Regio, de exacte naam moet u me even vergeven. Dat blijkt niet echt een succes te zijn. Daarin vindt natuurlijk ook kennisdeling plaats maar we zien dat, omdat er een landelijke tekort is, elke gemeente dezelfde behoefte heeft aan personeel. We zien dan als er een landelijk tekort aan is, de regio ook zuinig is op zijn eigen personeel en dat eventueel op andere onderwerpen inzet. Dus wellicht zouden er minder projecten zijn maar is er nog steeds een tekort aan mensen. Daarnaast is er nog niet al te lang geleden bij de MRDH een verkeerskundigenbureau opgestart, maar dat zijn ze aan het starten en daar werkt het vergelijkbaar. Daar proberen we kennis te delen, maar ook personeel te delen en elkaars vacatures een beetje te vergelijken. Als iemand bijvoorbeeld in een re-integratie, of in een soort van doorontwikkeling zit, of er zijn jonge talenten, dan kun je daarmee samenwerken, dus in principe bestaat het al.

En dan de motie van fractie Mijn Partij over De Schakel. Ik snap de vraag. Alleen is het wel een taak van – 'het journaal' vind ik dan weer zo negatief klinken – de krant zelf. Ik kan me voorstellen dat als de krant zegt 'wij doen een wekelijkse column Raadspraak', ik geef maar een voorbeeld, 'en daar worden elke keer raadsleden gevraagd om daar aan mee te doen' is dat natuurlijk prima. Op het moment dat je dat zelf gaat doen, zijn er wel een paar dilemma's die ik zie. De eerste is de keuzevrijheid die elke fractie heeft; op het moment dat een fractie het doet, ben je eigenlijk impliciet verplicht als fracties om allemaal mee te doen, want die ruimte is er en dan moet je dat. Sommige fracties stellen andere prioriteiten en daar mogen ze hun eigen keuzes in maken. U heeft al een fractiebudget, daar kunt u dit soort dingen uit financieren en mocht dat nou tekortschieten, dan staat het u natuurlijk vrij om een amendement in te dienen om het fractiebudget te verhogen om dit soort dingen te doen, waarbij andere fracties andere keuzes kunnen maken, met datzelfde geld. Maar het is echt helemaal aan uzelf.

En een ander dilemma, dat vind ik persoonlijk iets kleiner, maar wel relevant, is op het moment dat de gemeente ruimte in een krant ter beschikking stelt, je dus ook aansprakelijk gesteld kunt worden. Aansprakelijk klinkt wat zwaar, maar je kunt wel aangesproken worden op wat de vrije meningsuiting van de politieke partij is. En dat kan bijvoorbeeld heel ingewikkeld worden op het moment dat het in de buurt komt van wat we wel vaker in de media naar buiten zien worden gebracht door niet nader te noemen partijen. Maar op het moment dat mijnheer Roeling bijvoorbeeld iets gaat vertellen over dat de burgemeester een reptiel in mensenhuid is, bijvoorbeeld, of dat ik lid van het WEF ben of iets dergelijks, kan dat dus wel betekenen dat de gemeente daarop aangekeken wordt. En dat gaat echt iets doen met u als raad. De enige situatie waarbij het wel logisch is, en die is al ook genoemd, ik weet niet precies wie dat zei, is bij de verkiezingen. Dan zorg je voor de herkenbaarheid en de onderlinge vergelijkbaarheid doordat je de communicatie een beetje uniform doet en kenbaar maakt waar je voor staat en wat je belangrijk vindt. Dat soort vragen kun je dan heel eenduidig naar buiten brengen, ten behoeve van de onderlinge vergelijkbaarheid en dus de keuzemogelijkheid voor het electoraat, voor de inwoners van Midden-Delfland.

Eigenlijk is het korte antwoord: dit moet je echt niet willen. Ik snap dat het in het verleden is gebeurd, maar ik zou dit echt nadrukkelijk willen afraden. Doe het als u dit wilt, uit het fractiebudget en als dat tekortschiet, dan moeten we elkaar daar ook gewoon bij helpen als raad. Dank u wel, dat waren volgens mij mijn twee punten. Ik weet niet of er nog interrupties op waren want dat mag dan ook hè? De voorzitter interrumpen. Nee, oké, dank u wel, dan constateer ik dat alle vragen beantwoord zijn en dan gaan we naar de heer Knaap want die heeft nog steeds een vraag gemist.

De heer **Knaap**: Dat klopt, dank u wel. Wij hebben in de tweede termijn als OGP Midden-Delfland een aantal vragen in de herhaling gesteld die we in de eerste termijn niet beantwoord hebben gekregen. En eigenlijk vinden we dat best vervelend, want wij hebben echt vragen gesteld 'welke, wat, hoe?' en we krijgen daar een procesmatig antwoord op. Er is niet op ingegaan, überhaupt niet. In de eerste termijn had het college de tijd om erop in te gaan, maar dat is niet gebeurd. En dan vragen wij ons wel af: hoe moeilijk is het om bijvoorbeeld op een vraag 'wat is het standpunt van het college ten aanzien van de door Rotterdam The Hague Airport gewenste uitbreiding? En hoe kijkt het college daar tegenaan?' te beantwoorden? Dat is een heel simpele vraag, dat vinden ze prima, of dat vinden ze niet prima. Toch wordt dat soort vragen niet beantwoord. Dus ik vraag me af, wat is het antwoord op zo'n vraag? Maar ik vraag me ook af in algemene zin: waarom lukt het het college niet om op een echt goede vraag, een gerichte vraag waar je een concreet antwoord op kunt geven, antwoord te geven? Waarom lukt dat in de eerste termijn niet? Waarom lukt het in de tweede termijn niet? Want dan kom ik gewoon op een informatieachterstand. Ik vind dat vervelend.

De **voorzitter**: Ik hoor wat u zegt, mijnheer Knaap. Maar op het moment dat er in de eerste termijn – en dat is allemaal schriftelijk – vragen gesteld worden, gaat het college natuurlijk over de eigen beantwoording. Ik neem aan dat het college dan het beeld heeft dat de vragen voldoende beantwoord zijn en dat er op dit moment geen aanvullende beantwoording mogelijk zou zijn. Ik kijk even naar het college of er nog behoefte is vanuit een van de wethouders om er inhoudelijk nog op te reageren. Wethouder Oderwald.

Wethouder **Oderwald**: Ik wil wel reageren op de vraag over Rotterdam The Hague Airport en ook hier geldt, zoals mijn collega zojuist ook al zei, fijn dat u de vraag nog stelt, want nu zit hij in een andere tijdsmeter. Voor Rotterdam The Hague Airport is het participatietraject bijna afgerond. Daar komt een rapport naar buiten en als dat komt, willen wij u daar over informeren, over hoe we daar op zullen gaan reageren, of we erop gaan reageren en daarover ook met u het gesprek aangaan. Want het is natuurlijk een gesprek dat we kunnen gaan voeren. Ik zie u al knikken van 'dat is nog steeds geen echt antwoord', maar ik denk ook dat we het antwoord met elkaar zullen moeten gaan formuleren. Want om eerlijk te zijn, vind ik het best moeilijk om te zeggen wat de raad hiervan vindt en wat ik daar voor positie op in moet nemen, dus daarvoor zijn we met elkaar aan zet.

De **voorzitter**: Nog een van de andere wethouders op de vragen die open zijn? Wethouder Renzen.

Wethouder **Renzen**: Voorzitter, dan zou ik toch wel iets willen vertellen over de inclusiviteit, op het gevaar af dat ik dan misschien ook een beetje voor mijn beurt praat, namens het college. Zoals u weet, hebben we nog geen collegewerkprogramma waarin we dit soort dingen natuurlijk ook met elkaar van te voren even doorspreken. Daar vindt u wat van, maar het is wat het is. Dat collegewerkprogramma ligt er nog niet. Maar het idee dat ik bij inclusiviteit heb, is dat wij vooral zelf uitdragen dat we inclusief zijn en dat we dat ook laten zien naar buiten toe. En mijn idee daarbij is dat we gewoon ook met elkaar in de verschillende portefeuilles die we onder ons hebben, die inclusiviteit onder de aandacht blijven brengen en ervoor zorgen dat iedereen zich daar ook wat meer bewust van wordt. Niet met een enorm beleidsprogramma of iets dergelijks, maar gewoon met een simpele actieagenda. Als ik het even op mijn eigen portefeuilles betrek, zie ik voor me dat ik sportverenigingen langs ga en daar gewoon kort, eigenlijk zoals een Michael van Praag dat ook doet bij grote voetbalclubs, de aandacht vraag voor het onderwerp. Zorgen dat je met korte momenten mensen ervan bewust maakt. Inclusief zijn, zijn wie je bent binnen deze gemeente blijft belangrijk om steeds te benadrukken en daar oog voor te hebben. Dat is eventjes kort wat ik wat ik er nu over kan zeggen. Dus het is niet een volledig uitgedacht antwoord, maar het is wel het antwoord dat ik op dit moment kan geven.

De **voorzitter**: Ik kijk even verder. Dan is dat voorlopig even waar u het mee mag doen, mijnheer Knaap. Dan ga ik naar de heer Jongsma.

De heer **Jongsma**: Dan probeer ik het nog een keer. Mijn vraag is: wanneer is het collegewerkprogramma er?

De **voorzitter**: Ik zit nu even voor als portefeuillehouder, als voorzitter van het college, dus even niet als uw voorzitter. Het collegewerkprogramma is in de maak. Het ligt natuurlijk volstrekt voor de hand dat dat later is dan normaal omdat deze gemeente heel laat klaar was met coalitievorming. Het is een proces en ik verwacht dat het binnenkort wat meer gaat materialiseren. Een exacte datum kan ik u helaas niet geven. Het proces loopt, dus u zult even geduldig moeten zijn. En daar zullen ook alle ambities van het college vertaald vanuit het coalitieakkoord gaan landen. Nog steeds een procesantwoord. Mooier kan ik het niet maken mijnheer Jongsma. Ik neem nu weer de pet van voorzitter van de raad als u het niet erg vindt. Verder nog iemand? Ik heb nog acht minuten hoor. Nee, ik had de tijd niet aangezet. Nu weet ik dat het voor u gebruikelijk is om een schorsing te hebben om u nog even te beraden over de reactie van het college en de mogelijke gevolgen voor moties of amendementen. Ik kan me ook voorstellen dat er al fracties zijn die er nu al wat over willen zeggen. Indicatief staat er een half uur schorsing voor. Dat lijkt nu ietwat aan de lange kant, maar dat is mijn gevoel. Ik weet niet hoe u er zelf in zit. Is er behoefte aan een schorsing en zo ja, is een kwartier voldoende? Ja. Dan ga ik de vergadering schorsen. De heer Ringeling? Een half uur?

De heer **Ringeling**: Nee, een kwartier schorsing is prima. Maar ik had een andere vraag. Door het college is gereageerd op de verschillende moties en amendementen. Zijn er nu al moties die nu al van de lijst kunnen? Dat is mijn vraag eigenlijk, dan kunnen we dat nu aangeven en dan hoeven we daar niet meer over te praten.

De **voorzitter**: U zegt eigenlijk dat als u met uw fractie gaat overleggen, het wel heel fijn is om alvast te weten welke u kunt schrappen.

De heer **Ringeling**: Precies! Ik heb een kamer met een spiegel.

De **voorzitter**: Ja, vanuit uw fractie kan ik me dat heel goed voorstellen. Is er iemand van de fracties die wil aangeven dat hij al een motie gaat intrekken? De heer Jongsma.

De heer **Jongsma**: Niet intrekken, maar ik heb hier ook nog een motie Inwoners niet in de kou liggen van Mijn Partij. Die is nu niet aan de orde geweest, dus die is ook niet ingediend dus die kan ik gewoon als.... Mijn vraag is: wat doe ik daarmee?

De **voorzitter**: Nou ja, als een motie niet ingediend is, bestaat die strikt genomen niet. Ja, er staat iets op papier waar 'motie' boven staat, maar hij heeft niet de status van motie. Maar ik zag de

heer Roeling ook zijn vinger opsteken, dus ik kan me zomaar voorstellen dat daar nog verandering in gaat komen.

De heer **Roeling**: Ook. Maar de eerste vraag was 'zijn jullie bereid om moties in te trekken?'

De **voorzitter**: Nou, niet bereid. Bent u het voornemens? U gaat er zelf over, hè?

De heer **Roeling**: Ik heb zelf het initiatief genomen om motie 1 in te trekken. Dat is Stichting Welzijn Midden-Delfland.

De **voorzitter**: Mijnheer Roeling, u bent een beetje ondeugend. Moties waar u zelf over gaat en indiener bent. U weet dat bliksemsgoed.

De heer **Roeling**: Sorry voorzitter.

De **voorzitter**: Ja, het is al goed. Gaat uw gang.

De heer **Roeling**: Motie 3, De Schakel. We hebben goed geluisterd naar u voorzitter. Tot zover onze inbreng. Dan gaat het nog over de motie die we op stel en sprong hebben opgesteld, niet ingediend, nog niet ingediend. Het is een beetje kort dag geworden.

De **voorzitter**: Het wordt wel tijd, als u hem wilt indienen, dan is het moment nu hoor.

de heer **Roeling**: Daarom, dat is ook het punt van mijn verhaal, we denken dat we hem gewoon in de volgende raadsvergadering wat zorgvuldiger voorbereiden en voorleggen zodat eenieder goed op de hoogte is.

De **voorzitter**: Heel fijn, ik denk dat dat een geruststelling voor de heer Jongsma is. U kunt hem bewaren. Zijn er verder nog fracties? Het merendeel is door meerdere partijen ingediend, dus ik kan me voorstellen dat daar de schorsing wel even voor nodig is. De heer Vieira.

De heer **Vieira**: Ik heb via u een vraag aan raadslid mevrouw Van 't Westeinde want die gaf aan dat ze niet wist dat er een subsidieverordening was, dus dat gaat even over motie 2. Het gaat over dat er een verordening gemaakt zou moeten worden en daardoor leek het even alsof ze met de kennis die zij van het college kreeg, twijfelde of die nog wel ingediend werd. Dus via u voorzitter.

De **voorzitter**: Mijnheer Vieira, ik ben niet zo van de achterkamertjes, maar het zou heel erg voor de hand liggen dat u dat met elkaar bespreekt tijdens de schorsing en dan meedeelt wat daar de uitkomst van is. Anders zijn we met z'n allen getuige van een onderhandeling met elkaar over een motie. Dat kan niet de bedoeling zijn.

De heer **Vieira**: Het is niet een onderhandeling, maar het was mij niet duidelijk of die überhaupt in stemming gebracht werd.

De **voorzitter**: U heeft hem samen ingediend, dus u gaat daar samen over.

De heer **Vieira**: Ik heb hem niet ingediend voorzitter, daarom wilde ik het vragen.

De **voorzitter**: Excuus, CDA en OGP Midden-Delfland staat er toch?

De heer **Vieira**: Dat ben ik niet. Ik heb nog geen OGP Midden-Delflandlidmaatschap voorzitter!

De **voorzitter**: Volgens mij is dit welbegrepen eigenbelang. Mijnheer Vieira, die schorsing heb ik ondertussen nodig. Sorry, ik had helemaal in mijn hoofd dat u mede-indiener was, mea culpa, mea maxima culpa. Terechte vraag, gaat uw gang. De vraag is gesteld, mevrouw Van 't Westeinde.

Mevrouw **Van 't Westeinde**: We zijn voornemens om hem alsnog in te dienen. Het was meer ter verduidelijking en ik begreep van de wethouder uit de beantwoording dat een deel van de

beantwoording zal zijn 'er is ook een aparte subsidieregeling', dat nemen we verder ter kennisgeving aan bij de invulling van de motie, mocht die aangenomen worden.

De **voorzitter**: Dan schors ik de vergadering tot 21.20 uur en ik ga koffie halen.

Schorsing

De **voorzitter**: Ik heropen de vergadering bij dezen en de agenda geeft aan dat de raad nog kan debatteren over de standpunten en de ingediende amendementen en moties. Maar mijn vraag is eigenlijk, gezien wat er allemaal gewisseld is, kan ik me heel goed voorstellen dat ik even een rondje langs alle fracties doe en dat u dan uw standpunt over de moties of amendementen in deelt en dat daar dan eventueel nog even wat interrupties over zijn en dat we dan tot stemmingen overgaan. Ik kan me voorstellen dat dat gezien hoe het vanavond gegaan is, voldoende kan zijn. Maar het is maar een voorstel. We kunnen het natuurlijk ook op een andere manier doen. Mijnheer Roeling, inhoud of proces?

De heer **Roeling**: Proces. We hebben een verbeterde versie van amendement A, getekend en wel.

De **voorzitter**: Dus dit is nu het bespreekstuk. Oké, dan zou ik hem graag willen hebben en ik neem aan dat hij al in iBabs staat? Hij staat nog niet in iBabs, maar we gaan ook zorgen dat hij voor iedereen zichtbaar wordt. Dit wordt dan, even kijken amendement, A1. Dat vind ik wel mooi eigenlijk. Het is een geamendeerd amendement. O, het is een nieuw amendement. Ik volg de griffier. Dit wordt amendement C. Ik ben andere dingen gewend. Mijnheer Jongsma.

De heer **Jongsma**: Ik wil ook graag een motie intrekken en er een andere voor in de plaats indienen. Nou ja, een aangepaste.

De **voorzitter**: Ook nog. U mag hem ook amenderen. Maar dat vind ik leuk, om te plagen, maar over welke motie gaat het?

De heer **Jongsma**: Het gaat over de motie Afspraken woningbouw, motie 4.

De **voorzitter**: Motie 4 wordt ingetrokken.

De heer **Jongsma**: Daar komt deze voor in de plaats.

De **voorzitter**: U mag hem komen brengen, als u wilt. Dank u wel. Dan wordt dit motie 10. Dan zal ik het dictum dat aangepast is even met u delen. Dat is het derde bullet bij het dictum van de motie Afspraken woningbouw, dus voormalig 4, nu 10. Dat luidt 'De raad van Midden-Delfland het belangrijk vindt dat het ook voor particuliere partijen interessant moet blijven sociaal te bouwen binnen onze gemeente. Dit wel onder dezelfde randvoorwaarden, dat deze woningen minimaal 25 jaar beschikbaar blijven voor de doelgroep.' Hij heeft nog steeds dezelfde ondertekenaars, de heer Van der Eijk van de VVD, de heer Jongsma van de OGP Midden-Delfland, de heer Zwaard van het CDA en de heer Vieira van D66 en de heer Ringeling van de ChristenUnie. Ik zie geen protesten dus dat klopt helemaal. Die wordt dan ook toegepast. Dat zijn dan iets andere moties maar ik kan me voorstellen...

Ik zal het amendement ook nog even delen, dat had ik nog niet gedaan. Excuus mijnheer Roeling, ik zal het meteen even doen. Het nieuwe amendement C, amendement PUUUR heeft het onderwerp Subsidieverhoging voor PUUUR 2023 en 2024. Daar stellen ondertekenden het volgende amendement voor 'besluit het opgenomen subsidiebedrag voor PUUUR '23 voor PUUUR te laten vervallen. Het opgenomen subsidiebedrag PUUUR voor '24 te laten vervallen. In 2024 het gereserveerde bedrag van € 100.000,00 terug te storten in de algemene reserve.' Daar staat nog een toelichting bij maar dat kunt u zelf lezen. Mijnheer Scholtes.

De heer **Scholtes**: Zoals ik het hoorde zei u in het amendement C dat die voor '23 komt te vervallen en voor '24 komt te vervallen en dat is volgens mij feitelijk onjuist. Dat zeg ik even uit mijn hoofd zonder dat ik het amendement voor mijn neus heb.

De **voorzitter**: 'Het opgenomen subsidiebedrag voor PUUUR '23 voor PUUUR te laten vervallen', dat is de eerste regel. De tweede regel is: 'Het opgenomen subsidiebedrag voor PUUUR '24 te laten vervallen'. Hij wordt geamendeerd, hoor ik. Heel scherp mijnheer Scholtes, ik ken natuurlijk de kloppende versie niet.

Het amendement luidt als volgt: 'besluit: Het opgenomen subsidiebedrag voor PUUUR in 2024 te laten vervallen. In 2024 het gereserveerde bedrag van € 100.000,00 terug te storten in de algemene reserve.' Correct. Dan is dat het amendement. Dank mijnheer Scholtes, dan is het weer compleet. Mijnheer Zwaard.

De heer **Zwaard**: Ik zou hem graag even op papier uitgereikt willen zien aan iedereen, denk ik.

De **voorzitter**: Hij wordt in iBabs gedeeld. Wilt u hem echt op papier?

De heer **Zwaard**: Ibabs is ook wel aardig.

De **voorzitter**: Dan vraag ik de bode om beide even op papier te verspreiden.

De **voorzitter**: Ik schors even voor vijf minuten zodat iedereen de juiste versie heeft en dan gaan we van daar verder. Ogenblikje.

Schorsing

De **voorzitter**: Dan kom ik even terug bij mijn vraag. We hebben nu alles wat gewijzigd moet worden of veranderd moet worden, veranderd. Dan is mijn vraag: kunnen we per fractie, en dan houd ik gewoon de sprekersvolgorde aan zoals ik die vanmiddag bij het loten heb getrokken, even alle partijen afgaan dat iedereen zegt hoe hij in alle moties zit? Dus is dat een prima werkwijze? Ja, dan gaan we dat zo doen. Dan begin ik bij het CDA.

De heer **Zwaard**: Beginnend bij amendement PUUUR. In eerste instantie zouden wij niet voor stemmen en ook in deze situatie niet, wij vinden het heel belangrijk dat PUUR in de lucht blijft. En dat niet voor een jaar, maar we willen die mensen toch de zekerheid geven dat ze twee jaar vooruit kunnen. Wij vinden PUUUR voor Midden-Delfland een heel belangrijk instrument, dus wat ons betreft, steunen we dit amendement niet.

Het amendement Niet alle wegen leiden direct naar Rome. De wethouder heeft het al aangegeven, er zijn wat Midden-Delfland betreft geen problemen van budgettaire aard geweest op projecten het afgelopen jaar en hij verwacht ook niet dat dat in de komende tijd aan de orde is. Dus wij steunen dit niet. We vinden dit niet nodig.

Over de Stichting Welzijn Midden-Delfland is al genoeg gezegd, maar daar kan eigenlijk niet genoeg over verteld worden. Het is voor ons een heel belangrijke. Het gaat over mensen en daar zijn we toch met zijn allen voor bezig. Wat ons betreft, een heel belangrijk onderwerp, uiteraard steunen we die. We hebben hem zelf opgesteld en wij hopen en we verwachten eigenlijk dat hier een brede meerderheid voor is.

De motie Financiële ondersteuning investeringen welzijnsorganisaties. Die hebben we zelf ingediend dus uiteraard steunen we die.

Motie De Schakel is ingetrokken.

Van de motie Afspraken woningbouw zijn we een van de indieners dus het mag duidelijk zijn dat we ook die steunen.

Motie Vangnet energiekosten voor verenigingen en stichtingen zonder winstoogmerk. Goed dat er in ieder geval onderzoek gedaan wordt naar de situatie bij stichtingen en verenigingen. De wethouder geeft aan dat er goed contact mee is. Er wordt ook gekeken naar wat er nog van het kabinet komt op 1 december a.s. Om met De Dorpshoeve op korte termijn aan de gang te gaan en te zorgen dat dat niet omvalt, is voor ons ook van belang dus we steunen deze motie.

De motie Wat valt er eigenlijk te kiezen? wordt door het college ontraden en wordt als overbodig bestempeld en zo zien wij dat ook en we zijn tegen.

Motie Kaderstellend debat. Dat is iets dat in ons coalitieakkoord staat dus mocht dat in stemming komen, dan zullen wij meestemmen.

De motie Wonen vraagt om strategische keuzes, die steunen we ook.

En de motie Evaluatie plan van aanpak kostenbeheersing jeugdhulp hebben we zelf ingediend, dat vinden we een heel belangrijke. En ook daar verwachten we brede steun want we hebben hem ingediend met VVD, CDA en ChristenUnie en ik weet dat met name in een vorige periode mevrouw Heutink van de OGP Midden-Delfland zich hier zeer druk over heeft gemaakt en zich ervoor ingespannen heeft. Dus we hopen op brede ondersteuning wat dat betreft.

De **voorzitter**: Even een check, mijnheer Zwaard, motie 9 en 10, afspraken woningbouw, dat is nu motie 10 geworden.

De heer **Zwaard**: Bij motie 9 staan we eronder, dus.

De **voorzitter**: Ja, motie 9 heeft u al gezegd, maar motie 10?

De heer **Zwaard**: Ja, de aangepaste versie met versie met minimaal 25 jaar. Ja, die ondersteunen we. We hebben medeondertekend.

De **voorzitter**: Dan ga ik naar de fractie Mijn Partij.

De heer **Roeling**: Amendement C is verbeterd en ziet er goed uit. Dat steunen wij. Amendement B steunen wij.

Motie Stichting Welzijn Midden-Delfland. Er is een uitgebreide toelichting gekomen vanuit het college. En wij gaan akkoord met een verkennend gesprek of er wat georganiseerd kan worden richting jongeren, maar niet met een eenmalig bedrag vooruit. Dus sympathiek, maar we steunen hem niet.

Motie 2 Financiële ondersteuning investering welzijnsorganisatie. Wij zouden het prima vinden als de huidige criteria van de bestaande verordening eens tegen het licht gehouden worden. We weten dat vorig jaar of twee jaar geleden door culturele instellingen een twintigtal verzoeken is ingediend waarvan er geen een is gehonoreerd. Dat zegt ons wel dat we nog een keer goed naar die criteria moeten kijken, want het kan niet bestaan dat amateur culturele organisaties niet in aanmerking komen voor een financiële ondersteuning.

De **voorzitter**: Mevrouw Van 't Westeinde heeft een interruptie.

Mevrouw **Van 't Westeinde**: Nu hoorde ik uw eindoordeel niet eens. Ik was even benieuwd waar u het over heeft. Als het gaat over de inhoud, dus over wanneer je inhoudelijk de subsidie toekent, voor een inhoudelijke activiteit – klopt dat? Want deze motie gaat niet zozeer over de inhoudelijke dingen en ik begreep dat daar die verwijzing van de wethouder ook over ging. Deze gaat over grotere projecten, zoals een nieuw kunstgrasveld voor een voetbalvereniging, een nieuw scoutinggebouw of wat er maar op je pad kan komen. Dus even de vraag of dat dat duidelijk was voor de fractie van Mijn Partij.

De **voorzitter**: Mijnheer Roeling.

De heer **Roeling**: Dat is maar net hoe de wind waait hier in Midden-Delfland. Er wordt altijd een verzoek gedaan. Wij verwachten binnenkort een verzoek van DIOS over de overkapping van het handbalveld. Ja, hoe ga je daarmee om? Dus wij zeggen 'zoals we dat behandelen, op verzoek, met individuele behandeling, gaat dat prima'. Je hebt altijd voor- en tegenstanders, zie het kunstgrasveld van SV Den Hoorn; maatschappelijk, topsport, wat is het? Dus daar valt weinig beleid op te schrijven. Dat zouden we graag willen beoordelen per verzoek. Wij zeggen 'kijk ook eens naar die criteria van de verzoeken van culturele instellingen'. Dan lijkt het ons zeer onwaarschijnlijk dat als er een twintigtal verzoeken wordt ingediend, er geen enkele wordt gehonoreerd. Dus wij zeggen 'we gaan niet akkoord met deze motie, maar vragen wel nog een keer te kijken naar die criteria van de subsidieverzoeken'. Ik weet niet of dat de juiste term is, maar... Dus we hoeven geen algeheel nieuwe verordening, denk ik.

Dan hebben we motie 5 Vangnet energiekosten. Dat zou heel krap worden als we kijken naar de datum. Maar als het niet voor deze winter is, dan wel voor de volgende winter. Die steunen wij. Dan de motie Wat valt er eigenlijk te kiezen? Die steunen wij, sterker nog, die kunnen wij verder onderbouwen. Want er zijn nog twee posten die wij ook missen in deze begroting. Dat is de

audiovideo van deze raadzaal. Die zien we nergens opgenomen, niet nu en ook niet in de begroting. Die kom je toch een keer tegen. En een structurele uitgave, het wachtgeld van de voormalige burgemeester. Die zien we ook niet terug in de begroting, dus steun voor die motie. Motie Kaderstellend debat. Daar staan we zelf ook op en die blijven we steunen.

De motie Wonen vraagt om strategische keuzes. We hebben contact opgenomen met de indieners, of enkelen daarvan althans, en hebben gezegd dat we over de tweede bullet bij de overwegingen 'bouwen in de open ruimte van Midden-Delfland niet wenselijk is', kunnen soebatten over wat 'niet wenselijk' inhoudt. Het kan noodzakelijk zijn. Daar kwamen we niet uit, voorzitter. Wat ons betreft, hadden we, als het iets soepeler was opgeschreven, dat graag gesteund, maar in feite steunen we de strategische keuzes en actief grondbeleid. Maar actief grondbeleid en dan niet over de grens van de kernen mogen stappen; dan ben je snel klaar met strategische keuzes.

Motie Evaluatie plan van aanpak kostenbeheersing, wij hebben die als overbodig gekenschetst. We hebben prima uitleg gekregen van het college en daarmee is wat ons betreft deze motie overbodig. Dan de laatste motie Afspraken woningbouw. Daarvan hebben wij ook naar de indieners toe kenbaar gemaakt dat bij de overwegingen, in de eerste, staat 'de middengroep', maar de middengroep heeft meer dan genoeg woningen. Althans, die zijn er. Ze krijgen is wat anders. Maar het gaat ons erom dat we bouwen voor de starters en voor de senioren, empty-nesters. We hadden graag toegevoegd gezien bij het verzoek aan het college ook de middenhuur mee te nemen en nu beperkt het zich tot de sociale huur en de maximale grens van de Nationale Hypotheekgarantie. Dat zijn twee prima categorieën, maar we hadden graag die derde, de middenhuur daaraan toegevoegd. En in gewijzigde vorm is dat niet meegenomen, dus wij oordelen 'sympathiek, we steunen het idee, maar wat ons betreft onvolledig'.

De **voorzitter**: Helder, dank u wel. Dan gaan we naar de OGP Midden-Delfland.

De heer **Jongsma**: Dan beginnen we even volgens het lijstje en dan kom ik bij B Niet alle wegen leiden direct naar Rome. We laten het amendement nu gewoon staan voor wat het is. Ik heb inmiddels van de wethouder begrepen dat het niet een echt amendement is want de wijziging ligt in de begroting, maar laten we het ook vooral zo houden dat er niet gewijzigd wordt en mocht het wel zo zijn, dan hoor ik graag wat er dan in die begrotingswijziging bij moet. Ik vind het een beetje lastig want ik was voornemens om het misschien wel terug te trekken, maar de heer Roeling heeft hem gesteund, dus ik denk dat ik hem nu maar gewoon in het systeem laat staan. En laten we er maar gewoon over stemmen. Dat lijkt me dan het handigst, dank in ieder geval voor de steun mijnheer Roeling, via de voorzitter.

Dan het amendement PUUUR. Daar zijn we in ons betoog al heel duidelijk over geweest. Dat moet je voor een aantal jaren professioneel doen. Het gaat over professionele gebiedsmarketing. Dat is € 100.000,00 per jaar. Voor een paar jaar lijkt mij dat heel goed, dus deze steunen wij niet.

Dan kom ik bij de motie Stichting Welzijn Midden-Delfland. De motie komt wat mij betreft voor nu te vroeg. Laten we eerst inderdaad het gesprek afwachten dat de wethouder gaat voeren. Dan kunnen we daarna altijd eens even kijken hoe we daarmee verdergaan, dus deze zullen we niet steunen.

Dan kom ik bij de motie Financiële ondersteuning investeringen in welzijnsorganisaties. Die is mede door ons ondertekend, dus u begrijpt dat wij die steunen.

Motie De Schakel is verwijderd.

Dan komen wij bij Vangnet energiekosten voor verenigingen en stichting zonder winstoogmerk. Die is door ons ingediend, dus het zal duidelijk zijn dat we die gewoon handhaven en steunen.

Dan de motie Wat valt er eigenlijk te kiezen? Wij vinden dat toch een belangrijke motie om te laten staan, zodat wij ook inderdaad straks in december echt wat te kiezen hebben, dus uiteraard steunen we die.

Dan de motie Kaderstellend debat, daar zijn we medeondertekenaar, dus die blijft ook. Steunen wij.

Motie Wonen vraagt om strategische keuzes, ook door ons ondersteund dus die steunen wij ook. Dan de motie over Evaluatie plan van aanpak kostenbeheersing Jeugdhulp 2019. Ik hoor het CDA zeggen dat inderdaad een fractiegenoot van ons, mevrouw Heutink, daar altijd voor gestreden heeft. Dat is ook zo, maar wij vinden dat deze motie gewoon te vroeg komt. Ik vind eerst dat wij eerst de sociale werkgroep moeten afwachten en kijken hoe dat gaat en dan zou altijd zo'n motie nog kunnen. Maar voor nu vinden wij deze motie te vroeg en daarom steunen we hem niet. Dat is dan ook de toelichting waarom we hem niet steunen.

En dan is de laatste de motie Afspraken woningbouw. Die is door ons ondertekend, en die is ook aangepast en daar zijn we mee akkoord dus die steunen wij. Dat is het.

De **voorzitter**: Dank u wel mijnheer Jongsma, dan gaan we naar de ChristenUnie.

De heer **Ringeling**: Amendement PUUUR, A1, of C, hebben we al aangekaart in de eerste ronde, dat was ons idee en die hebben we medeondertekend, dus die steunen we.

Amendement B, daar zegt de OGP Midden-Delfland 'eigenlijk was er behoefte om die terug te trekken', dan steunen we die niet.

Motie 1, daar zijn we zelf indiener van en die willen we nog steeds van harte aanbevelen, wij vinden dat dit een heel belangrijke motie is.

Motie 2 Financiële ondersteuning welzijnsorganisaties steunen wij ook. Dat vinden wij ook belangrijk.

Motie 3 De Schakel is ingetrokken.

Motie 4 hebben we medeondertekend. Dat is de motie over afspraken woningbouw, die steunen wij ook. O, dat is motie 10 geworden? Dan heb ik 10 gedaan.

De **voorzitter**: U heeft er lekker het tempo in. Gaat u verder.

De heer **Ringeling**: Ja, maar dan ga ik nu terug naar 5. Motie Vangnet energiekosten voor verenigingen, dat ondersteunen we. Het probleem van De Dorpshoeve kon niet beter worden samengevat dan hier.

Motie 6 Wat valt er eigenlijk te kiezen? Ja, die ondersteunen we.

Motie 7 Kaderstellend debat hebben wij medeondertekend, dus ondersteunen we sowieso.

En dan hebben we een motie 8 Wonen vraagt om strategische keuzes. Die hebben wij ook medeondertekend. Die steunen wij uiteraard.

De **voorzitter**: Dank, dan gaan we naar D66.

De heer **Vieira**: Het eerste amendement B Niet alle wegen leiden direct naar Rome steunen wij niet.

Amendement C over PUUUR steunen wij wel omdat we vinden dat er een goede evaluatie moet plaatsvinden, begin dit jaar, zodat we hopelijk gewoon voor 2024 ook geld beschikbaar kunnen stellen, maar niet automatisch aan het begin.

Dan motie 1. We zijn blij met de toezegging van de wethouder om in gesprek te gaan om met een concreet plan te komen. Het bedrag dat hier voorgesteld wordt, dat kunnen we niet steunen, dus die steunen niet.

Dan motie 2 Financiële ondersteuning investeringen welzijnsorganisaties, die steunen we wel, we willen graag dat verenigingen duidelijkheid krijgen over wat ze wel of niet hier kunnen verwachten. Dan even kijken hoor, krijgen we 5. Dat gaat over inzichtelijk hebben hoe dat zit met de energiekosten voor de stichtingen en verenigingen. Wij vinden dat je die kennis moet vergaren, dus wij staan achter deze motie.

Dan 6 Wat valt er te kiezen? Het college heeft aangegeven, deze is mogelijk overbodig, maar wij vinden het wel heel belangrijk als wij vanavond de begroting vaststellen die eigenlijk niet compleet is. Deze moeten geeft eigenlijk weer 'er komt nog wat'. En dat signaal moeten we als raad ook geven, dus wij zijn voor.

We zijn mede-indiener van Kaderstellend debat bij 7, dus voor.

Hetzelfde geldt voor 8 motie Strategische keuzes.

En dan Evaluatie van de jeugdzorg. Wij zijn sowieso ontzettend blij met wat de wethouder toegezegd heeft wat betreft de toezeggingen. Wij nemen daar gewoon genoeg mee, dus voor ons is deze motie overbodig.

En dan 10 Afspraken over woningbouw met die 30%, daar zijn wij voor.

De **voorzitter**: Hartstikke goed, tot slot de VVD.

De heer **Van der Eijk**: Even kijken, de amendementen. Amendement B. Niet alle wegen leiden direct naar Rome, dat suggereert dat alle wegen wel indirect naar Rome leiden. Ik weet niet of ik het daarmee eens ben, maar dit amendement ondersteunt de VVD niet.

Het amendement over PUUR. U had uit mijn eerste termijn op kunnen maken dat wij sinds de presentatie van PUUR hier, daar vertrouwen in hebben en dit amendement dus ook niet zullen steunen.

Dan kom ik bij de moties. De eerste motie over de Stichting Welzijn Midden-Delfland. De overwegingen en de constatering kunnen wij heel goed volgen. Zoals de wethouder ermee omgaat, was heel duidelijk en daarom zijn die verzoeken aan het college wat ons betreft ook te vroeg. De wethouder heeft aangegeven daarmee terug te komen, mocht dat nodig zijn en daarom steunen wij deze motie dus niet.

De motie 2 Financiële ondersteuning welzijnsorganisaties. Dat is ingewikkeld opgeschreven, maar het komt erop neer, zoals ik het begrepen heb, zojuist in de schorsing van mevrouw Van 't Westeinde, dat er generiek beleid komt voor verenigingen die financiële middelen nodig hebben. Zo hebben wij het begrepen. Daarmee willen wij natuurlijk niet het college de mogelijkheid tot maatwerk ontnemen, mocht het binnen het generieke beleid niet passen. Maar de VVD is wel altijd voor generiek beleid en daarom steunen wij deze motie.

Vangnet energiekosten. Ook hier bleek dat wij als de gemeente volgens de beantwoording van het college dit eigenlijk al doen. Een extra oproep kan geen kwaad, want ook de VVD ziet wel in dat De Dorpshoeve om laten vallen geen wijs besluit zou zijn, om maar een voorbeeld te noemen. Wij steunen deze motie dan ook.

De motie Wat valt er te kiezen? Er valt wel degelijk wat te kiezen. Want ook bij deze begroting kunnen wij voor of tegen kiezen, dus dat gezegd hebbende, hebben wij even naar deze motie gekeken en deze motie kunnen wij op deze manier niet steunen.

De motie Kaderstellend debat. Wij zijn daar ook medeaanjager van. Onze naam staat erboven. Mijn collega-raadslid mijnheer Gebben's naam staat eronder, die steunen wij dus.

Motie 8. Zoals de wethouder deze motie uitlegde, hoe hij daarmee om wil gaan, kunnen wij deze motie steunen. Ondanks dat ik in mijn betoog zei 'wacht nou even om met actief grondbeleid de markt op te gaan'. De uitleg die de wethouder hierbij gegeven heeft, is voor ons voldoende om deze motie te kunnen steunen.

Het plan van aanpak in de jeugdzorg, motie 9. We hebben net een motie aangenomen, of daar is in ieder geval een brede meerderheid voor, over de kaderstellende kant van de raad. Dit gaat om de evaluerende kant, de controlerende taak van de raad. Vaak wordt gezegd 'het beleid loopt net, u moet even wachten voordat we kunnen evalueren'. Het was 2019 en we gaan naar 2023, dus vier jaar, een mooi moment om de gevolgen van het beleid dat we de afgelopen jaren gevoerd hebben te evalueren. Daarom zou ik eigenlijk ook bij mijn collega's nogmaals willen bepleiten om deze motie toch maar te steunen.

Motie 10. Daarmee gaan we akkoord, voorzitter.

En het is mij trouwens opgevallen voorzitter dat u voor de nummering Romeinse cijfers gebruikt. Dat was mijn termijn. Dank u wel.

De **voorzitter**: U had liever Arabische cijfers gebruikt? Dat is wat ik gewend ben. Sorry. Of tenminste, u doet het er maar mee, zo gaat dat dan. Er is geen reactie vanuit het college nodig als ik dat zo goed beschouw. Dat betekent dat we naar de te nemen besluiten gaan.

5. Besluitvorming

5.a. Amendementen

De **voorzitter**: Zoals u weet en u doet dat ook netjes in de eigen beantwoording, doen we eerst de amendementen.

Dan kom ik eerst bij amendement B. Dan wil ik graag vragen wie voor amendement B is? Dat zijn 7 tegen 10, dat betekent dat het amendement is verworpen.

Amendement PUUR. Dan wil ik vragen wie er voor het betreffende amendement zijn. Dat zijn ChristenUnie, D66, Mijn Partij, dat is ook 7 en daarmee is het amendement ook verworpen.

Amendementen B en C worden verworpen.

5.b. Voorstel tot vaststelling van de programmabegroting 2023-2026

De **voorzitter**: Dan gaan we naar de vaststelling van de programmabegroting. U heeft dat waarschijnlijk allemaal al gedaan, maar is er nog behoefte aan een stemverklaring? Over de begroting zelf? Dan ga ik naar de fractie van OGP Midden-Delfland, over de ongewijzigde begroting want beide amendementen zijn verworpen.

De heer **Jongsma**: Dat moet kort. Ik vind het heel lastig om ja tegen deze begroting te zeggen. Veel is onduidelijk. Veel weten we nog niet, veel komt nog in december. Dus we hebben uiteindelijk wel besloten om in te stemmen met deze begroting, maar wel met een beetje tegenzin en we willen volgend jaar een heel ander proces want we hebben er niet een heel best gevoel bij waar we nu ja tegen zeggen.

Ik wil nog kort even iets zeggen want mijn collega de heer Vieira zei ook nog wel iets waarvan ik dacht... Ik heb het ergens opgeschreven, maar het wordt wel een heel lange stemverklaring zie ik nu alweer. 'Deze begroting is niet compleet', zei hij. 'Er komt nog wat'. Dat zegt toch ook wel een beetje hoe ik hierin zit, maar uiteindelijk zullen we als fractie wel voor deze begroting stemmen.

De **voorzitter**: Dank u wel mijnheer Jongsma, verder nog stemverklaringen? Nee? Dan breng ik de begroting in stemming. Ik wil graag vragen wie voor de Programmabegroting 2023-2026 is. Dat is unaniem en daarmee is die aangenomen en ik wil u feliciteren, want u heeft weer een begroting.

Het voorstel wordt unaniem aangenomen.

5.c. Voorstel tot het vaststellen van de 1e wijziging begroting 2023-2026

De **voorzitter**: Dan gaan wij naar 5.c het vaststellen van de eerste wijziging van de begroting 2023-2026 is er iemand die behoefte aan een stemverklaring heeft? Nee, dat vermoedde ik al. Wie is voor het voorliggende voorstel? Dat gaat over de 5.c. Dat is het vaststellen van de eerste wijziging van de begroting 2023-2026, die moet apart in stemming gebracht worden en u heeft hem eigenlijk integraal al behandeld, maar hij moet wel apart gestemd worden. Dus wie is voor het voorstel? Dat is ook unaniem. Ik constateer dat die unaniem aangenomen is. Dank u wel.

Het voorstel wordt unaniem aangenomen.

5.d. Moties

De **voorzitter**: Dan gaan we naar het moties. En dan heb ik mee zitten schrijven, dus even kijken. Motie 1 Stichting Welzijn Midden-Delfland. Wie is voor de voorliggende motie? CDA en de ChristenUnie? VVD twijfelt nog? Nee, daarmee is die motie verworpen.

Motie 2 Financiële ondersteuning investeringen welzijnsorganisaties. Wie is voor de voorliggende motie? Iedereen op Mijn Partij na. Daarmee is de motie aangenomen.

Dan komen we bij motie 5 Vangnet energiekosten verenigingen en stichtingen zonder winstoogmerk. Wie is voor het voorliggende voorstel? Dat is unaniem en daarmee is die aangenomen.

Dan komen we bij motie 6 Wat valt er eigenlijk te kiezen? Nou, u kunt kiezen om voor of tegen te zijn. Sorry, ik geef even een antwoord. Wie is voor deze motie? Dat is fractie Mijn Partij, OGP Midden-Delfland, D66 en ChristenUnie en daarmee is die aangenomen.

Dan komen we bij motie 7 Kaderstellend debat. Wie is voor de voorliggende motie? Dat is unaniem en daarmee staat aangenomen.

Dan gaan we naar de motie nummer 8 Wonen vraagt om strategische keuzes. Wie is voor de voorliggende motie? Iedereen behalve Mijn Partij, daarmee is de motie aangenomen.

Dan hebben we motie nummer 9 Evaluatie plan van aanpak. Mijnheer Roeling, als het wat later is, dan heb ik mijn concentratie echt nodig.

Ik heb al gehamerd. Oké, nou ja, goed, hij is toch aangenomen, dus dat komt allemaal goed. U wordt op uw wenken bediend maar als u in ieder geval even de concentratie van de voorzitter niet te zeer zou willen ondermijnen, zou ik dat zeer op prijs stellen.

Motie 9 Evaluatie plan van aanpak, kostenbeheersing jeugdhulp wie is voor de voorliggende motie? Dat is CDA, VVD, D66 en ChristenUnie. Nou moet ik even opzij kijken. Dan is die aangenomen.

Motie 10 tot slot, Afspraken woningbouw. Wie is voor de voorliggende motie? Iedereen behalve Mijn Partij, daarmee is de motie aangenomen.

Ik kan constateren dat u een heel productieve avond heeft gehad dames en heren.

De moties 2, 5, 6, 7, 8, 9 en 10 worden aangenomen.

6. Voorstel tot vaststellen van de Heffingsverordeningen 2023

De **voorzitter**: Dan gaan we naar het voorstel tot vaststellen van de heffingsverordeningen. Het is geen hamerstuk dus wie wenst daar het woord over te voeren? Dat ziet er goed uit. Als er geen reacties van het college zijn, dan wil ik het voorstel in stemming brengen tenzij er nog behoefte aan een stemverklaring is? Nee. Wie is voor het voorliggende voorstel? Dat ziet er redelijk unaniem uit, als de heer Roeling oplet? Ja, dan is het bij dezen aangenomen.

Het voorstel wordt unaniem aangenomen.

7. Sluiting

De **voorzitter**: Dan constateer ik dat we aan het einde van deze vergadering zijn, om 22.15 uur, een begrotingsvergadering. Ik heb het nog niet vaak meegemaakt, dus ik wil u zeker nog even een compliment geven, productief, constructief en op tijd. Wat willen we nog meer? Fijne avond, ik sluit deze vergadering, wel thuis.

Aldus vastgesteld in de vergadering van de raad van de gemeente Midden-Delfland op 29 november 2022.

de griffier,
A. de Vos

de voorzitter,
drs A.P.J. van Hemmen